

ЯКОВЕНКО Р.В.

**ТЛУМАЧНИЙ
АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК
ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ**

З ЕЛЕМЕНТАМИ ТЕОРІЇ ТА ПРОБЛЕМАТИКИ

ДИДАКТИЧНИЙ ДОВІДНИК

***РЕКОМЕНДОВАНО МІНІСТЕРСТВОМ
ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ***

Кіровоград - 2007

ББК 84(4У)6-7

Я 47

Автор:

Роман Валерійович Яковенко.

***Рекомендовано Міністерством освіти і науки України,
лист № 1.4/18-Г-642 від 03.08.2006 р.***

Рецензенти:

А.А. Чухно, академік НАН України, д.е.н., професор

В.І. Карабан, професор, зав. кафедри перекладів КНУ
ім. Т.Шевченка.

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії
Київського національного університету ім. Т.Шевченка, протокол
№ 3 від 27.09.2006 р.

Яковенко Р.В.

Я 47 Тлумачний англо-український словник економічних
термінів з елементами теорії і проблематики. Дидактичний
довідник. – Кіровоград: ТОВ „Поліграф-Сервіс”, 2007. – 132 с.

ISBN 978-966-96628-2-8

Видання здійснено за сприяння видавництва „Лебедя”, м. Кіровоград, 2007.

Запропонований широкому загалу читачів посібник започатковує
принципово новий підхід до інтегрованого засвоєння економічних знань та
англійської мови. Автор використовує дидактичні технології спрямовані на
паралельну ефективність практичного використання економічних та
лінгвістичних знань.

На відміну від решти подібних видань, довідник не має жодних
обмежень щодо його навчального застосування і пропонується для всіх
бажаючих без виключення.

ISBN 978-966-96628-2-8

© Р.В. Яковенко, 2007

© Р.В. Нагорний, обкладинка

ПЕРЕДМОВА

Обраний Україною курс на євроатлантичну інтеграцію, посилення ролі міжнародних зв'язків, особливо в економічній сфері, вимагають від сучасної повноцінно розвинутої людини знання не лише основ економічних знань а й англійської мови. З більше ніж 6-мільярдного населення земної кулі, англійською мовою володіє третина мешканців, що робить цю мову однією з найпоширеніших у сучасному світі.

Необхідність підготовки словника, що має переважно довідниковий характер, зумовлена часом та об'єктивними умовами суспільного життя сьогодення. У словнику наведені найпоширеніші та найуживаніші терміни з економічної теорії, маркетингу, логістики, менеджменту, бухгалтерського обліку, банківської справи, грошового обігу, інших наук та напрямків, а також подано їх тлумачення. Дидактична цінність словника полягає в тому, що при роз'ясненні економічного змісту одного терміну, наводяться посилання й на інші терміни, що дозволяє ширше охопити тематичний зміст визначеного напрямку.

Словник складається з трьох частин: основної, додаткової та контрольної. Основна частина складається з двох розділів – тлумачного англо-українського словника та словника українсько-англійського, в якому тлумачення не наводяться. Додаткова частина допоможе ліпше засвоїти подану інформацію, продемонструє приклади застосування деяких слів у загальному, не лише економічному контексті, наочніше та детальніше наведе той матеріал, який цього потребує. Умовно, основну та додаткову частини можна поєднати в навчальний розділ, контроль за рівнем засвоєння якого, покладено на третю, контрольну частину. Вона містить в собі завдання різних рівнів складності, що можуть бути класифіковані також за методами їх розв'язання: графічними, математичними, аналітичними, емпіричними тощо, або шляхом їх комбінування.

Посібник містить в собі 1014 слів, словосполучень та аббревіатур. Якщо слово чи словосполучення має стійку аббревіатуру, воно наводиться у словнику двічі - як словосполучення та як аббревіатура.

Поряд із загальновизнаними тлумаченнями економічних термінів, посібник містить сучасну проблематику економіки України, зокрема, її регіонального сектору, визначену в науковій та періодичній літературі.

Словник подає консервативне “класичне” написання англійських слів, таким чином, зберігаючи природну лінгвістичну вишуканість, на відміну від більш поширених “американських” спрощених варіантів. При цьому “американські” приклади

написання наводяться поруч або в дужках для спрощення користування американською літературою та мережею “Internet”.

Тлумачення слів подаються у своєму оригінальному вигляді, що не завжди відповідають сучасним розмовним та сленговим варіантам. Так, наприклад, у “просторіччі”, дилер та брокер – вживаються як синоніми, інколи підміняючи одне інше. Те саме стосується й понять “гроші”, “фінанси”, “капітал”, “готівка”, “валюта” тощо.

Складність існує і в стійких професійних словосполученнях. Так, наприклад, слова “profit” та “benefit”, в економічній лексиці часто вживаються як синоніми, однак у стійких термінологічних словосполученнях “economic profit” і “economic benefit” мають абсолютно різний зміст. Те саме стосується й багатьох термінів, у тому числі й “labour force” – наповнення яких не відповідає їх дослівному перекладу. Крім того, в тексті міститься два англійських словосполучення, що перекладаються українською як “прожитковий мінімум”, при цьому маючи різний внутрішній зміст.

У більшості випадків словник не містить в собі висловів, що формуються з двох чи більше слів, наведених у тексті. Тому в словнику відсутні такі словосполучення, як “commercial bank” або “export of goods”.

Запропоноване видання містить в собі не лише суто економічні терміни, а й слова, що часто використовуються при розгляді або характеристиці економічних явищ чи процесів. При цьому в дужках додається приклад економічного терміну, з яким воно може вживатись. Також наводяться стійкі словосполучення, що використовуються в сучасній діловій мові.

Якщо наведене слово має декілька значень, то першим наводиться його економічне значення або значення, більш наближене до економічної лексики. Тому, читач зможе відкрити для себе “нове”, економічне значення добре знайомого англійського слова. В деяких випадках неекономічні трактування термінів не подаються.

Словник не містить в собі назв грошових одиниць різних країн (за виключенням SDR та ECU, назви яких потребують перекладу), відомих компаній-виробників а також термінів, що характеризують конкретні галузі виробництва, таких як “верстат”, “жито”, “будівництво” тощо.

Якщо наводяться слова-синоніми, то повне тлумачення може наводитись лише один раз, в слові, яке розташовано по тексту першим. Виняток може становити випадок, якщо наведене слово має декілька значень. В цьому разі його тлумачення може бути наведено далі. В інших випадках наводиться лише синонімічний ряд та простий переклад терміну.

В тексті присутні такі скорочення:

досл. – дослівно

букв. – буквально

див. – дивись

амер. – американський варіант

В. Б. – Велика Британія

лат. – латина

фр. – французька мова

д.ч. – допоміжна частина

дет. – детальніше

жарг. – жаргонне

юр. – юридичне значення

Словник можна використовувати як при вивченні економічних дисциплін, так і англійської мови. Він стане в нагоді як студентам економічного спрямування так і усім іншим, а також особам, що бажають розширити коло своїх теоретико-прикладних знань. Словник також не буде зайвим і при підготовці до екзаменів, заліків, контрольних, самостійних та лабораторних робіт, а також при закріпленні знань, отриманих у минулі періоди.

Навчально-практичні завдання з контрольної частини посібника викладачі можуть використовувати як типові при підготовці екзаменаційних білетів, практичних задач для проведення заліку, лабораторних робіт та практичних занять із вже зазначених дисциплін.

Використовувати посібник можна і як звичайний україномовний довідник. Для цього треба знайти потрібне українське слово в українсько-англійському розділі, виписати або запам'ятати його англійській аналог, знайти його в основній частині, і після цього скористатись його тлумаченням.

Головною метою розробки запропонованого посібника є допомога українським громадянам як у ліпшому засвоєнні економічних знань, так і у входженні в глобалізований інформаційний простір.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

ТЛУМАЧНИЙ АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ

АНГЛІЙСЬКА АБЕТКА

A a	B b	C c	D d	E e	F f
G g	H h	I i	J j	K k	L l
M m	N n	O o	P p	Q q	R r
S s	T t	U u	V v	W w	X x
		Y y	Z z		

А

Abroad - 1) закордон - суб'єкт економічних відносин (дет. див. *Economic relations*, д.ч. 3, рис. 15); 2) за кордоном.

Abstraction - абстракція - метод виключення з економічного аналізу економічних та неекономічних фактів, що не мають безпосереднього відношення до процесу, що підлягає розгляду. Це відмова від поверхневих несуттєвих ознак явища, з метою розкриття його внутрішніх суттєвих сталих і загальних зв'язків (також див. *Analysis*).

AC (average cost) - середня собівартість - витрати виробництва в середньому по галузі (дет. див. *Costs, Branch*).

A/c (account) - 1) рахунок (банківський, поточний); 2) банківський внесок; 3) звіт.

Accelerated depreciation - прискорена амортизація - один із способів підтримки нових підприємств: протягом перших років роботи їм дозволяється списувати значні обсяги амортизаційних відрахувань і скорочувати терміни амортизації основних фондів, зменшуючи, таким чином, податкове навантаження. Використовується в багатьох розвинутих країнах (дет. див. *Capital consumption allowances, Fixed capital*).

Accept - 1) акцепт - письмова згода на оплату платіжної вимоги; 2) приймати, погоджуватись.

Acceptance report - (досл. — “погоджений звіт”) акт про приймання товару.

Account (a/c) - 1) рахунок (банківський, поточний); 2) банківський внесок; 3) звіт.

Accountant (also *Book-keeper*) - бухгалтер.

Accountant profit - бухгалтерський прибуток - економічний показник, дорівнює загальному доходу фірми за мінусом явних витрат (дет. див. *Total revenue, Explicit costs*; також див. *Economic profit, Normal profit*).

Accounting (compare *Book-keeping*) - бухгалтерський облік - система показників та методів, що використовуються для внутрішнього контролю фінансово-господарської діяльності підприємства.

Accumulation (synonym *Piling up*) - накопичення (грошей або інших активів) - передумова кредитної та інвестиційної діяльності, одна з функцій грошей (дет. див. *Money, Assets, Credit, Investment, Store of value, Medium of exchange, Unit of account*).

Accrue - нарощувати (відсотки).

Activism - активізм - політика активного втручання держави в розвиток економічних процесів.

Activity - 1) ділова активність - прискорення темпів розвитку підприємницької діяльності; 2) діяльність.

Actual employment - фактична зайнятість - зафіксований на певний конкретний час результат розподілу ресурсів праці (дет. див. *Employment, Labour resources*).

Actual investment - фактичні інвестиції - реальний обсяг інвестицій приватних фірм, сума запланованих та позапланових інвестицій (дет. див. *Investment*).

AD (aggregate demand) - сукупний попит - загальний обсяг товарів та послуг які бажають придбати споживачі країни при кожному з можливих рівнів цін; може бути збільшений за рахунок державних замовлень (дет. див. *Demand, Commodities, Service, Macroeconomics, General price level, Government purchases*; д.ч. 3, рис. 11).

Adaptation - адаптація - пристосування економічної системи та її окремих суб'єктів до умов зовнішнього середовища, що змінюються.

Ad valorem (лат.) - за вартістю.

Advance - 1) аванс - попередня оплата за ще не відвантажені товари чи невиконані послуги; 2) видати аванс; 3) прогрес; 4) успішно розвиватись.

Advanced freight - додатковий внесок - оперативні економічні зміни.

Advantage - 1) прибуток (also *Profit, Gain, Benefit, Return, Increment*) - мета підприємницької діяльності, позитивна різниця між результатом та витратами; 2) вигода; 3) користь; 4) зиск.

Advertise - рекламувати - надавати інформацію щодо вашої продукції, підкреслюючи її позитивні якості з метою заохочення споживачів до її придбання.

Advertising - рекламна діяльність, реклама.

AFC (average fixed cost) - середні постійні витрати - всі постійні витрати, що витрачає підприємство на виробництво одиниці продукції (дет. див. *Fixed cost*).

Affidavit - аффідавіт - юридично завірений документ щодо приналежності (власності) цінного паперу, гарантія права власності (дет. див. *Securities, Ownership, Guarantee*).

Affluence (also *Opulence, Wealth*) - багатство - отримання доходів та володіння майном, що суттєво перевищують середньостатистичний рівень життя (не плутати з добробутом!; дет. див. *Income, Property, Welfare, Living wage*).

After-sale service - післяпродажне обслуговування - один з елементів нецінової конкуренції (дет. див. *Nonprice competition, Sale, Service*).

Agency - агенція.

Agent - 1) агент; 2) представник (торговий); 3) посередник.

Aggregate demand (AD) - сукупний попит - загальний обсяг товарів та послуг які бажають придбати споживачі країни при кожному з можливих рівнів цін; може бути збільшений за рахунок державних замовлень (дет. див. *Demand, Commodities, Service, Macroeconomics, General price level, Government purchases*; д.ч. 3, рис. 11).

Aggregate supply (AS) - сукупна пропозиція - загальний обсяг продукції, який згодні виробити та поставити на ринок виробники при кожному з можливих рівнів цін; всі товари та послуги, що пропонуються для продажу в країні (дет. див. *Supply, Commodities, Service, Macroeconomics, General price level*; д.ч. 3, рис. 12).

Agrarian - аграрний, земельний.

Agreement (also Contract) - угода, домовленість.

Agriculture - сільське господарство - одна з головних галузей народного господарства, виготовляє предмети першої необхідності, складається з рослинництва та тваринництва.

Alimony - аліменти - допомога на розвиток дитини в грошовій формі, що сплачує батько у випадку розірвання шлюбу.

All in cost - (досл. "все у вартості") загальні, прямі та непрямі витрати (дет. див. *Explicit costs, Nonexplicit costs*).

Allocation - алокація - розподіл благ між індивідами та ресурсів між виробниками та галузями, одна з головних функцій ринку (дет. див. *Goods, Resources, Branch, Market*).

Allowance - кошти на утримання, допомога.

Alternative - альтернатива, вибір (економічний, виробничий, споживчий) - одна з ознак функціонування повноцінної ринкової економіки (дет. див. *Market economy*).

Amount - обсяг, сума, кількість.

Analyse (амер. - **Analyze**) - аналізувати, визначати, піддавати аналізу.

Analysis (амер. - **Analyzes**) - аналіз - виведення закономірностей з відповідних фактів дійсності.

AR (average revenue) - середня виручка (дохід) - загальний розмір виручки від продажу, поділений на кількість реалізованих товарів, тобто ціна реалізації одиниці продукції; один із ключових показників мікроекономічного аналізу (дет. див. *Revenue, Microeconomics*).

AS (aggregate supply) - сукупна пропозиція - загальний обсяг продукції, який згодні виробити та поставити на ринок виробники при кожному з можливих рівнів цін; всі товари та послуги, що пропонуються для продажу в країні (дет. див. *Supply, Commodities, Service, Macroeconomics, General price level*; д.ч. 3, рис. 12).

Assets - 1) активи - власність у вигляді рухомого і нерухомого майна виробничого і побутового призначення (дет. див. *Ownership*,

Chattels, Estate); 2) прибуткова частина бухгалтерського балансу (дебет).

Association - асоціація - договірне об'єднання підприємств, створене з метою постійної координації господарської діяльності та захисту своїх прав (не плутати з картелем!). Асоціація не має права втручатись у виробничу та комерційну діяльність будь-кого з її учасників. Приклад: асоціація підприємств легкої промисловості.

ATC (average total cost) - середні валові витрати - загальний обсяг витрат фірми (змінні та постійні) поділений на обсяг виробництва, тобто сума змінних та постійних витрат, використаних на виробництво одиниці продукції (дет. див. *Total cost, Fixed cost, Variable cost*).

Attractive - привабливий (товар) - така характеристика може розповсюджуватись на зовнішній вигляд, ціну або якість товару. Можливим є поєднання декількох видів привабливостей.

Auction - аукціон - продаж унікальних товарів за максимальною ціною, що формується в результаті відкритої конкуренції між покупцями (дет. див. *Price, Competition*).

Audit - аудит - система знань, методів та технологій щодо перевірки облікової звітності.

Auditor - аудитор - незалежна особа, що здійснює перевірку фінансово-господарського стану фірми; ревізор.

Autarky - автаркія - економічний режим країни, що передбачає її самозабезпечення та відсутність торгових зв'язків з іншими країнами (також див. *Closed economy, Economic regime*).

Authoritarian capitalism - авторитарний капіталізм - специфічна економічна система, за якої виробничі ресурси належать переважно приватним власникам, але уряд в значних обсягах спрямовує та регулює економічні процеси. Приклад – фашистська Німеччина (також див. *Economic system, Resources*).

Automation - автоматизація - один із способів підвищення продуктивності праці, наслідок науково-технічного прогресу. Також є однією з можливих причин зростання рівня безробіття за умов неадекватної державної економічної чи галузевої політик (також див. *Labour productivity, Progress, Unemployment, Policy*).

Avail - аваль - письмова фінансова записка банку або фірми, яка підвищує довіру до платіжних або кредитно-грошових документів.

AVC (average variable cost) - середні змінні витрати - розраховуються як загальний обсяг змінних витрат, поділений на обсяг виготовлених товарів (дет. див. *Variable cost*).

Average cost (AC) - середня собівартість - витрати виробництва в середньому по галузі (дет. див. *Costs, Branch*).

Average fixed cost (AFC) - середні постійні витрати - всі постійні витрати, що витрачає підприємство на виробництво одиниці продукції (дет. див. *Fixed cost*).

Average revenue (AR) - середня виручка (дохід) - загальний розмір виручки від продажу, поділений на кількість реалізованих товарів, тобто ціна реалізації одиниці продукції; один із ключових показників мікроекономічного аналізу (дет. див. *Revenue, Microeconomics*).

Average total cost (ATC) - середні валові витрати - загальний обсяг витрат фірми (змінні та постійні) поділений на обсяг виробництва, тобто сума змінних та постійних витрат, використаних на виробництво одиниці продукції (дет. див. *Total cost, Fixed cost, Variable cost*).

Average variable cost (AVC) - середні змінні витрати - розраховуються як загальний обсяг змінних витрат, поділений на обсяг виготовлених товарів (дет. див. *Variable cost*).

B

Backlog of orders - невиконані замовлення - передумова погіршення репутації господарського суб'єкта.

Bailer - депонент - особа, що здійснює депозитний внесок або здає майно на зберігання (дет. див. *Deposit*).

Balance - 1) залишок рахунку, сальдо; 2) терези; 3) рівновага.

Balance of National Economy (BNE) - баланс народного господарства - на відміну від показників системи національних рахунків відбиває створення, розподіл та споживання лише матеріальних благ (дет. див. *National economy, System of National Accounts*).

Balance of payments - платіжний баланс - система зведених показників, що відображає загальну суму платежів отриманих суб'єктами країни та обсяг платежів здійснених національними резидентами. Статистичний звіт про результати зовнішньоекономічної діяльності країни, складається з торговельного балансу, балансу послуг, та балансу руху капіталу, трансфертів і резервних операцій (також див. *Trade balance*).

Balance sheet - баланс - зведений документ надходжень та витрат.

Bank - 1) банк - кредитна організація, що є головним суб'єктом фінансового ринку та грошово-кредитної системи. До функцій банку відносять: акумуляцію і зберігання грошових засобів суб'єктів фінансово-господарської діяльності та створення позичкового капіталу, здійснення посередницької діяльності в

грошових розрахунках між суб'єктами фінансової діяльності, надання кредиту, емісію платіжних засобів і цінних паперів (дет. див. *Accumulation, Credit, Credit System, Capital, Intermediation, Finance, Emission, Securities*); 2) берег.

Banking - банківська діяльність, банківська справа (як наука) - сфера суспільно-економічних відносин, що має відношення до банківської сфери, включає до себе управління залученим капіталом, аналіз ризиків, надання кредитів та інших послуг. Вважається найскладнішим елементом практичної економічної діяльності.

Bank rate - облікова ставка - ставка, під яку банк надає кредити, залежить від розміру облікової ставки Центрального банку (також див. *Discount rate*).

Bankers bank - “банк банків” - кредитна установа, що зберігає внески депозитних інститутів та надає їм позики. В Україні банком банків справедливо вважають Національний банк України (дет. див. *National Bank, Deposit, Depository, Loan*).

Bank failure - банкрутство банку - фінансовий стан, при якому він не може виконувати свої зобов'язання і розраховуватись із вкладниками. Банкрутство будь-якого банку, навіть дуже малого, спричиняє суттєві негаразди для повноцінного функціонування економічної системи.

Banknotes (амер. – *Bills*) - банкноти - білети Центрального банку, паперово-кредитні гроші; разом з металевими монетами складають групу готівкових грошей (дет. див. *Coin, Money, Cash*).

Bankrupt - 1) банкрут, 2) збанкрутіти - втратити здатність розраховуватись з клієнтами та за зобов'язаннями, що засвідчується відповідними судовими інстанціями.

Bankruptcy - банкрутство.

Bargain - 1) торгівельна угода, домовленість; 2) торгуватись.

Barrier to entry - “бар'єри до вступу” - перепони, дії, умови та фактори на шляху входження нового підприємства до галузі. У залежності від їх наявності та кількості визначається рівень монополізації галузі та тип ринкової моделі, притаманної даному секторові (також див. *Monopoly*, д.ч. 3, рис. 14).

Barter - бартерна торгівля - натуральний обмін товарами та послугами без використання грошей у якості посередника, широко використовується в часи гіперінфляції або в умовах традиційної економіки. Історично – попередник торгівлі (також див. *Money, Trade, Hyperinflation, Customary economy*).

Base year - базовий рік - береться за основу при побудові індексу цін та при динамічному дослідженні будь-яких економічних показників (також див. *Price index*).

Bear the cost - витрачати, нести витрати (дет. див. *Costs*).

Benefit - 1) прибуток (compare *Advantage, Gain, Profit, Return, Increment*); 2) користь; 2) зиск; 3) благо; 4) перевага; 5) пільга (also *Privilege, Bonus*); 6) бенефіс.

Bid - пропонування ціни, торг (також див. *Price*).

Bilateral monopoly - двостороння монополія - ринок, на якому єдиному продавцю-монополісту, протистоїть єдиний покупець-монопсоніст. Рідкісне економічне явище, вирівнює в правах обох зазначених суб'єктів (дет. див. *Monopoly, Monopsony*).

Bill - 1) вексель - кредитний цінний папір, який зобов'язує векселедавця сплатити векселедержачу певну суму у визначений термін (також див. *Securities*); 2) рахунок.

Bill of exchange - переводний вексель - цінний папір, який зобов'язує векселедавця сплатити вказану суму грошей у певний термін не векселедержачу, а третій особі.

Bill of lading (B/L) - коносамент - транспортна накладна, найпоширеніший спосіб оформлення проміжних торгівельних операцій. Документ, який свідчить що проданий товар відправлено до покупця, може мати вигляд розписки перевізника.

Bill of sale - заставна, купча.

Bill of sight - вексель на пред'явника, може бути пред'явлений до сплати лише однією особою, на яку він виписаний.

Bills discounting - облік векселів - операції банків з викупу векселів у їхніх власників за зниженою ціною (дисконтом). Спосіб пришвидшення кредитного обігу оборотних активів.

Blockade - блокада - система заходів, що спрямована на економічну ізоляцію певної країни від іншого світу. Подія, що спроможна суттєво погіршити функціонування економічної системи країни та рівень добробуту її населення.

BNE (Balance of National Economy) - баланс народного господарства - на відміну від показників системи національних рахунків відбиває створення, розподіл та споживання лише матеріальних благ (дет. див. *National economy, System of National Accounts*).

Bond - цінний папір з фіксованим доходом (як правило облігація).

Bonded goods - товари, що перебувають на митному складі, і за які не сплачено мито (дет. див. *Customs duty, Storehouse*).

Bonus - (від лат. - *добрий, хороший*), 1) премія - додаткова грошова відзнака робітників за відмінно виконану роботу; 2) додатковий безкоштовний товар, спосіб заохочення до придбання основного товару, або до збільшення кількості одиниць купівлі ("кожен третій – безкоштовно!"); 3) знижка (synonym *Discount*); 4) пільга (compare *Privilege, Benefit*).

Book-keeper (also *Accountant*) - бухгалтер.

Book-keeping (also *Accounting*) - бухгалтерія (як вид практичної діяльності).

Bootlegger - бутлегер - торговець контрабандою, або “піратською” продукцією (дет. див. *Contraband*).

Borrow - позичати (гроші), брати в тимчасове користування на умовах повернення та взаємовигідності.

Brain drain - “виток умів” - еміграція з країни висококваліфікованих робітників внаслідок незадовільних соціально-економічних або інших умов життя. Передумова та водночас наслідок скорочення обсягів інноваційної діяльності взагалі, та державного замовлення в цей галузі зокрема (дет. див. *Innovation, Government purchases*).

Branch - 1) філія, відділення; 2) галузь (compare *Industry*) - елемент структурного поділу промисловості або економіки взагалі за певними ознаками; 3) гілка.

Brand - 1) торгова марка (also *Trademark*), спосіб формування у споживача стійкої асоціації, з фірмою або її продукцією, використання її сторонніми суб'єктами заборонено; 2) сорт.

Bretton-Woods system - Бреттон-Вудська система - створена після другої Світової війни міжнародна валютна система для регулювання валютних курсів, стабілізації світового грошового обігу та міжнародної торгівлі. В ній, вперше в міжнародних розрахунках, було запроваджено обіг не лише золота а й долару США та англійського фунту стерлінгів. Це був перший крок до золотої демонетизації та переходу до паперово-кредитної грошової системи (дет. див. *Currency, Exchange rate, Demonetization, Money turnover*).

Broker - брокер, маклер - суб'єкт біржових торгів, який, на відміну від дилера, діє від свого імені (також див. *Dealer, Exchange*).

Brokerage - куртаж, брокеридж - оплата послуг біржових посередників.

Budget - 1) бюджет - зведений фінансовий документ країни, що відображає джерела витрат та надходжень коштів у власність держави та напрямки їх розподілу та використання; 2) сумка.

Budget deficit - бюджетний дефіцит - перевищення витрат уряду над надходженнями до бюджету; негативне явище, що підриває фінансову стабільність країни та може призвести до економічної кризи й соціальної напруги. Для пом'якшення його негативного впливу на національну економіку використовуються такі найпоширеніші методи: емісія та операції на відкритому ринку (дет. див. *Crisis, National economy, Emission, Open-market operations*).

Budget line - (досл. - “бюджетна лінія”), крива споживчого бюджету - показує на графіку різні комбінації двох товарів, які

споживач може придбати за існуючого рівня доходу (дет. див. *Income*, д.ч. 3, рис. 3).

Built-in stability - вмонтована стабільність - явище притаманне фіскальній недискреційній політиці автоматичної стабілізації, що здійснюється за допомогою податків. Воно полягає в тому, що податкові надходження змінюються в тому ж напрямку що й обсяги валового національного (або валового внутрішнього) продукту, і бюджетні дефіцити (або надлишки), які виникають під час занепадів (або зростань), допомагають їх подолати. Зростання обсягу податкових надходжень сприятиме зниженню рівня безробіття під час зростання інфляції через механізм автоматичної стабілізації. Вмонтована стабільність зменшує рівень негативного впливу на економіку від змін ВВП, але не ліквідує їх (дет. див. *Nondiscretionary fiscal policy, Tax, Gross National Product, Gross Domestic Product, Budget deficit, Unemployment, Inflation*).

Bureau - 1) бюро - одна з організаційних форм підприємницької діяльності; 2) контора (also *Office*); 3) відділ (планування, збуту тощо).

Business - 1) підприємство, ділова одиниця; 2) бізнес, справа; 3) підприємницька діяльність - організаційно-господарські дії, спрямовані на задоволення суспільних потреб та отримання прибутку. Обов'язкова складова ринкової економіки (також див. *Needs, Advantage, Market economy*).

Business-cycle - економічний цикл або цикл ділової активності - зміни економічної активності, виражені в різних обсягах виробництва протягом певного періоду (дет. див. *Activity*, д.ч. 3).

Business-plan - бізнес-план - короткий виклад цілей і шляхів діяльності фірми, обґрунтування доцільності капіталовкладень для залучення інвесторів та кредиторів. В Україні – обов'язкова передумова отримання банківського кредиту.

Buy (bought, bought) - купувати - отримувати потрібні товари за гроші або за інші засоби платежу (дет. див. *Commodities, Money*).

С

Calculate - розраховувати (прибуток, рентабельність).

Cancel - скасовувати (замовлення), анулювати (контракт).

Capital - 1) капітал - засоби виробництва та грошові кошти, що беруть участь у виробничому процесі; капітал є результатом інвестицій та здатен приносити прибуток (дет. див. *Production facilities, Investment, Advantage, Money, Production*); 2) столиця; 3) головний.

Capital consumption allowances (also *Depreciation*) - амортизаційні відрахування на відновлення основного капіталу в

процесі виробництва валового національного продукту. Частка амортизації в складі ВВП характеризує рівень капіталізації виробництва та фондівіддачу національної економіки (дет. див. *Gross National Product, Fixed capital*).

Capital outflow - вивіз капіталу - сума витрат юридичних та фізичних осіб однієї країни для придбання активів та цінних паперів іншої країни (також див. *Assets, Securities*).

Capitalization - капіталізація - перетворення прибутку на капітал, від його рівня залежать майбутні обсяги виробництва та прибутковості (також див. *Profit*).

Career - 1) професія; 2) кар'єра - часовий аналіз зміни місць роботи та займаних посад особистості з відповідними змінами оплати праці та соціального статусу.

Cartel - картель - документально оформлена, але найчастіше усна домовленість між фірмами щодо встановлення цін на певні товари, обсягів виробництва або розподілу ринку збуту за географічною ознакою. Така угода немає нічого спільного з ринковими принципами господарювання, призводить до олігополізації ринку та є злочинною (дет. див. *Oligopoly, Price, Commodities, Market economy*).

Cash - готівкові гроші - монети та банкноти (раніше – золото, срібло). Традиційно прийнято вважати, що тіньова економіка – це економіка готівкового обігу, який не спроможна контролювати держава через банківську систему (також див. *Banknotes, Coin, Parallel economy*).

Cash dispenser - банкомат - автоматичний пристрій для видачі готівки за пластиковими картками.

Cash on delivery (C. O. D.) - післяплата - сплата після отримання товару, елемент кредитної системи, інструмент пришвидшення товарного обігу (дет. див. *Credit system, Turnover*).

Cash settlement (payment) - готівковий розрахунок (платіж) - платіж монетами чи банкнотами, без посередництва банку та за межами державного обліку (також див. *Clearing settlement (payment)*).

Cashier - касир - відповідальна особа, що здійснює видачу готівкових грошей.

Catalogue - каталог - ілюстрований (як правило) довідник асортименту виробництва та цін реалізації.

Certificate - 1) сертифікат - свідоцтво якості товару (також див. *Quality*); 2) посвідчення.

Certificate of origin - свідоцтво про походження товару. Наявність такого документу є передумовою пришвидшення реалізації товару, він отримує нецінову перевагу перед такими ж товарами в умовах конкуренції. В Україні нелегальне виготовлення свідоцтв про походження, сертифікатів якості та надання ліцензій –

є наслідком корупції і передумовою розширення тіньового сектору економіки (дет. див. *Competition, Corruption, Shadow economy*; також див. *Nonprice competition*).

Chamber of commerce - торговельна палата - юридична особа, що здійснює торгові та посередницькі операції як на національному так і на зовнішніх ринках (також див. *Commerce, Intermediation, Market*).

Change - 1) здача, дрібні гроші - різниця між сумою, поданою продавцеві покупцем і ціною придбаного товару; 2) зміна; 3) пересадка (транспортна).

Charge - 1) ціна (also *Price*) - грошовий вираз вартості товару; 2) призначати ціну (compare *Quote*); 3) піклування, відповідальність; 4) звинувачення (юрид.).

Charity - благодійність - майже обов'язкова складова сучасного великого підприємництва, один зі способів уникнення оподаткування.

Chattels (also *Moveable assets, Movables*) - рухомість, рухоме майно - майже всі активи, крім землі, будівель житлового та виробничого призначення, а також складних виробничих конструкцій і агрегатів (також див. *Estate*).

Cheap - дешевий - той, що підлягає реалізації за низьку ціну.

Check book - чекова книжка - спосіб безготівкового розрахунку (дет. див. *Cheque, Clearing settlement*).

Checkable deposit - чековий депозит - внесок до комерційного банку, на який можна виписати чек (дет. див. *Deposit, Bank, Cheque*).

Checking account - поточний рахунок - на ньому розміщують внески до запиту комерційного банку або іншої кредитної установи. З нього в будь-який момент можна зняти потрібну суму, що не перевищує залишку на рахунку (дет. див. *Demand deposit*).

Cheque - чек - документ, що дає дозвіл на отримання певної суми з поточного рахунку.

CIF (cost, insurance, freight) - CIФ (вартість, страхування, фрахт) - умова поставки в міжнародних торгових операціях, за якою виробник повинен застрахувати товар, зафрахтувати судно, завантажити товар, доставити його в порт призначення та передати імпортерам разом зі страховим свідоцтвом (також див. *Insurance*).

Circular flow of income - колообіг доходів, ресурсів і товарів між основними суб'єктами ринкових відносин (також див. *Income, Resources, Commodities*, д.ч. 3, рис. 15).

Circulating capital (compare *Floating capital, Current assets, Working capital*) - оборотний капітал - обігові фонди, засоби виробництва що повністю використовуються протягом одного виробничого циклу, їх вартість входить до собівартості продукції.

Приклад: сировина та матеріали (також див. *Fixed capital*; дет. див. *Production facilities*).

Civilization - цивілізація - історично конкретний стан суспільства, який характеризується досягнутим рівнем продуктивних сил, особливим способом організації виробництва і відповідною духовною культурою (дет. див. *Means of Production*).

Classical theory of employment - досл. класична теорія зайнятості ресурсів, а фактично класична економічна теорія. Її представники (А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.Б. Сей, Дж.С. Мілль та ін.) вважали, що капіталістична економіка спроможна досягати повного використання наявних ресурсів, створюючи механізм ефективного господарювання. Втручання держави в економічні процеси при цьому є зайвим. Але економічні кризи, інфляція та безробіття заперечують такі твердження (також див. *Invisible hand, Keynesian economics, Let it be, Liberalism, Resources, Employment, Economics, Economic mechanism, Crisis, Unemployment, Inflation*).

Clearing - “кліринг” - будь-яка угода, внаслідок якої здійснюється взаємозалік платіжних вимог.

Clearing settlement (payment) - безготівковий розрахунок (платіж) - здійснюється шляхом банківського переказу без використання монет або банкнот (також див. *Cash settlement (payment)*).

Client - покупець, клієнт. В умовах ринкової економіки – головний орієнтир виробництва.

Closed economy - закрыта економіка - економіка країни, що не експортує й не імпортує товарів, послуг, капіталу й робочої сили (дет. див. *Export, Import, Autarky*; також див. *Open economy*).

Closing bid - остаточна (досл. - “та, що закриває”) ціна на торгах, аукціоні чи в процесі переговорів (також див. *Price, Bid, Auction, Negotiations*).

C. O. D. (Cash on delivery) - післяплата - сплата після отримання товару, елемент кредитної системи, інструмент пришвидшення товарного обігу (дет. див. *Credit system, Turnover*).

Coin - монета, разом із банкнотами – готівкова грошова одиниця; зливok грошового металу певної ваги, форми, проби та номіналу узаконеного державою, як засіб обігу.

Collective - колективна, спільна (власність).

Collective farm - колективне господарство, колгосп - невід’ємна складова радянської ідеології та найпопулярніша форма організації сільськогосподарського виробництва в СРСР. Визначалась державною формою власності та безправ’ям робітників, із часом довела свою неефективність.

Command economy - командна, або командно-адміністративна економіка - тип економічної системи, у якій власність на засоби виробництва належить державі, а всі виробничі,

розподільчі та споживчі процеси здійснюються через механізм централізованого планування і контролю. Командна економіка є антиподом ринкового господарювання (також див. *Ownership, Production facilities, Market economy, Economic system*).

Commerce (compare *Trade*) – торгівля, комерція - взаємовигідний обмін товарів та послуг на гроші, еволюційований бартер (дет. див. *Change, Commodities, Service, Money*).

Commercial - 1) торговий, комерційний; 2) угода.

Commercial credit - комерційний кредит - товарні кредитні відносини, виникають між продавцями та покупцями, коли останні отримують товари чи послуги з відстроченням платежу. Якщо в покупця немає грошей для придбання товару, то він може бути добровільно переданий продавцем покупцю в кредит, а факт передачі оформлюється векселем (також див. *Commodities, Credit, Money, Bill*).

Commercial secret - комерційна таємниця - секретна інформація з організації виробництва чи збуту продукції, що є однією з передумов прибуткової діяльності компанії.

Commercials - 1) “комершлз” - короткі рекламні пісні для радіо; 2) угоди.

Commodities - економічні (господарські) товари - результати виробництва, призначені для продажу на ринку за ціною, що покриває витрати на їх виробництво. Наряду з вільними благами, є засобом задоволення суспільних потреб; поділяються на речові та неречові (дет. див. д.ч. 3, рис. 17, *Production, Market, Price, Cost, Needs*; також див. *Free good*).

Communism - комунізм - ідеалістична система командної економіки, за якої в процесі розвитку суспільства виникає світ суспільного добробуту при відсутності приватної власності, грошей та експлуатації найманих робітників. Незважаючи на те, що її економічною основою були праці К. Маркса, досі не була досягнута в жодній країні світу (також див. *Command economy*).

Company (Co) - компанія, фірма, агенція - суб’єкт фінансово-господарської діяльності.

Competition - конкуренція (досл. змагання) - наявність на ринку великої кількості незалежних один від одного продавців, найхарактерніша ознака ринкової економіки. Позитивні наслідки конкуренції – зниження цін та підвищення якості продукції. Розрізняють багато видів конкуренцій: цінова і нецінова, покупців і продавців, регіональна і галузева тощо (дет. див. *Market, Price, Quality, Market economy*; також див. *Price competition, Nonprice competition*).

Competitive - конкурентоспроможний - здатний існувати в умовах конкуренції.

Competitiveness - конкурентоспроможність.

Competitor - конкурент - суб'єкт конкурентного ринку.

Complaint period - претензійний період - протягом нього приймаються претензії за договором чи вимогами. Його тривалість має дуже велике значення у випадку банкрутства фірми чи банку (також див. *Bankrupt*).

Complementary goods - взаємодоповнюючі (комплементарні) товари - тобто такі, для яких існує зворотня залежність між ціною одного та попитом на інший. Так, підвищення ціни одного товару викликає зменшення попиту на інший і навпаки. Такі товари поєднує функціональний цикл їхнього споживання, типовий приклад: фотоапарат та фотоплівка, комп'ютери та комплектуючі тощо (також див. *Substitute goods* та *Independent goods*, *Demand*, *Price*).

Concern - концерн - статутне об'єднання підприємств промисловості, транспорту, банків, торгівлі, наукових організацій на основі повної фінансової залежності від одного або групи підприємств.

Concession - концесія - надання в експлуатацію іноземному інвесторові на певний період об'єктів державної власності. Може бути наслідком корупційної угоди, метою якої є послаблення позицій вітчизняного ринку (дет. див. *Investor*, *Corruption*, *Market*, *Ownership*).

Condition - умова - суб'єктивна обставина (результат людських дій), що супроводжує певну економічну подію.

Conglomerate combination - конгломерат - конгломератне об'єднання декількох підприємств, що належать до однієї фірми, здійснюють одну або декілька стадій виробництва різнорідних товарів; такі підприємства не конкурують між собою.

Consignment - партія товарів.

Consignment note - транспортна накладна.

Consortium - консорціум - тимчасове статутне об'єднання промислового та банківського капіталу для досягнення спільної мети.

Constructive business undertaking - конструктивне підприємництво - організаційно-господарська діяльність, спрямована на задоволення суспільних потреб та отримання прибутку, що має морально-етичне підґрунтя (дет. див. *Needs*, *Profit*).

Consulting - консалтинг - один з видів підприємницької діяльності, що полягає в наданні платних консультацій іншим компаніям чи фізичним особам з тих чи інших питань, як правило організаційного чи фінансового характеру.

Consulting company - компанія, що спеціалізується на консалтингу.

Consume - споживати - витратити гроші на споживання товарів чи послуг, споживати в кредит, або задовольняти свої потреби за допомогою неекономічних благ, таких як сонце й повітря (дет. див. *Commodities, Goods, Needs, Service, Credit*).

Consumer - споживач - фізична чи юридична особа або представник державної влади (у випадку державного замовлення), що здійснює купівлю та споживання виготовленої продукції (дет. див. *Government purchases*).

Consumer goods - споживчі товари або товари широкого вжитку - наприклад: їжа та одяг.

Consumer in installment credit - споживчий кредит - позика, що надається для придбання певних споживчих товарів. Вона надається кредитною установою, або безпосередньо особою, що реалізує товар (продавцем), і є ефективним способом пришвидшення товарного обігу, особливо в умовах переростання товарно-грошового господарства в товарно-кредитне.

Consumerism - конс'юмерізм (від *consume* – споживати) - організований рух громадян і державних органів за розширення прав споживачів та їх вплив на продавців та виробників.

Consumer non-durables - товари повсякденного попиту недовгострокового споживання (менше 1 року).

Consumer price index - індекс цін споживчих товарів - відображає зміну вартості споживчого кошику, тобто набору товарів найширшого вжитку порівняно з певним (базовим) роком, є основою для розрахунку рівня інфляції (також див. *Inflation*).

Consumption - споживання - сукупні витрати домогосподарств на придбання товарів і послуг, одна зі складових розрахунку ВВП за витратами (дет. див. *Household, Gross National Product*).

Contraband - контрабанда - товари, що незаконно ввезені до певної країни, або за які не сплачено мито та інші податки. Обсяг контрабанди прямо пропорційно залежить від рівня корумпованості митниці (також див. *Duty, Customs, Corruption*).

Contract (also *Agreement*) - контракт, договір - найбільш розповсюджена форма документального оформлення економічних угод.

Controlling block of shares - контрольний пакет акцій - 50% від загального обсягу плюс одна акція. Дає можливість здійснювати фактичний контроль за діяльністю корпорації (дет. див. *Share, Corporation*).

Conventional International Law - міжнародне договірне право - регулює умови складання та дотримання міжнародних угод та контрактів; правовий фундамент міжнародної торгівлі (також див. *International trade*).

Convertibility - конвертованість - здатність валюти без перешкод обмінюватись на валюту інших країн у межах, що юридично встановлюються державою. Рівень та тип конвертованості національної валюти здійснює вплив на обсяг зовнішньоекономічних операцій країни (дет. див. *Currency*).

Cooperation - 1) співпраця; 2) кооперація праці - поєднання у виробничому процесі декількох спеціалізованих видів робіт (дет. див. *Specialization*).

Coproduction - спільне виробництво (також див. *Production*).

Copyright - авторське право - законодавчо визначене обмеження або заборона використання винаходу без дозволу автора.

Corporation - корпорація, акціонерне товариство - договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових та комерційних інтересів з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників (дет. див. *Share*).

Corporatization - корпоратизація - акціонування великих підприємств (зокрема державних) і виведення їх з прямого державного або одноосібного управління та трансформація форм їх власності. Може здійснюватись як внаслідок роздержавлення чи приватизації економіки, так і внаслідок рішення суду через порушення антимонопольного законодавства.

Corruption - корупція - система незаконних дій, спрямованих на маніпулювання законодавчими актами та нормативними постановами в економічній системі з метою нелегального особистого збагачення.

Cost - 1) витрати; 2) ціна (also *Price, Charge*); 3) коштувати.

Cost, insurance, freight (CIF) - ЦІФ (вартість, страхування, фрахт) - умова поставки в міжнародних торгових операціях, за якою виробник повинен застрахувати товар, зафрахтувати судно, завантажити товар, доставити його в порт призначення та передати імпортерам разом зі страховим свідоцтвом (також див. *Insurance*).

Cost of sales - витрати обігу (досл. – “продажу”) - витрати, пов'язані з реалізацією товарів; в нормальній економіці та за умов ефективного ведення господарювання, є значно меншими за витрати виробництва.

Cost-push inflation - інфляція, викликана зростанням витрат виробництва (друга назва – “інфляція пропозиції”) - зокрема, сировини та заробітної плати найманих працівників (дет. див. *Inflation, Costs, Production, Salary*; також див. *Demand-pull inflation*).

Costs - витрати на виробництво - всі платежі за ресурси, виробництво, просування та постачання товару.

Count - рахувати - здійснювати кількісну оцінку внаслідок математичних дій.

Counterfeiting - 1) підробка - використовується як для особистого збагачення, так і для підриву авторитету конкурента; 2) “контрафакція” - незаконне використання фірмових позначок.

Cover note - тимчасове свідоцтво про страхування (дет. див. *Insurance*).

Craft - 1) ремесло, спеціальність (*compare Trade*); 2) мистецтво; 3) судно.

Credit - 1) кредит - тимчасова передача вільних грошових або матеріальних засобів одними суб'єктами підприємницької діяльності іншим на умовах повернення, забезпечення (гарантії) і платності; 2) кредит - запис у бухгалтерському рахунку, який свідчить про те, що вартість активу зросла; (дет. див. *Account, Assets, Guarantee*).

Credit card - кредитна картка - спосіб безготівкового розрахунку за товари і послуги, а також зняття з рахунку готівки (також див. *Cash, Clearing Settlement*).

Credit system - кредитна система - сукупність різноманітних кредитно-фінансових установ, що працюють на ринку позичкових капіталів і здійснюють акумуляцію та мобілізацію грошового капіталу. Сучасна кредитна система складається з наступних елементів: 1) банківського сектору - Центрального банку, державних та комерційних банків; 2) страхового сектору - страхових компаній та пенсійних фондів; 3) спеціалізованих небанківських фінансово-кредитних інститутів - інвестиційних компаній, фінансових компаній, благодійних фондів, трастових компаній, позиково-ощадних асоціацій та кредитних спілок (дет. див. *Accumulation, Money Capital, National bank, Insurance company, Trust company, Credit union, Savings and loan association*).

Credit union - кредитна спілка - асоціація осіб, об'єднаних спільними економічними інтересами, яка надає позики своїм членам та продає їм акції (дет. див. *Loan, Share*).

Crisis - криза - гостре погіршення загального стану. В економічній системі - різке порушення таких співвідношень як попит і пропозиція, споживання і заощадження тощо. Супроводжується такими негативними явищами, як падіння економічної (ділової) активності, підвищення рівня інфляції, зростання безробіття, наслідками чого є падіння рівня суспільного добробуту (дет. див. *Economic system, Demand, Supply, Consumption, Savings, Activity, Inflation, Unemployment, Welfare*).

Currency - валюта - грошова одиниця певної країни, яка має юридично затверджений характер, і приймається як засіб платежу по всій території країни. Існує декілька видів міжнародних валют, зокрема СДР, ЕКЮ, Євро (дет. див. *European Currency Unit, Special Drawing Rights*).

Current - 1) поточний (рахунок); 2) потік (грошовий); 3) електричний струм.

Current assets (synonym *Circulating capital, Working capital*) - (досл. поточні кошти) оборотний капітал.

Customary economy (also *Traditional economy*) - традиційна (досл. споживацька) натуральна економіка - економічна система натурального господарства та бартеру, існувала в часи рабовласництва та феодалізму, досі зберігається в малорозвинутих країнах. Функціонує на основі культів, традицій, звичаїв; має властивість повного задоволення особистих потреб, що обмежує необхідність обміну та торгівлі (також див. *Barter*).

Customer - покупець, замовник, клієнт.

Customs (custom-house) - митниця - державна установа, яка здійснює контроль за міжнародною міграцією громадян та рухом продукції виробництва за кордон та всередину країни. Її головні завдання – боротьба з нелегальною міграцією та контрабандою товарів (дет. див. *Migration, Contraband*).

Customs duty (synonym *tariff*) - мито - обов'язковий податок на товари, що перетинають кордон території країни; від розміру мита суттєво залежить обсяг зовнішньоекономічного товарообороту країни. Розрізняють експортне та імпорнтне мито (дет. див. *Export, Import*).

Customs union - митний союз - група держав, територія яких визнана єдиним митним простором.

Cyclical unemployment - циклічне безробіття - найнебезпечніший вид безробіття, що викликається загальним занепадом виробництва та економічною кризою; незайнятість економічно активного населення, зумовлена спадами ділової активності в умовах циклічних коливань (також див. *Activity, Business-cycle, Frictional unemployment, Structural unemployment*).

D

Deadline - (досл. – “лінія смерті”) останній термін (сплати, дії контракту).

Deal - 1) угода; 2) сосна.

Dealer - 1) торговець; 2) дилер - суб'єкт біржових торгів, що здійснює операції від імені певної компанії а не від свого (також див. *Broker*); 3) торговий представник.

Dear - 1) коштовний - той що підлягає реалізації за високу ціну; 2) дорогий, милий.

Debenture - письмове грошове зобов'язання.

Debit - дебіт - запис у системі бухгалтерського обліку, який свідчить про зменшення в обсязі активів (також див. *Accounting, Assets*).

Debt - борг - наявність невиконаних зобов'язань по окремим операціям чи кредитам.

Debt monetization - монетизація боргу - перетворення боргових зобов'язань на готівку.

Decentralization - децентралізація - переміщення ініціативи прийняття управлінських рішень із центру до підрозділів або окремих елементів. Наприклад, формування окремої цінової політики філії підприємства, розташованої в регіоні або за кордоном.

Decision-making - прийняття рішень - один з найважливіших етапів процесу управління.

Deduction - дедукція - один із загальнонаукових методів, що широко застосовується в економіці, - виявлення первинних факторів що зумовили наявний результат (також див. *Induction*).

Default - криза, дефолт - невиконання зобов'язань на рівні національної економіки (також див. *National economy*).

Default-free bonds - безризикові облігації - вони не підлягають ризику невиконання зобов'язань емітента. До них належать урядові облігації розвинутих країн (дет. див. *Bond, Hazard*).

Deficiency - недостатність, дефіцит - виникає в умовах перевищення попиту над пропозицією, у випадку відсутності можливості збільшення обсягу виробництва необхідного товару. Явище, що підвищує ринкові ціни та стимулює виробництво. Одна з найхарактерніших рис командно-адміністративної економіки, в умовах ринку – явище нетипове (також див. *Demand, Supply, Price, Market, Command economy*).

Deflation - дефляція - зниження загального рівня цін у порівнянні з минулим періодом. Негативне явище для економіки в цілому, виникає під час економічної кризи та скорочення доходів населення (також див. *Inflation, General price level*).

Defray - сплачувати.

Deliver - 1) постачати; 2) звільняти, позбавляти; 3) робити; 4) промовляти.

Delivery - поставка.

Delivery order - розпорядження щодо поставки чи видачі товару зі складу (документ).

Demand (D) - 1) попит - платоспроможне бажання покупців придбати певні обсяги продукту при кожному з можливих рівнів цін, один з трьох визначальних елементів ринкової економіки (також див. *Supply, Price*); 2) вимога, вимагати; 3) потреба.

Demand deposit - внесок до запиту - безстрокове вкладання певної кількості грошових коштів на поточний рахунок комерційного банку, які банк повинен повернути за першою вимогою (запитом) вкладника. На такі внески нараховуються

найнижчі відсотки порівняно з терміновими та ощадними внесками (також див. *Time deposit, Savings account, Checking account*).

Demand schedule - графік попиту - демонструє обсяг товару чи послуги, який готові придбати споживачі протягом певного періоду за різних рівнів цін (див. д.ч. 3, рис. 1).

Demand-pull inflation - інфляція попиту - підвищення загального рівня цін, викликане зростанням сукупного попиту, що є наслідком підвищення рівня доходів споживачів. Вважається позитивнішою за інфляцію, що викликана зростанням витрат, стимулює економічну активність (дет. див. *General price level, Aggregate demand*; також див. *Cost-push inflation*).

Demonetization - демонетизація - вилучення з обігу певних грошових одиниць, що здійснюється державою; найвідоміша демонетизація – вилучення золота та введення в обіг паперово-кредитних грошей.

Demonstration (compare *Exhibition*) - показ, демонстрація (товарів) - обов'язкова складова процесу просування товарів.

Department - відділ (маркетингових досліджень), департамент.

Deposit - 1) банківський внесок, депозит; 2) вкладати гроші, надавати позику певній кредитній установі з метою отримання прибутку у вигляді відсотка через певний період.

Depository - депозитарій - юридична особа, що приймає депозитні внески, діє на ринку цінних паперів і надає послуги щодо зберігання, обліку та передання прав на цінні папери (також див. *Securities*).

Depreciation (also *Capital consumption allowances*) - амортизаційні відрахування.

Deprivatization - деприватизація - 1) анулювання рішення про приватизацію, якщо вона визнана незаконною; 2) передача колишньому власникові або його нащадкам раніше націоналізованої власності (також див. *Nationalization, Privatization*).

Devaluation - девальвація - зменшення купівельної спроможності грошової одиниці, може використовуватись в якості грошової реформи для регулювання грошового обігу (також див. *Revaluation, Money turnover*).

Develop - розвивати.

Development - розвиток - невід'ємна складова сучасного інноваційного підприємництва та економічного розвитку.

DI (disposable income) - післяподатковий дохід - особистий дохід після сплати податків, елемент системи національних рахунків (також див. *Personal income, Tax*).

Diamond - діамант - дорогоцінний камінь, що може використовуватись у вигляді банківських резервів та способів заощаджень населення (також див. *Savings*).

Dictate - 1) диктат; 2) диктувати - одноосібно встановлювати (ціни), є економічною спроможністю монополій (також див. *Monopoly*).

Differentiated product - диференційований продукт, товар, що відрізняється за фізичними або іншими параметрами від аналогічних продуктів, створених іншими виробниками. Саме цьому товару віддають перевагу покупці, не зважаючи на те, що ціни на певну групу товарів у всіх продавців однакові. Найчастіше зустрічається в умовах монополістичної конкуренції та олігополії (дет. див. *Monopolistic competition, Oligopoly*; також див. *Standardized product*).

Discount - знижка, дисконт - спосіб заохочення споживача до придбання більшої кількості одиниць продукції, елемент цінової політики підприємства, інструмент цінової конкуренції.

Discount rate - облікова ставка - відсоток, під який Центральний банк надає позики комерційним банкам та іншим депозитним установам, є ставкою від якої залежить розмір ставки відсотка комерційного банку. Регулювання облікової ставки є одним з інструментів грошово-кредитної політики, за допомогою якого можна змінювати обсяг грошової маси в обігу (також див. *Bank rate, Monetary policy*).

Discretionary fiscal policy - дискреційна фіскальна політика - цілеспрямована зміна податкових ставок та обсягів державних закупівель з метою стимулювання безінфляційного економічного зростання. Є одним з головних інструментів державного впливу на економічні явища та процеси (дет. див. *Tax, Government purchases, Economic growth*; також див. *Nondiscretionary fiscal policy*).

Discrimination - дискримінація - утиск прав певних груп громадян у процесі прийняття на роботу, оплати праці, просування по службі, надання пільг тощо, який не пов'язаний з їхнім професійним рівнем або продуктивністю їхньої праці. Спочатку виникло як явище, що стосувалось виключно афроамериканців, зараз дедалі більш дискримінованими вважають жінок (також див. *Hire, Privilege, Labour productivity*).

Diseconomies of scale - негативний ефект масштабу виробництва - фактори, що в довгостроковому періоді збільшують середні витрати в процесі збільшення обсягів виробництва (дет. див. *Long run, Average total cost*; також див. *Economies of scale*).

Disinflation - дезінфляція - скорочення темпів інфляції, можливо й до її повного зупинення (дет. див. *Inflation*).

Disposable income (DI) - післяподатковий дохід - особистий дохід після сплати податків, елемент системи національних рахунків (також див. *Personal income, Tax*).

Dissolution of a company - розпуск, закриття компанії.

Distribute - 1) розподіляти; 2) розповсюджувати; 3) реалізовувати.

Distribution - 1) розподіл; 2) продаж; 3) “просування”.

Diversification - диверсифікація - один зі способів запобігання та мінімізації ризику. Наприклад, вкладання грошей в акції різних, не пов’язаних між собою компаній, або до різних банків (дет. див. *Hazard, Money, Share, Bank, Enterprise*).

Dividend - дивіденд - прибуток, який отримують власники акцій, залежить від типу акцій та рівня прибутковості акціонерного товариства чи інвестиційної компанії. Може видаватись або у вигляді готівки, або додаткових акцій (дет. див. *Share*).

Division of labour - поділ процесу праці на декілька спеціалізованих операцій з метою підвищення її продуктивності (дет. див. *Labour, Productivity*).

Double - подвоювати.

Draft - 1) тратта, переказний вексель, що використовується в міжнародних операціях (дет. див. *Bill of exchange*); 2) проект; 3) розробляти проект; 4) планувати.

Dues - 1) внесок; 2) збір.

Dumping - демпінг, імпорт товарів за ціною, нижчою за їх собівартість, один з методів ведення економічної війни; інколи демпінгом вважають експортування товарів за ціною, нижчою ніж ціна виробників країни, до якої ввозять товари (також див. *Import, Export, Price, Cost*).

Durable good - споживчий товар тривалого користування (більше одного року): побутова техніка з відповідним гарантійним терміном, автомобілі, комп’ютери тощо (також див. *Nondurable good*).

Duration - термін дії (угоди, ліцензії), тривалість.

Duty - 1) податок, збір - головний інструмент фіскальної політики (compare *Tax, Levy*); 2) борг, зобов’язання.

Duty-free - звільнений від сплати мита чи іншого податку.

E

EAN (European Article Number) - Європейський артикул - система, що була створена в 1977 році для організації та централізації роботи штрих-кодів в Європі як відповідь на створення відповідної організації в США в 1973 році (також див. *Universal Product Code*).

Earnings (also *Salary, Wages, Fee, Royalty*) - заробіток, заробітна плата - винагорода власника ресурсу “робоча сила”.

Easy money policy - політика “дешевих” грошей - напрямок грошово-кредитної політики спрямований на збільшення грошової

маси, стимулювання інфляції (дет. див. *Inflation, Money*; також див. *Tight money policy*).

EBRD (European Bank of Reconstruction and Development) - Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) - міжнародна кредитна організація.

Economic - економічний, економний, ощадливий.

Economic benefit - економічний ефект - різниця між витратами та прибутком від впровадження певного заходу, наприклад, нової технологічної лінії (не плутати з *Economic profit*!).

Economic conditions - господарська кон'юнктура - умови, що визначають структуру, динаміку та співвідношення попиту і пропозиції на ринку (дет. див. *Market, Demand, Supply*).

Economic development - економічний розвиток - розробка та впровадження у виробництво нових товарів із застосуванням принципово нової техніки та технології в масштабі національної економіки (не плутати з економічним зростанням!).

Economic growth - економічне зростання - збільшення реальних обсягів існуючого рівня виробництва країни в абсолютному вираженні, або в розрахунку на душу населення.

Economic incentives - економічні стимули - фактори, що мотивують і впливають на поведінку окремих економічних суб'єктів (виробників, споживачів, посередників, інвесторів, кредиторів тощо).

Economic integration - економічна інтеграція - співпраця декількох країн з метою створення спільної економічної системи, або розширення галузей співробітництва; її наслідки – ліквідація митних бар'єрів, наближення ринків або створення спільного ринку (також див. *Economic system*).

Economic model - економічна модель - спрощений вигляд існуючої ситуації/проблеми.

Economic mechanism - економічний, господарський механізм - спосіб координації подій, процесів та явищ в економічній системі. В умовах командно-адміністративної економіки, він має вигляд державного планування, в умовах чистого капіталізму – взаємодію попиту і пропозиції. Сучасний прогресивний господарський механізм являє собою органічне поєднання ринкового саморегулювання та державного втручання в економіку (також див. *Command economy, Market economy, Pure capitalism, Mixed capitalism*).

Economic-organizing production relations - організаційно-економічні виробничі відносини - економічні відносини, що виникають між людьми в процесі організації виробництва товарів та послуг (також див. *Socio-economic production relations*).

Economic policy - економічна політика - система науково обґрунтованих заходів спрямованих на покращення фінансово-

господарського стану на макро- або мікрорівні, є третім етапом загальнооекономічного пізнання.

Economic profit (compare *Net profit, Pure profit*) - економічний прибуток - дорівнює загальному доходу фірми за мінусом всіх витрат явних та неявних, змінних та постійних (також див. *Normal profit, Accountant profit, Income, Explicit costs, Implicit costs, Fixed costs, Variable costs*).

Economic regime - економічний режим - інституційні умови організації господарської діяльності в межах певної економічної системи.

Economics - економікс - загальнооекономічна наука про раціональне використання обмежених ресурсів для максимального задоволення необмежених та постійно зростаючих потреб суспільства; в Україні та країнах СНД відома як економічна теорія (дет. див. *Needs, Resources*).

Economic system - економічна система - середовище взаємодії продуктивних сил та виробничих відносин поєднаних господарським механізмом (дет. див. *Economic relations, Means of productions, Economic mechanism*).

Economies of scale - економія масштабу виробництва - зменшення витрат на одиницю продукції внаслідок збільшення обсягів виробництва. Позитивний ефект має місце лише до досягнення певного, оптимального розміру підприємства (також див. *Diseconomies of scale*).

Economy - 1) економіка - в сучасних умовах існує в трьох значеннях: народне господарство певної країни, групи країн або всього світу; сукупність економічних відносин між людьми у сфері виробництва, розподілу, обміну і споживання продукції, утворюючих певну економічну систему; економічна наука, що вивчає народне господарство; 2) економія, ощадливість.

Economy anticyclic regulation - антициклічне регулювання економіки - свідомі цілеспрямовані дії держави з метою послаблення циклічних коливань, стабілізації рнкової кон'юнктури та збільшення темпів економічного зростання (дет. див. *Business-cycle, Economic conditions, Economic growth*).

Economy of participation - економіка участі - сукупність характеристик трансформації відносин власності та процесів в організації праці та управлінні виробництвом. Існують три форми економіки участі: участь у прибутку, участь у власності та участь в управлінні підприємством. Один з прикладів еволюційного впливу соціального фактору на економічну владу (дет. див. *Profit, Property, Management*).

Ecoscent, economic security of enterprise - економічна безпека підприємства - система заходів, спрямованих на захист

бізнесу в галузях забезпечення ресурсами, виробництва та реалізації продукції.

Ecosecstate, economic security of state - економічна безпека держави - сукупність науково обґрунтованих заходів, спрямованих на повноцінне ефективне функціонування національної економіки, її незалежність від зовнішніх джерел, уникнення саботажу та запобігання економічним диверсіям (також див. *Effectiveness, National economy, Sabotage*).

ECU (European Currency Unit) - ЕКЮ, “європейська грошова одиниця” - розрахункова одиниця Європейського банку реконструкції та розвитку, спочатку її вартість визначалась на основі купівельної спроможності 9 провідних європейських валют.

ЕЕС (European Economic Community) - ЄЕС, Європейська економічна співдружність - асоціація тринадцяти європейських країн, створена на початку 1958 року з метою розвитку торгівлі, встановлення умов для вільного руху капіталу й робочої сили, розробки принципів спільної економічної політики.

Effect - 1) результат; 2) ефект; 3) вплив.

Effective - ефективний, здійснюючий вплив.

Effectiveness - ефективність - “здійснення правильних заходів”.

Efficiency - 1) ефективність - “правильне здійснення заходів”; 2) дієвість; 3) коефіцієнт корисної дії (ККД).

Efficient employment - ефективна зайнятість - розподіл трудових ресурсів, який задовольняє потреби суспільного виробництва щодо кількості та якості робочої сили і забезпечує його найбільший обсяг (також див. *Employment*).

Elaborate - ретельно розроблений, завершений.

Electronic computation - розрахунок на комп'ютері.

Embargo - заборона, ембарго - припинення (як правило, з політичних причин) будь-яких економічних операцій з певною країною, ігнорування її потреб та вимог.

Emission - емісія - випуск в обіг певного обсягу грошової маси (не плутати з процесом фізичного друкування грошей!), або цінних паперів (дет. див. *Securities, Money*).

Employ - 1) застосовувати; 2) наймати на службу.

Employee - службовець.

Employment - 1) служба, робота; 2) зайнятість - реалізація робітником своїх здібностей, навичок та досвіду для отримання доходу у вигляді заробітної плати; 3) зайнятість, сукупність економічних, правових, соціальних, національних та ін. відносин, пов'язаних із забезпеченням економічно активного населення робочими місцями та їх діяльністю в суспільному виробництві; 4) використання ресурсів у виробничому процесі (також див. *Unemployment, Underemployment*).

Engage (also *Hire*) - наймати, запрошувати на роботу.

Engineering - 1) інжиніринг - сукупність процесів з розробки нових проектів; 2) техніка.

Entrepreneurial ability - підприємницькі здібності до організації бізнесу - спроможність поєднувати усі інші фактори виробництва (землю, працю, капітал, інформацію тощо) та в процесі їх ефективного використання отримувати прибуток. Є специфічним фактором виробництва та основою підприємницької діяльності.

Enterprise - підприємство - один з головних суб'єктів мікроекономіки, одиничний виробничий елемент.

Environment - навколишнє середовище - об'єкт забруднення внаслідок виробничої діяльності. Одним з головних діалектичних протиріч економічних відносин є те, що збільшення обсягів виробництва призводить до екологічного негативу.

Equation of exchange - рівняння закону грошового обігу І.Фішера:

$$M \times V = P \times Q,$$

де М – кількість грошей в обігу;

V – швидкість обертання грошей (дет. див. *Velocity of money*);

P – середній рівень цін на товари та послуги;

Q – обсяг товарів та послуг (дет. див. *Money turnover*).

Equilibrium position (also *Market equilibrium*) - рівноважне становище, ціна на конкурентному ринку, при якій попит дорівнює пропозиції. У реальній економіці, явище майже недосяжне (також див. *Demand, Supply, Price*).

Equity capital - капітал у вигляді акцій (дет. див. *Capital, Share*)

Equivalent - еквівалент, відповідність (дет. див. *Money*).

Establish - організовувати, засновувати.

Estate - активи у вигляді нерухомого майна - земля, будівлі тощо (також див. *Chattels*).

Estimate - 1) оцінювати; 2) кошторис; 3) прогноз (щодо ціни).

EU (European Union) - ЄС, Європейський союз - асоціація європейських держав, утворена в 1958 році, з метою поступової ліквідації мита й імпорتنих квот в торгівлі між країнами-членами, запровадження спільного мита на імпорту товарів з третіх країн, зрештою переходу до вільного переміщення праці й капіталу в межах країн – членів асоціації та узгодження спільної економічної політики в усіх інших сферах.

European Article Number (EAN) - Європейський артикул - система, що була створена в 1977 році для організації та централізації роботи штрих-кодів в Європі як відповідь на

створення відповідної організації в США в 1973 році (також див. *Universal Product Code*).

European Bank of Reconstruction and Development (EBRD) - Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) - міжнародна кредитна організація.

European Currency Unit (ECU) - ЕКЮ, “європейська грошова одиниця” - розрахункова одиниця Європейського банку реконструкції та розвитку, спочатку її вартість визначалась на основі купівельної спроможності 9 провідних європейських валют.

European Economic Community (EEC) - ЄЕС, Європейська економічна співдружність - асоціація тринадцяти європейських країн, створена на початку 1958 року з метою розвитку торгівлі, встановлення умов для вільного руху капіталу й робочої сили, розробки принципів спільної економічної політики.

European Union (EU) - ЄС, Європейський союз - асоціація європейських держав, утворена в 1958 році, з метою поступової ліквідації мита й імпорتنних квот в торгівлі між країнами-членами, запровадження спільного мита на імпорт товарів з третіх країн, зрештою переходу до вільного переміщення праці й капіталу в межах країн-членів асоціації та узгодження спільної економічної політики в усіх інших сферах.

Exchange - 1) обмінювати (валюту); 2) біржа, ринок, місце проведення торгів. (також див. *Bid*).

Exchange rate - обмінний (валютний) курс - вимірювання грошової одиниці певної країни в грошах інших країн.

Exchange rate determinant - детермінанта валютного курсу - будь-який фактор, що впливає на розмір валютного курсу крім попиту і пропозиції на валютному ринку. Детермінанти можуть виникати й зникати в залежності від стану світової економіки, специфічних умов у міжнародних відносинах, при появі форс-мажорних обставин тощо.

Exchequer - скарбниця - державна установа, що здійснює контроль за державною скарбницею (накопиченими активами).

Excise tax - акцизний збір - непрямий податок, пов'язаний з придбанням конкретного товару що сплачується покупцем. В Україні є одним з бюджетоутворюючих податків, надходження від якого розподіляються між державним та місцевим бюджетами (дет. див. *Tax, Budget*).

Exhibition (also *Demonstration*) - виставка, показ, презентація (товарів).

Expatriate staff - іноземний обслуговуючий персонал (дет. див. *Staff*).

Expectations - очікування - уява підприємств та фізичних осіб щодо майбутніх змін в економіці, вагомий фактор, що впливає на економічну поведінку, фундамент “теорії раціональних очікувань”.

Expected rate of net profit - очікувана норма чистого прибутку - прогнозований рівень майбутньої прибутковості компанії. Один з факторів, що визначають рівень кредитної та інвестиційної довіри (дет. див. *Economic profit*).

Expenses - витрати виробництва - вартість спожитих ресурсів в процесі перетворення їх на товарну продукцію (дет. див. *Production, Resources, Commodities*).

Expensive - дорогий - той що має високу ціну.

Explicit costs - явні витрати - витрати фірми на придбання необхідних ресурсів у постачальника з-зовні, використовуються при розрахунку бухгалтерського прибутку (дет. див. *Accountant profit*).

Export - експорт - продаж товарів за кордон (також див. *Import, Abroad*).

Extend credit - надавати кредит (дет. див. *Credit*).

External debt - зовнішній борг - заборгованість держави перед іноземними громадянами, фірмами, закладами та державними установами. Формується переважно за рахунок розміщення за кордоном боргових державних цінних паперів (як правило облігацій) з метою тимчасового поповнення державного бюджету. Розмір зовнішнього боргу характеризує рівень довіри до економіки та уряду країни, що здійснює емісію боргових зобов'язань, а також збалансованість державного бюджету (також див. *Bond, Abroad, Budget deficit, Emisiion, Open-market operations*).

F

Face value - номінальна вартість - те що зазначено на монеті (5, 10 коп. тощо).

Facilities - засоби обслуговування - елементи інфраструктури (дет. див. *Infrastructure*).

Factor incomes - факторні доходи - доходи власників факторів виробництва. Так, власники землі отримують ренту, капіталу – відсоток, праці – заробітну плату, а підприємницьких здібностей – прибуток.

Factoring - факторинг - операції з викупленими борговими рахунками, один із сучасних способів підтримки малого та середнього бізнесу.

Factors of production - фактори виробництва - земля, праця, капітал, час, прогрес знань, підприємницькі здібності, організація виробництва. Часто вживається тотожно поняттю виробничі ресурси.

Factory - фабрика, виробнича організація, підприємство.

Fair - 1) ярмарок; 2) ліпший; 3) справедливий, чесний.

Fallacy (лат. – *Post hoc, ergo propter hoc*) - логічна помилка, висловлена у вигляді “після цього, тобто внаслідок цього” -

розповсюджене хибне твердження що має місце в економічних дослідженнях – не всі явища є взаємопов'язаними.

Family budget - сімейний бюджет - баланс сімейних доходів і витрат.

FAO (Food and Agriculture Organization) - Організація з питань продуктів харчування та сільського господарства - створена при ООН, має частково благодійний характер діяльності.

Farmer - фермер - суб'єкт економічних відносин, що задовольняє суспільні потреби товарами першої необхідності, використовуючи, переважно, природні ресурси.

FC (fixed cost) - постійні витрати, поточні витрати підприємства, розмір яких не залежить від зміни обсягів виробництва та розмірів збуту, наприклад: заробітна плата керівництва, комунальні платежі тощо (також див. *Variable cost*).

Feasibility study - техніко-економічне обґрунтування проекту.

Feature - риса, властивість.

Fee - 1) винагорода, гонорар (*compare Salary, Wages, Earnings*); 2) внесок.

Fictitious capital - фіктивний капітал - цінні папери, що приносять дохід (дет. див. *Securities, Income, Capital*).

Final goods - кінцева продукція - товари, призначені для кінцевого споживання, а не для їх подальшої переробки.

Finance - 1) фінансувати; 2) фінанси (підприємства, домогосподарства).

Finances - фінанси - система грошових відносин за допомогою яких здійснюються розподіл і перерозподіл суспільного продукту та національного доходу і створюються грошові доходи, фонди та резерви.

Financial leverage - лівередж - фінансування інвестицій за рахунок позик (дет. див. *Investment, Loan*).

Financial support - фінансова підтримка.

Financial year - фінансовий рік - рік банківської звітності, становить 360 днів.

Fine - штраф.

Firm - фірма, компанія, підприємство - зареєстрований суб'єкт підприємницької діяльності (юридична особа). Термін "фірма" є більш широким поняттям, ніж "підприємство" – до фірми може входити декілька підприємств, хоча може й лише одне.

First-need goods - товари першої необхідності - блага, що задовольняють первинні потреби людського організму, зокрема повітря, їжа, одяг (також див. *Luxury*).

Fiscal policy - фіскальна (фінансово-бюджетна) політика держави - її метою є стабілізація економічного стану, здійснюється через податкову сферу та методом державних закупівель (дет. див. *Discretionary fiscal policy, Nondiscretionary fiscal policy*).

Five fundamental economic questions - п'ять фундаментальних економічних питань (проблем) - що виробляти, як виробляти, як розподіляти загальний обсяг виготовленого, як підтримувати загальну зайнятість та як забезпечити гнучкість економічної системи (її спроможність адаптуватись до змін).

Fixed capital - основний (досл. – фіксований) капітал - основні фонди. Засоби виробництва, що не використовуються протягом одного виробничого циклу – будівлі, верстати тощо. Його витрати не входять до собівартості а відображаються у вигляді амортизаційних відрахувань (також див. *Circulating capital, Capital consumption allowances*).

Fixed cost (FC) - постійні витрати - поточні витрати підприємства, розмір яких не залежить від зміни обсягів виробництва та розмірів збуту, наприклад: заробітна плата керівництва, комунальні платежі тощо (також див. *Variable cost*).

Fixed exchange rate - фіксований валютний курс - встановлюється та контролюється державою. Має місце переважно в командно-адміністративній системі економіки.

Fixed resource - постійний ресурс - будь-який ресурс, що використовує фірма, і розмір якого вона не спроможна змінити, існує тільки в короткостроковому періоді. В довгостроковому періоді всі ресурси є змінними (також див. *Variable resource, Long run, Short run*).

Floating (flexible) exchange rate - “плаваючий” (гнучкий) валютний курс - який вільно змінюється в залежності від попиту і пропозиції на міжнародному валютному ринку, у визначення якого не втручається держава (дет. див. *Exchange rate*).

Floating capital (also *Circulating capital, Current assets*) - оборотний капітал.

FOB (Free on board) - FOB (“вільно на борту”) - умова поставки - за нею виробник повинен виготовити та протестувати товар, упакувати, завантажити його на борт, отримати експортну ліцензію та виконати митне оформлення.

Food and Agriculture Organization (FAO) - Організація з питань продуктів харчування та сільського господарства - створена при ООН, має частково благодійний характер діяльності.

Force majeure - “форс-мажор” - непередбачувані обставини, що спроможні кардинально змінити економічну ситуацію - зокрема стихійні лиха. Їх настання є непередбачуваним та складним для диверсифікації збитків через страхування (дет. див. *Diversification, Insurance, Losses*).

Forecasting - прогнозування - один з економічних методів підвищення ефективності виробництва; являє собою науково обґрунтоване передбачення щодо стану явищ, подій, процесів і тенденцій у майбутньому.

Foreign - іноземний.

Forfeit - 1) штраф (also *Fine*); 2) позбавлення; 3) конфіскація.

Foundation documents - установчі документи - в першу чергу: статут.

Franchising - “франчайзинг” - підприємницька діяльність на основі ліцензії іншої компанії (дет. див. – *License*).

Free - 1) безплатний, безплатно; 2) вільний, свобода.

Free on board (FOB) - ФОБ (“вільно на борту”) - умова поставки - за нею виробник повинен виготовити та протестувати товар, упакувати, завантажити його на борт, отримати експортну ліцензію та виконати митне оформлення.

Free good - вільний, неекономічний товар - все, що задовольняє людські потреби і не вимагає еквівалентного обміну чи відшкодування. Приклад – повітря (також див. *Needs, Commodities*).

Free trade - вільна торгівля - зовнішня економічна політика, що дозволяє імпортерам без перешкод діяти на внутрішньому ринку країни, антипод протекціонізму. Прийнято вважати, що політика вільної торгівлі є корисною для споживачів і небезпечною для вітчизняного виробництва, яке не завжди може вступати в конкурентні відносини із закордоном (також див. *Protectionism*).

Freight - 1) вантаж; 2) внесок.

Frictional unemployment - фрикційне безробіття - пов’язане з добровільною зміною робітниками місця роботи та проживання, тимчасова незайнятість в період переходу з одного місця роботи на інше. Сума фрикційного та структурного безробіття складає природний рівень безробіття, який існує завжди, навіть в умовах повної зайнятості (також див. *Structural unemployment, Cyclical unemployment, Natural rate of unemployment*).

Full employment - повна зайнятість - ефективне використання всіх наявних ресурсів, у реальній економіці явище майже недосяжне (також див. *Unemployment*).

Full production - “повне виробництво” - максимальний обсяг виробництва продукції, який можна виготовити за наявності існуючого обсягу ресурсів та за умов повної зайнятості.

Functional distribution of incomes - функціональний розподіл доходів - спосіб розподілу національного доходу між споживачами залежно від виконання ними певних функцій в економіці (постачання різних видів ресурсів); поділ національного доходу на заробітну плату, підприємницький прибуток, прибуток корпорацій, відсоток і ренти (також див. *National income*).

Fund - фонд - 1) певний обсяг накопичених грошових коштів, призначених для цільового використання; 2) організація, установа з акумуляції та цільового використання коштів.

Futures - “ф’ючерси” - біржові угоди щодо купівлі-продажу фінансових інструментів (цінних паперів) або товарів чітко

обумовленого типу, за умови оплати їх за чітко визначеною ціною через певний проміжок часу після укладання угоди. Такі угоди укладаються не лише з метою купівлі чи продажу а й для страхування (хеджування) угоди. Об'єктом ф'ючерсів може бути ще не виготовлена продукція (дет. див. *Exchange, Securities, Insurance, Hedging*).

G

Gain - 1) прибуток (also *Advantage, Profit, Benefit, Return, Increment*); 2) виграш; 3) збільшення; 4) отримання; 5) досягати; 6) зростання.

Gap of assortment - нестача асортименту - риса, властива невеликим магазинам, що може призвести до втрати конкурентоспроможності (також див. *Convertibility*).

GDP (Gross Domestic Product) - ВВП, валовий внутрішній продукт - загальна ринкова вартість усіх товарів та послуг, вироблених всередині країни за рік.

General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) - Генеральна угода про тарифи та торгівлю (ГАТТ) - Міжнародна організація, створена в 1947 році в Женеві, під егідою ООН, до якої увійшли 23 країни (в тому числі й США), метою якої було зниження митних тарифів, уніфікація методів митної оцінки та усунення інших перешкод на шляху міжнародної торгівлі для країн-членів угоди.

General price level - загальний рівень цін - використовується в макроекономіці при аналізі сукупного попиту та сукупної пропозиції та характеризує рівень інфляції (дет. див. *Macroeconomics, Aggregate Demand, Aggregate Supply, Price, Inflation*).

Gentlemen's agreement - "джентльменська угода" - будь-яка економічна домовленість, умови якої не закріплюються документально і яка виникає на основі взаємної довіри. Її існування можливе лише за умов високоморального підприємництва та етично орієнтованої суспільної свідомості.

Gift - подарунок - може бути сприйнятий як елемент корупції (також див. *Corruption*).

Global economy - глобальна економіка - цілісний загальносвітовий господарський організм, міжнародне переплетіння національних економік, поєднаних світовою виробничо-збутовою мережею, міжнародною фінансовою системою, планетарною інформаційною мережею тощо.

Globalization - глобалізація - якісно новий етап взаємозалежності національних економік на основі поглиблення інтернаціоналізації світового господарства, інтенсифікації

міжнародних переміщень товарів, послуг, капіталу, робочої сили і технологій. Ускладнюється нерівномірними темпами розвитку продуктивних сил в різних країнах (дет. див. *Production facilities*).

Global problems - глобальні проблеми (економіки) - пов'язані з природними й антропогенними явищами, породженими розвитком сучасної цивілізації, які мають загальнопланетарний характер як за масштабами та значенням, так і за способами вирішення. Головною глобальною проблемою прийнято вважати проблему миру і війни.

GNP (Gross National Product) - ВВП, валовий національний продукт - головний макроекономічний показник, сукупна ринкова вартість всіх вироблених товарів та послуг протягом одного року, за допомогою факторів виробництва, що належать резидентам країни, незалежно від того де ці фактори застосовуються, - в національній економіці чи за кордоном (також див. *Macroeconomics, System of national accounts, Net National Product, National Income, Personal Income, Disposable Income, Resident*).

Goals - цілі, завдання - стратегічні та тактичні орієнтири діяльності фірми.

Gold - золото - дорогоцінний метал, що виконує функцію банківського резервного активу; раніше – синонім грошей (дет. див. *Money*).

Gold flow - рух золота між різними країнами.

Goods (synonym *Ware*) - товари, блага, все те, що задовольняє людські потреби. Поділяються на економічні, тобто виготовлені людиною, що призначені не для власного споживання, а для обміну, та вільні товари, що людина отримує не витрачаючи зусиль та ресурсів (також див. *Needs, Commodities, Consumption, Free good, Resources*).

Goods available for sale - товари, придатні для продажу.

Govern - керувати - здійснювати процес управління, використовуючи економічні, психологічні та адміністративні важелі впливу на підпорядкованих осіб.

Government - 1) уряд - суб'єкт економічних відносин на мікро- та макрорівні, головний провідник державної економічної політики (див. д.ч. 3, рис. 15); 2) процес управління.

Government purchases - державні закупівлі, державне замовлення - один з інструментів фінансової політики. Державні витрати на готові товари та послуги, наукові дослідження, оборону тощо. Один зі способів впливу на обсяг сукупного попиту і, відповідно, на рівень внутрішнього виробництва (дет. див. *Fiscal policy, Aggregate demand*).

Grant - 1) субсидія - грошова допомога, що має цільове призначення; 2) грант - право на здійснення певного виду діяльності, що отримується на конкурсній основі.

Graph (compare *Schedule*) - 1) графік - графічний метод широко застосовується в економіці, типовий приклад: графіки попиту та пропозиції (див. д.ч. 3); 2) розклад.

Grasham's law - закон Грешема (інколи вживається як Коперника-Грешема) - полягає в тому, що менш якісні та коштовні гроші, витісняють з обігу цінніші гроші. Це зумовлено тим, що цінніші гроші (наприклад, золото) люди залишають собі в якості заощадження, тоді як розраховуються менш вартісними (сріблом чи паперовими грошима). Це призводить до вилучення з обігу дорожчих засобів та концентрації в ньому номіналізованих активів.

Gross Domestic Product (GDP) - ВВП, валовий внутрішній продукт - загальна ринкова вартість усіх товарів та послуг, вироблених всередині країни за рік.

Gross income - валовий дохід - виражений у грошовій формі сумарний річний дохід підприємства (фірми), отриманий в результаті виробництва і реалізації товарів та/або послуг (дет. див. *Enterprise, Firm, Income*).

Gross National Product (GNP) - ВНП, валовий національний продукт - головний макроекономічний показник, сукупна ринкова вартість всіх вироблених товарів та послуг протягом одного року, за допомогою факторів виробництва, що належать резидентам країни, незалежно від того де ці фактори застосовуються, - в національній економіці чи за кордоном (також див. *Macroeconomics, System of national accounts, Net National Product, National Income, Personal Income, Disposable Income, Resident*).

Growth - зростання, приріст, збільшення.

Guarantee - 1) гарантія, застава, одна з обов'язкових передумов кредитних угод; 2) гарантувати.

Н

Haggle - торгуватись - впливати на рівень ціни шляхом аргументованої дискусії.

Handicraft - ремесло - певний обсяг набутих навичок, досвіду та освіти отриманих в певній галузі, що спроможний приносити прибуток.

Hawker - вуличний торговець - реалізує продукцію низької якості.

Hazard (compare *Risk*) - ризик - невід'ємна частина підприємницької й торгової діяльності, та й життя взагалі. Рівень вірогідності майбутніх негараздів, ускладнень, погіршень, та катастроф.

Hedging - хеджування - укладання термінових угод на продаж товарів або іноземної валюти із зазначенням фіксованих цін на товари чи валюту, з метою уникнення цінового ризику.

Heritage (compare *Legacy*) - спадок - кошти та майнові активи, передані однією особою іншій (як правило, між родичами), в зв'язку зі смертю, юридично оформлені, один зі способів, інколи неочікуваного, покращення матеріального стану.

Hire (compare *Engage*) - наймати на роботу.

Hoarding - тезаврація - збереження цінностей або боргових зобов'язань, що вилучені з економічного та грошового обігу і не приносять доходу. Такі заощадження не є гарантованим джерелом майбутнього прибутку, хоча й можуть представляти певну цінність для колекціонерів.

Holding company - холдингова компанія - контролює діяльність інших компаній за допомогою їхніх акцій, якими вона володіє. Інколи холдингами називають компанії, контрольні пакети акцій яких належать одній або групі осіб (дет. див. *Controlling block of shares, Share*).

Home banking - "хоум бенкінг" - банківське обслуговування клієнтів вдома, за допомогою телефона, а пізніше телевізора та комп'ютера (перевірка рахунку, перерахування коштів, надання кредиту тощо).

Household - домогосподарство - елемент економічної системи, що складається з однієї або декількох осіб, що ведуть спільну економічну діяльність, головний постачальник на ринок ресурсів ресурсу "робоча сила".

Human capital investment - інвестиції в людський капітал - під ними прийнято розуміти будь-який захід, що спрямований на підвищення продуктивності праці робітників через освіту, поліпшення здоров'я, підвищення мобільності робочої сили, підвищення кваліфікації та набуття додаткових здібностей. Але з кожним днем це визначення дедалі розширюється і на сьогодні є одним з найперспективніших напрямків наукових досліджень, особливо в умовах автоматизації та комп'ютеризації виробництва.

Humanization of production - гуманізація виробництва - ставлення в процесі праці до людини як до найвищої цінності, ліквідація шкідливих та небезпечних умов праці, створення всіх умов для її творчого та особистого розвитку.

Hunch - інтуїція - один зі способів прийняття рішень.

Hyperinflation - гіперінфляція - зростання загального рівня цін більше 100 % на рік, явище, що руйнує економічну систему; викликається розладом системи грошового обігу (також див. *Inflation, Money turnover, General price level*).

Hypothecation - іпотека - кредитна застава у вигляді землі, нерухомості (також див. *Real Estate*).

I

IBRD (International Bank of Reconstruction and Development, World Bank) - Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Світовий банк - міжнародна фінансово-кредитна організація, що об'єднує 151 країну та надає позики країнам, що розвиваються.

ILO (International Labour Organization) - Міжнародна організація праці, МОП - спеціалізований заклад ООН, заснований в 1946 році з метою розвитку співробітництва у вирішенні проблем зайнятості, поліпшення умов праці, розширення соціального забезпечення та встановлення загальних стандартів життя (дет. див. *Labour, Employment*).

IMF (International Monetary Fund) - МВФ, Міжнародний валютний фонд - був створений в 1944 році на основі угод, підписаних у місті Бреттон-Вудс (США) країнами-учасниками антигітлерівської коаліції. Головні пріоритети діяльності: стабілізація валютних курсів країн, постраждалих внаслідок війни, сприяння міжнародній торгівлі та надання допомоги країнам-членам МВФ, що зазнають дефіциту платіжного балансу (дет. див. *Bretton-Woods system, Exchange rate, International trade, Balance of payments*).

Implement - виконувати, здійснювати, реалізовувати.

Implementation - виконання, здійснення, реалізація, імплементація - використовується як в економічному так і в політичному значеннях.

Implements - знаряддя, засоби праці - верстати, устаткування, виробниче обладнання тощо.

Implicit costs - непрямі витрати - витрати фірми на придбання необхідних ресурсів у постачальника що працює на зазначеній фірмі, використовуються лише при розрахунку економічного прибутку, та не враховуються при розрахунку бухгалтерського прибутку (дет. див. *Explicit costs, Economic profit, Accountant profit*).

Import - імпорт - витрати окремих осіб, фірм та уряду певної країни на придбання товарів та послуг вироблених за кордоном (також див. *Export*).

Income - 1) дохід - загальна сума отриманих грошей внаслідок виконаних робіт або угод, дохід отриманий власником ресурсів або посередником; 2) виторг (*compare Revenue*) - сума собівартості та прибутку (дет. див. *Cost, Profit*).

Income inequality - нерівність доходів - нерівний розподіл сукупного доходу між особами та сім'ями, що проживають в країні. Це явище є типовим для ринкової економіки, воно є об'єктом державного регулювання через механізм оподаткування та трансфертних платежів (дет. див. *Lorenz curve*, д.ч. 3, рис. 9).

Income policy - політика доходів - система заходів держави спрямована на підвищення оплати праці та рівня соціального забезпечення, а також на контроль за рівнем споживчих цін.

Increasing returns - “зростаюча віддача” - збільшення граничного продукту на кожну наступну одиницю застосовуваного ресурсу, один з критеріїв визначення оптимального масштабу виробництва (дет. див. *Marginal product, Economies of scale*).

Increment (also *Advantage, Benefit, Profit, Gain, Return*) - прибуток.

Indemnify - відшкодовувати збитки.

Independent goods - незалежні товари - між цінами та попитом на які не існує взаємозалежності: коли ціна або попит на один товар змінюється, ринкові показники іншого залишаються незмінними (також див. *Complementary goods, Substitute goods, Price, Demand*).

Indifference curve - крива байдужості - на графіку показує різні комбінації двох товарів, що мають однакову корисність для споживача (дет. див. *Utility, Commodities*, д.ч. 3, рис. 4).

Indirect tax - податок з обороту.

Individual demand - індивідуальний попит - попит окремого покупця на певний товар чи послугу (також див. *Demand, Market Demand*).

Individual supply - індивідуальна пропозиція - пропозиція одного виробника/постачальника певного товару чи послуги (також див. *Supply, Market Supply*).

Induction - індукція - метод наукового дослідження, зворотний до дедукції, рух думки від фактів до узагальнень та висновків (також див. *Deduction*).

Industrial - промисловий - зайнятий в промисловості.

Industrial regulations - галузеве регулювання - спосіб урядового втручання в економіку через регулювання цін окремих галузей.

Industrious - працелюбний.

Industry (also *Branch*) - промисловість, галузь.

Inflation - інфляція - знецінення грошей у вигляді підвищення загального рівня цін. Коли підвищується ціна на один чи групу товарів – це не є інфляцією, розрізняють інфляцію витрат та інфляцію попиту. Інфляція є таким явищем, що має місце завжди, та, для економіки взагалі, є менш шкідливим процесом ніж дефляція (дет. див. *Cost-push inflation, Demand-pull inflation, Deflation*).

Inform - інформувати, надавати інформацію.

Information - інформація - один із факторів виробництва, що відіграє дедалі більшу роль.

Infrastructure - інфраструктура - шляхи та механізми реалізації зовнішніх зв'язків; елементи, що не є безпосередніми учасниками виконання прямих функцій, але без яких їхня реалізація неможлива.

Injection - (досл. ін'єкція) додаткові, позапланові інвестиції (дет. див. *Investment*).

Innovation - нововведення - виробництво нового продукту, введення в дію нової технологічної системи, впровадження нової системи організації виробництва. В сучасній економіці, інновація – обов'язкова складова конкурентоспроможного виробництва (також див. *Competitiveness*).

Innovation cycle - інноваційний цикл - періодичні коливання інноваційної ефективності, пов'язані з фазами науково-технічного та економічного циклів (також див. *Business-cycle*).

Insolvent - неплатоспроможний, банкрут (also *Bankrupt*).

Insurance - страхування - створення фінансовим посередником спеціальних фондів, з яких відшкодовуються втрати у випадку настання негараздів чи нещасних випадків. В економічній сфері - один з найпопулярніших способів запобігання великих матеріальних втрат та диверсифікації вірогідних збитків.

Insurance company - страхова компанія.

Insurance policy - страховий поліс - документальне оформлення страхової угоди між страховиком та страхувальником.

Insure - страхувати.

Interest income - дохід у вигляді відсотка - його отримує той, хто забезпечує економіку грошовим капіталом (дет. див. *Money Capital*).

Interest rate - ставка відсотка - ціна користування грошима, дохід, що отримується за надання грошей у кредит. Визначається на ринку грошей внаслідок взаємодії пропозиції грошей та попиту на гроші.

Intermediate goods - проміжні товари - що призначені для подальшої переробки або виготовлення з них готової продукції, їх вартість не враховується при розрахунку ВВП.

Intermediation - посередництво - опосередкування угоди; надання послуг щодо наближення реалізатора (виробника) до покупця (споживача). Наявність в угоді посередника завжди зменшує очікувані результати зацікавлених сторін, крім самого посередника.

Internally held public debt - внутрішній борг - заборгованість держави перед своїми громадянами, підприємствами й установами, що є власниками державних боргових цінних паперів (державних облігацій чи казначейських зобов'язань).

International balance of payments - платіжний баланс - зведений баланс операцій, проведених суб'єктами економічних відносин однієї країни із суб'єктами інших країн.

International Bank of Reconstruction and Development (IBRD), World Bank - Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Світовий банк - міжнародна фінансово-кредитна організація, що об'єднує 151 країну та надає позики країнам, що розвиваються.

International gold standard - Міжнародний золотий стандарт - валютна система, що існувала в 19-му та на початку 20-го століть, згідно з якою кожна країна встановлювала вартість своїх грошових одиниць за вмістом у них золота. Після промислового „перевороту” та суттєвого зростання обсягів виробництва, через нестачу золота, була замінена на систему паперово-кредитного обігу.

International Labour Organization (ILO) - Міжнародна організація праці, МОП - спеціалізований заклад ООН, заснований в 1946 році з метою розвитку співробітництва у вирішенні проблем зайнятості, поліпшення умов праці, розширення соціального забезпечення та встановлення загальних стандартів життя (дет. див. *Labour, Employment*).

International Monetary Fund (IMF) - МВФ, Міжнародний валютний фонд - був створений в 1944 році на основі угод, підписаних у місті Бреттон-Вудс (США) країнами-учасниками антигітлерівської коаліції. Головні пріоритети діяльності: стабілізація валютних курсів країн, постраждалих внаслідок війни, сприяння міжнародній торгівлі та надання допомоги країнам-членам МВФ, що зазнають дефіциту платіжного балансу (дет. див. *Bretton-Woods system, Exchange rate, International trade, Balance of payments*).

International trade - міжнародна торгівля - обмін товарами між різними країнами, є найпоширенішим та історично першим видом міжнародного співробітництва. Специфіка сучасної міжнародної торгівлі полягає в тому, що розвинуті країни торгують готовою продукцією, а недостатньо розвинуті – сировиною або напівфабрикатами.

Intervention - інтервенція, втручання - в економіці – заходи держави щодо наповнення ринку великими обсягами товарів, з метою зниження ринкової ціни та підвищення рівня платоспроможності населення. Може здійснюватись шляхом “відкриття” кордонів для іноземних товаровиробників.

Intrinsic value - дійсна ринкова вартість металу, з якого виготовлена монета. Якщо гроші виготовлені не з дорогоцінних металів, їх реальна вартість суттєво нижча за їх номінальну купівельну спроможність.

Invest - інвестувати, вкладати кошти.

Investment - інвестиції, капіталовкладення - витрати на виробництво або для накопичення засобів виробництва та збільшення матеріальних запасів.

Investor - інвестор - особа, що здійснює інвестування з метою отримання прибутку, один з головних суб'єктів економічної діяльності.

Invisible hand - “невидима рука” - один з ключових постулатів класичної економічної теорії, згідно з яким економіка спроможна до саморегулювання без втручання держави. Так, виробники отримують максимальні прибутки в тому випадку, якщо вони найповніше задовольняють суспільні потреби, а попит завжди врівноважує пропозицію (також див. *Classical theory of employment, Profit, Needs, Demand, Supply*).

Invite tenders - призначати торги.

Invoice - рахунок-фактура - платіжний документ, що видається продавцем покупцеві для розрахунків за окремими операціями.

J

Jewel - дорогоцінний камінь - може використовуватись у вигляді активу банку, та засобу заощадження населення (дет. див. *Assets, Bank, Savings*).

Jewellery - коштовності, ювелірні вироби.

Job - робота, спеціальність.

Jobness - відсутність роботи за спеціальністю - один з видів безробіття (дет. див. *Unemployment*).

Join - вступати, приєднуватись.

Joint venture - спільне підприємство - створене із залученням іноземного капіталу (дет. див. *Capital*).

K

Keynesian economics - кейнсіанська економічна теорія (від імені економіста Дж.М. Кейнса) - здебільшого макроекономічні концепції, згідно яких ринкова економіка не спроможна до саморегулювання та не забезпечує повної та ефективної зайнятості ресурсів (таким чином, заперечуючи постулати класичної школи). У відповідності із цією концепцією, держава повинна активно втручатись в економічні процеси через механізми інвестиційної, грошово-кредитної та фіскальної політики (також див. *Classical theory of employment, Macroeconomics, Market economy, Full employment, Monetary policy, Fiscal policy*).

Knock-off - підробка, фальшивка - незаконна копія товару, що відрізняється від оригіналу ціною та якістю; може

використовуватись не лише для особистого збагачення, а й для підризу авторитету компанії-виробника оригіналу.

Know (knew, known) - знати (про існування товару чи компанії).

Know-how - “ноу-хау” - нова технологія, секрет виробництва. Науково-технічні знання та досвід організації виробництва на основі найновіших досягнень науки і техніки.

Knowledge - знання - накопичена інформація як фактор виробництва.

Known company - відома компанія - наслідок ефективної інформаційної та рекламної політики фірми. Має переваги в процесі конкурентної боротьби з невідомими або менш відомими фірмами.

L

Label - ярлик, етикетка.

Labour (амер. – *Labor*, тут і далі; compare *Work*) - 1) праця, робота - свідомо енергозатратна діяльність людини, спрямована на створення матеріальних і духовних благ, один з факторів виробництва. На відміну від виробництва не завжди має завершений характер; 2) працювати.

Labour economics - економіка праці - наука, під якою ми розуміємо комплекс знань, що стосуються трудового процесу, та домінуючої участі людини в ньому. Її об'єктом є дослідження в галузях фізіології, психології та гігієни праці, охорони та безпеки праці, загальної соціології та соціології праці.

Labour force - (досл. робоча сила) трудовий потенціал - зайняті та незайняті особи працездатного віку.

Labour input - трудомісткість - кількість живої (людської) праці, необхідної для виготовлення одиниці товару. Економічний показник, зворотний до продуктивності праці (також див. *Labour productivity*).

Labourism - лейборизм - економічна концепція та напрям робітничого руху у Великій Британії, частково базується на марксистській теоретичній платформі. Основна ідея – націоналізація власності та державне регулювання виробництва (дет. див. *Nationalization*).

Labour market - ринок праці - сукупність економічних відносин з приводу купівлі-продажу товару “робоча сила”; система економічних механізмів, суспільних норм та інститутів, які регулюють рух робочої сили та її використання.

Labour motivation - мотивація праці - комплекс стимулів та заохочень, що спонукають людину до праці (матеріальні, моральні та духовні). Рівень розвитку суспільства характеризує домінуючий

характер переважання моральних та духовних стимулів над матеріальними.

Labour productivity - продуктивність праці - економічний показник, що показує кількість виготовленої продукції за одиницю часу, або обсяг продукції, що виготовляє один робітник (також див. *Labour input*).

Labour resources - трудові ресурси - все зайняте населення країни, складова продуктивних сил (дет. див. *Means of production*).

Labour union (also *Trade-union*) - професійна спілка - координаційна рада рядових співробітників підприємства чи галузі, що створюється для захисту прав робітників.

Labour-intensive commodity - трудомісткій товар - на виробництво якого витрачаються великі обсяги живої праці.

Laffer curve - крива Лаффера - відображає на графіку взаємозв'язок між розміром податкових ставок та обсягом податкових надходжень (див. д.ч. 3, рис. 6).

Lag - лаг (досл. — запізнення, відставання) - економічний показник, що характеризує часовий інтервал між зміною двох взаємопов'язаних соціально-економічних явищ, одне з яких є причиною, а друге — наслідком. Так, додаткова необґрунтована емісія грошей, через певний час (лаг) спричиняє зростання загального рівня цін (дет. див. *Emission, Money, General price level*).

Land - земля - один з головних факторів виробництва, що включає в себе крім безпосередньо землі, лісові й водні ресурси, родовища корисних копалин та інші природні багатства, що використовуються у виробничому процесі.

Larceny (also *Theft*) - злодійство, крадіжка - незаконне позбавлення людини її майна без застосування насильства та її попередження.

Launch a product - випустити (досл. — “запустити”) на ринок новий товар.

Law of demand - закон попиту - зворотна залежність між ціною на товар та обсягами його купівлі. Один з головних сучасних економічних законів (дет. див. *Demand*).

Law of diminishing marginal utility - закон спадної граничної корисності - кожна наступна одиниця товару, яка споживається, приносить дедалі меншу користь і задоволення особі, що її споживає. Цей закон часто вважають базовим для визначення цінності та вартості товарів (також див. *Marginal utility, Utility*).

Law of diminishing returns - закон спадної віддачі - згідно з ним, послідовне рівне додавання рівних обсягів змінного ресурсу, починаючи з певного моменту призводить до зменшення граничного продукту виробництва (також див. *Marginal product, Diseconomies of scale*).

Law of increasing opportunity costs - закон зростання альтернативних витрат - згідно якого в процесі збільшення виробництва одного товару в умовах обмеженості ресурсів, слід відмовлятися від дедалі більшої кількості виробництва іншого товару (дет. див. *Production possibilities curve*, д.ч. 3, рис. 7).

Law of supply - закон пропозиції - відображає пряму залежність між ціною на товар та обсягами його виробництва (також див. *Supply*).

Laws - закони - нормативно-правова база підприємницької діяльності та економічного життя, встановлення загально-обов'язкових для виконання “правил гри”. Від рівня її розвитку та дієвості значною мірою залежить економічний стан країни.

Lawyer - (досл. правник) юрист, адвокат - особа, що представляє інтереси компанії в суді та при розв'язанні правових конфліктів.

Leaflet - брошура - інформаційно-рекламний засіб просування товарів (дет. див. *Advertising, Distribution*).

Lease - 1) оренда - операції з тимчасовим виробничим переданням у користування землі або нерухомості; 2) брати в оренду; 3) здавати в оренду.

Leaseholder - орендар.

Leasing - в Україні лізинг, оренда основних та оборотних фондів з правом викупу. В країнах заходу чіткого відокремлення між категоріями “оренда” та “лізинг” не існує.

Legacy - 1) спадок (also *Heritage*); 2) спадщина (ідеологічна, літературна тощо).

Legal - юридично обґрунтований, легальний.

Legitimate - законний - діючий відповідно до закону, легітимний (дет. див. *Laws*).

Leisure - дозвілля, вільний час - один з показників добробуту людини. В країнах розвинутої економіки, люди надають перевагу збільшенню вільного часу над збільшенням рівня доходу (дет. див. *Welfare, Income*).

Lend - позичати, надавати позику.

Let it be (фр. – *Laissez Faire*) - “хай так і буде” - принцип невтручання держави в економіку, властивий ідеологам класичної школи економічної теорії. Згідно цієї концепції, економіка саморегулюється через механізм “невидимої руки”, тобто взаємодії та взаємозалежності потреб суспільства та прибутковості діяльності підприємця (дет. див. *Classical theory of employment, Invisible hand, Liberalism*).

Letter of credit - (досл. – “кредитний лист”) акредитив - документ, згідно з яким банк на підставі укладеного договору бере на себе зобов'язання здійснювати розрахунки з третьою особою на підставі поданих йому документів.

Level of living - рівень життя, рівень добробуту населення - обсяг споживання товарів та послуг; сукупність показників, що характеризують міру задоволення життєвих потреб населення.

Levy (compare *Tax, Duty*) - збір - інструмент податкової системи.

Liabilities - видаткова частина балансу, пасив.

Liability - боргове зобов'язання, заборгованість.

Liberal - вільний.

Liberal Values (L.V.) - досл. – “ліберальні цінності” (Л.В.). Спочатку сприймалось як цінності вільного суспільства: свобода, демократія, плюралізм тощо. Але після жаргонно-цинічної суспільної обробки перетворилось на єдину “справжню” цінність, і тепер сприймається як гроші. Звідси, в Росії та Україні, гроші – “лаве”.

Liberalism - лібералізм - наукова економічна та політична точка зору щодо мінімального втручання держави в економічні процеси, притаманна класичній та неокласичній школам економічної теорії (також див. *Classical theory of employment*).

License - ліцензія - документ що підтверджує право на здійснення певного роду діяльності (торгівлі, юридичних консультацій тощо).

Limited (Ltd) - Т.О.В., товариство з обмеженою відповідальністю - несе матеріальну відповідальність перед своїми клієнтами і партнерами лише в межах статутного фонду.

Line of credit - кредитна лінія - зобов'язання банку протягом певного терміну, забезпечити фірму певними сумами до розміру загальної суми, визначеної в кредитному договорі за відсотковою ставкою, що прив'язана до певної ринкової ставки. Як правило, кредитні лінії відкриваються для виконання економічних операцій, що мають чіткий часовий поділ на ділянки.

Liquidity - ліквідність - здатність активу швидко та без перешкод бути обміненим на гроші або на будь-який інший засіб платежу, або ж бути використаним в якості такого засобу (дет. див. *Money, Assets*).

Living wage - прожитковий мінімум - законодавчо визначений обсяг грошових коштів, необхідний людині для задоволення її мінімальних потреб (дет. див. *Needs*).

Loan - позика - кредитна угода щодо надання тимчасово вільних коштів в користування іншому суб'єктові господарських відносин на певний термін на взаємовигідних умовах.

Lobbying - лобіювання - будь-який спосіб взаємодії зацікавлених груп суспільства з представниками в законодавчих органах з метою пропагування своїх вимог та їх реалізації. Прийняття законів, рішень та постанов органами державної та місцевої влади, що відбивають потреби певних економічних

суб'єктів – є результатом лобіювання. Це явище є одним зі способів взаємодії економіки та політики, який в Україні вважається доволі потужним та розвинутим.

Lock-out - локаут - закриття підприємства з метою примусового нав'язування рішення працівникам.

Logistics - 1) забезпечення компанії матеріально-технічними ресурсами; 2) логістика - сучасний науково-практичний напрям.

Long run - довгостроковий період - термін, достатній для того, щоб виробники могли змінити кількість усіх ресурсів, що використовуються в процесі виробництва товарів. В довгостроковому періоді всі ресурси і витрати є змінними, і немає жодного постійного (також див. *Short run*).

Lorenz curve - крива Лоренца - відображає кількість сімей, що отримують різні обсяги доходу. Чим більшим є відхилення кривої від бісектриси, тим більшою є нерівність доходів (див. д.ч. 3, рис. 9).

Lose (lost, lost) - втрачати, програвати.

Losses - збитки - перевищення витрат над надходженнями, термін зворотний до категорії “прибуток”.

Lot - 1) участь, доля (в статутному фонді); 2) жеребок; 3) багато.

Ltd (Limited) - Т.О.В., товариство з обмеженою відповідальністю - несе матеріальну відповідальність перед своїми клієнтами і партнерами лише в межах статутного фонду.

Luxury - розкіш - усі товари традиційно поділяються на дві групи: товари першої необхідності та предмети розкошу, тобто ті, без яких людина може обійтись (також див. *First-need goods*).

L.V. (Liberal Values) - досл. - “ліберальні цінності” (Л.В.). Спочатку сприймалось як цінності вільного суспільства: свобода, демократія, плюралізм тощо. Але після жаргонно-цинічної суспільної обробки перетворилось на єдину “справжню” цінність, і тепер сприймається як гроші. Звідси, в Росії та Україні, гроші – “лаве”.

М

M1 (Money 1) - Г1 (гроші 1) - грошовий агрегат, що використовується для вимірювання грошової маси (використовують також агрегати M2, M3), до нього входять наявні готівкові гроші (монети і банкноти) та кошти на поточних рахунках (внески до запиту) (дет. див. *Banknotes, Coin, Checking account, Demand deposit*).

M2 (Money 2) - Г2 (гроші 2) - більш широке поняття грошової пропозиції, дорівнює M1+ощадні та термінові внески до комерційних банків (дет. див. *Time deposit, Savings account*).

M3 (Money 3) - ГЗ (гроші 3) - грошова пропозиція в загальному розумінні, дорівнює M2+внески в іноземній валюті.

Machine - машина, механізм, обладнання - засоби автоматизації виробництва з метою підвищення продуктивності праці (також див. *Automation, Labour productivity*).

Macroeconomics - макроекономіка - наука, що розглядає економічні явища та процеси на рівні держави, використовуючи при цьому сукупні (агреговані) показники. Засновником макроекономіки прийнято вважати Дж.М. Кейнса, головні категорії макроекономіки: національна економіка, сукупні попит та пропозиція, економічне зростання, валовий національний продукт, інфляція, безробіття тощо (також див. *Keynesian economics, National economy, Aggregate demand, Aggregate supply, Economic growth, Gross national product, Inflation, Unemployment*).

Make (made, made) - робити, виробляти, здійснювати, створювати.

Man - людина - головна продуктивна сила, головний суб'єкт економічних відносин та кінцева мета виробництва.

Manage - управляти, керувати, здійснювати процес управління.

Management - менеджмент - наука про наукову організацію управління. Її чотири основні елементи: планування, організація, мотивація та контроль.

Manager - менеджер, директор, начальник виробництва, відповідальний. На заході (на відміну від України), менеджер – головна особа на підприємстві.

Mankind - людство - сукупність людських особистостей, головний економічний ресурс та фактор споживання результатів виробництва.

Manpower - (досл. людська сила) людський, суб'єктивний чинник виробництва - у більшості випадків, - головна причина нещасних випадків, негараздів та виробничого травматизму.

Manufacture - 1) виробляти; 2) мануфактура - підприємство де застосовується поділ праці, механізована або машинна праця (дет. див. *Division of labour*).

Manufacturer - виробник.

Margin - маржа - різниця між рівнем облікових ставок, під які банк надає позики, та рівнем відсоткових ставок по внесках до цього банку.

Marginal cost (MC) - граничні витрати - витрати на виробництво кожної додаткової одиниці продукту (дет. див. *Costs*).

Marginal product (MP) - додатковий, граничний продукт - який можна виготовити при застосуванні наступної одиниці ресурсу.

Marginal revenue (MR) - гранична виручка (дохід) - зміна загального обсягу доходу підприємства внаслідок продажу однієї додаткової одиниці товару чи послуги, дорівнює зміні загального обсягу виручки поділеного на зміну кількості даного продукту (дет. див. *Revenue*).

Marginal utility - гранична корисність - додаткова корисність, яку отримує робітник від споживання кожної наступної одиниці товару (дет. див. *Utility*).

Mark of conformity - знак якості - свідчення відповідності продукції визначеним галузевим нормативам.

Market - ринок - будь-яке місце, де відбувається взаємодія зацікавлених продавця та покупця (не плутати з ринком як системою економічних відносин).

Market economy - ринкова економіка - економічна система, в якій всі рішення щодо виробництва, продажу товарів і ресурсів та споживання приймаються вільно кожним суб'єктом ринкових відносин; система, основана на приватній власності, вільному виборі способу виробництва та свободі споживчого вибору.

Market equilibrium (also *Equilibrium position*) - ринкова рівновага - стан, за якого попит дорівнює пропозиції.

Market demand - ринковий попит - сума всіх індивідуальних попитів на товар чи послугу, загальний обсяг попиту (дет. див. *Demand, Individual demand*).

Market price - ринкова ціна - встановлюється внаслідок взаємодії попиту і пропозиції (дет. див. *Price, Demand, Supply*).

Market supply - ринкова пропозиція - сумарний показник усіх індивідуальних пропозицій постачальників товару чи послуги, загальний обсяг пропозиції (дет. див. *Supply, Individual supply*).

Market system - ринок - ринкова система, система взаємодії всіх ринків ресурсів і продуктів, підприємств, домогосподарств, держави, закордону та існуючих між ними зв'язків. Ефективно діюча ринкова система дозволяє найоптимальніше використовувати ресурси при максимізації прибутків підприємств та суспільному задоволенні потреб (див. д.ч. 3, рис. 15).

Marketing - (досл. – “ринкова діяльність”) маркетинг - система дослідження ринку, просування виробленого товару від виробника до споживача та ринкової орієнтації виробництва.

Maslow pyramide - піраміда Маслоу - класифікація потреб Абрахама Маслоу, побудована у вигляді піраміди, на сьогоднішній день є однією найприйнятніших. Згідно з нею, на найнижчому рівні розташовані фізіологічні потреби, а за ними в порядку зростання розташовані потреби безпеки, соціальні потреби, потреби у визнанні та повазі, й потреби самореалізації (дет. див. *Needs*, д.ч. 3, рис. 16).

MC (Marginal cost) - граничні витрати - витрати на виробництво кожної додаткової одиниці продукту (дет. див. *Costs*).

Means of production - продуктивні сили - матеріальна та людська складові, що приймають участь у створенні товарів та послуг, складаються з трудових ресурсів та засобів виробництва. Одна з головних категорій економічної теорії (дет. див. *Production facilities, Labour resources*).

Measure - вимірювати - здійснювати кількісний аналіз.

Measurement - вимірювання.

Medium of exchange - засіб обігу - одна з функцій грошей. Коли грошима сплачують за товари та послуги, говорять, що вони виконують функцію засобу обігу.

Merchant - торговець - посередник між виробником і споживачем, або сам виробник, який зменшує рівень своєї спеціалізації але здійснює економію витрат обігу (дет. див. *Specialization, Cost of sales*).

Microeconomics - мікроекономіка - наука, що розглядає економічні явища та процеси на рівні підприємства, фірми, галузі, домогосподарства, окремого споживача, а також окремого ринку, товару та ціни.

Migration - міграція - рух населення між різними країнами та регіонами, спроможний впливати на зміни чисельності населення та здійснювати вплив на економічні процеси.

Misery - 1) злидні, бідність (also *Poverty*) - отримання доходів, що не спроможні задовольнити первинні потреби людського організму; 2) нещастя.

Mixed capitalism - змішаний капіталізм - на сьогодні найпоширеніший тип економічної системи, в якому поєднуються елементи командно-адміністративної та ринкової економік. При цьому рішення щодо виробництва, розподілу і споживання продукції приймаються частково державою і частково ринком та мають місце всі можливі форми власності. Розрізняють різні моделі змішаного капіталізму: американський, німецький, японський, шведський тощо (також див. *Command economy, Pure capitalism, Market economy*).

Mode of payment - спосіб платежу (готівковий чи безготівковий, разовий чи частинами тощо) - обов'язковий розділ комерційних договорів та угод.

Monetarism - монетаризм - напрямок неокласичної економічної теорії, згідно якого єдиним втручанням держави в економіку повинно бути активне грошово-кредитне регулювання та вплив на обсяг грошової пропозиції.

Monetary base - грошова база - банківські резерви + готівка, що обертається поза банком. В Україні відома, як грошовий агрегат M0.

Monetary policy - грошово-кредитна (монетарна) політика - механізм державного регулювання грошового обігу та кредитних відносин, шляхом управління грошовою масою з метою безінфляційного виробництва за умов повної зайнятості. Здійснюється за допомогою трьох основних методів: операцій на відкритому ринку, управління нормою обов'язкового резерву та регулювання норми облікової ставки (дет. див. *Open-market operations, Reserve ratio, Discount rate, Money turnover*).

Monetary reserves - валютні (досл. – грошові) резерви - платіжні засоби в розпорядженні Центрального банку для покриття дефіциту платіжного балансу у вигляді золота, вільноконвертованих валют, дорогоцінних металів та боргових вимог (дет. див. *Bankers bank, Budget deficit, Balance of payments*).

Money - 1) гроші - універсальний товар, який виконує функцію загального обмінного еквівалента, на підставі якого визначається вартість усіх інших товарів. Виступає посередником в обміні товарів і є благом, що має найвищий ступінь ліквідності але найнижчу споживчу корисність (також див. *Value, Goods, Liquidity*); 2) грошова маса, грошова пропозиція - сукупність усіх грошових коштів у готівковій і безготівкових формах, які забезпечують реалізацію товарів, послуг та всі нетоварні операції в народному господарстві.

Money 1 (M1) - Г1, гроші 1 - грошовий агрегат, що використовується для вимірювання грошової маси (використовують також агрегати M2, M3), до нього входять наявні готівкові гроші (монети і банкноти) та кошти на поточних рахунках (внески до запити) (дет. див. *Banknotes, Coin, Checking account, Demand deposit*).

Money 2 (M2) - Г2, гроші 2 - більш широке поняття грошової пропозиції, дорівнює M1+ощадні та термінові внески до комерційних банків (дет. див. *Time deposit, Savings account*).

Money 3 (M3) - Г3, гроші 3 - грошова пропозиція в загальному розумінні, дорівнює M2+внески в іноземній валюті.

Money capital - грошовий капітал - кошти, що підприємства використовують для закупівлі інвестиційних товарів. До загального поняття “капітал” відносять також засоби виробництва та людський капітал.

Money market - грошовий ринок - ринок, на якому внаслідок взаємодії попиту та пропозиції грошей формується рівноважна ставка банківського відсотка – ціна грошей. Зниження банківської ставки зумовлює підвищення ділової активності внаслідок здешевлення кредитів (дет. див. *Bank rate, Activity, Credit*).

Money turnover - грошовий обіг - рух грошей у готівковій та безготівковій формах, що обслуговує реалізацію товарів, а також нетоварні виплати та розрахунки. Головний принцип грошового

обігу – обмеження грошової маси реальними потребами товарообороту. Перебільшення маси грошей в обігу, приводє до їх знецінення (дет. див. *Equation of exchange*).

Money wage (compare *Nominal wage*) - “грошова винагорода” - тобто, кількість грошей, що робітник отримує за свою роботу, номінальна заробітна плата. Її розмір є абсолютним показником і не враховує існуючого рівня цін (також див. *Real wage*).

Monitoring - моніторинг - спостереження за певними економічними процесами з метою швидкого реагування у випадку появи негараздів та ускладнень. Наприклад: моніторинг цін на продукти харчування.

Monopolistic competition - монополістична конкуренція - ринок, на якому багато (але не так багато як на ринку досконалої конкуренції) продавців реалізують диференційований продукт, вхід до такого ринку відносно вільний, велике значення має нецінова конкуренція (дет. див. *Nonprice competition, Differentiated product, Pure competition*, д.ч. 3, рис. 14).

Monopoly - монополія - стан на ринку, коли існує тільки один продавець, який самостійно визначає ціну та режим торгівлі. Явище вкрай негативне для споживачів, одне з головних економічних завдань держави – сприяння розвитку конкуренції та недопущення монополізації. Якщо ж монополії і виникають, вони знаходяться або в державній власності або діють під жорстким наглядом держави (також див. *Natural monopoly, Competition*, д.ч. 3, рис. 14).

Monopsony - монопсонія - стан на ринку, коли існує лише один покупець; явище, що є дуже негативним для виробників.

Mortgage - 1) заставна - елемент, що забезпечує гарантію кредитних відносин; 2) заставляти.

Motivation - мотивація - сукупність економічних та неекономічних стимулів, що спонукають людину до певного виду діяльності чи економічної активності. Як правило, підґрунтям економічних стимулів є потреби (дет. див. *Activity, Economic incentives, Needs*).

Movables (also *Chattels*) - рухомість, рухоме майно - майже всі активи, крім землі, будівель житлового та виробничого призначення, а також складних виробничих конструкцій і агрегатів (також див. *Estate*).

Moveable assets (also *Chattels*) - рухоме майно, рухомість.

MP (Marginal product) - додатковий, граничний продукт - який можна виготовити, при застосуванні наступної одиниці ресурсу.

MR (Marginal revenue) - гранична виручка (дохід) - зміна загального обсягу доходу підприємства внаслідок продажу однієї додаткової одиниці товару чи послуги, дорівнює зміні загального

обсягу виручки поділеного на зміну кількості даного продукту (дет. див. *Revenue*).

Multiplier - мультиплікатор - економічний показник, який показує в скільки разів збільшується обсяг виробництва (ЧНП) при збільшенні обсягу інвестицій або будь-якого іншого показника сукупних витрат: державних закупівель, чистого експорту чи особистих витрат домогосподарств (дет. див. *Net National Product, Private domestic investment, Government purchases, Net exports, Consumption*).

Mutual - взаємний.

N

National bank - Національний (Центральний) банк - головний елемент грошово-кредитної системи держави, здійснює емісію грошей, грошово-кредитну політику та контроль за діяльністю комерційних банків. У відповідності до Конституції України, головне завдання Національного банку – підтримка стабільного курсу національної валюти (також див. *Credit system, Emission, Monetary policy*).

National economy - національна економіка - сукупність господарських одиниць країни, розташованих на її території та за її межами, і їх діяльність. Головний об'єкт дослідження макроекономіки.

National income (NI) - Національний дохід - загальний дохід, отриманий постачальниками ресурсів за їх внесок у національне виробництво, дорівнює ВВП за мінусом недоходних відрахувань (дет. див. *Gross National Product, Factor incomes*).

Nationalization - націоналізація - процес перетворення будь-якого типу власності на державну. Один з індикаторів державної узурпації економічної влади.

Natural monopoly - природна монополія - галузь, у якій економія, що зумовлена зростанням масштабу виробництва є настільки великою, що продукт доцільніше виробляти однією компанією, ніж декількома. Природні монополії традиційно або знаходяться в державній власності або підлягають ретельному контролю з боку державних контролюючих органів, зокрема в галузях якості та ціни продукції (дет. див. *Economies of scale, Monopoly*).

Natural rate level of output - природний рівень обсягу виробництва - рівень сукупного виробництва за умов природного рівня безробіття.

Natural rate of unemployment - природний рівень безробіття - рівень безробіття за умов повної зайнятості, явище, що існує в будь-якій економіці за будь-яких умов; дорівнює сумі фрикційного

та структурного безробіття (дет. див. *Full employment, Frictional unemployment, Structural unemployment*).

NDP (Net Domestic Product) - ЧВП, чистий внутрішній продукт - загальна ринкова вартість усіх товарів та послуг, вироблених всередині країни за рік, за мінусом амортизаційних відрахувань. (дет. див. *Gross Domestic Product, Capital consumption allowances*).

Near-money - “майже гроші” - високоліквідні фінансові активи, які можуть бути швидко перетворені на гроші: короткострокові депозитні внески, високоліквідні цінні папери тощо (дет. див. *Liquidity, Assets, Securities, Deposit, Money*).

Needs (synonym *Demand, Wants*) - потреби - об’єктивна необхідність будь-чого задля підтримання життєдіяльності і розвитку людини, колективу, нації, суспільства. Необмежені та постійно зростаючі економічні вимоги особистості, внутрішній збудник активності, одна з рушійних сил ринку, передумова формування попиту (також див. *Maslow pyramide*, д.ч. 3, рис. 16).

Negotiate - вести переговори.

Negotiations - переговори - формування в процесі прямого чи опосередкованого спілкування умов та гарантій, що задовольняють всі зацікавлені сторони.

Net (also Economic, Pure) profit - чистий економічний прибуток - дорівнює загальному доходу фірми за мінусом усіх витрат (також див. *Accountant profit, Normal profit*).

Net Domestic Product (NDP) - ЧВП, чистий внутрішній продукт - загальна ринкова вартість усіх товарів та послуг, вироблених всередині країни за рік, за мінусом амортизаційних відрахувань. (дет. див. *Gross Domestic Product, Capital consumption allowances*).

Net exports - чистий експорт - експорт за мінусом імпорту, складова розрахунку ВВП за витратами (дет. див. *Export, Import, Trade balance*).

Net National Product (NNP) - ЧНП, чистий національний продукт - елемент системи національних рахунків, дорівнює валовому внутрішньому продукту за мінусом амортизаційних відрахувань на відновлення основних засобів виробництва (дет. див. *Gross National Product, Capital consumption allowances*).

Net private domestic investment - чисті приватні внутрішні інвестиції - обсяг приватних валових внутрішніх інвестицій за мінусом амортизаційних відрахувань, наявно демонструє приріст основного капіталу країни протягом року. Якщо цей показник більше нуля – економіка розвивається, дорівнює нулю – є статичною, менше нуля – триває економічний спад (дет. див. *Private domestic investment, Capital consumption allowances*).

Net profit (also *Economic profit*) - чистий, економічний прибуток.

Net taxes - “чисті податки” - податкові надходження бюджету за мінусом урядових трансфертних платежів.

Net wages - “чиста” заробітна плата - гроші які отримує робітник “на руки” після сплати податків, зборів і штрафів.

Net weight - “чиста” вага - вага товару за виключенням елементів, не призначених для споживання (упаковка, неїстівні складові продуктів харчування, домішки, тощо).

NI (National income) - Національний дохід - загальний дохід, отриманий постачальниками ресурсів за їх внесок у національне виробництво, дорівнює ВВП за мінусом недоходних відрахувань (дет. див. *Gross National Income, Factor incomes*).

NNP (Net National Product) - ЧНП, чистий національний продукт - елемент системи національних рахунків, дорівнює валовому внутрішньому продукту за мінусом амортизаційних відрахувань на відновлення основних засобів виробництва (дет. див. *Gross National Product, Capital consumption allowances*).

Nominal wage (compare *Money wage*) - номінальна (“грошова”) зарплата - кількість отриманих грошей, не враховує рівень цін (також див. *Real wage*).

Nondiscretionary fiscal policy - недискреційна фіскальна політика вмонтованої стабільності (також див. *Discretionary fiscal policy*, та *Built-in*).

Nondurable good - товар короткострокового користування (до 1 року) - у першу чергу, їжа та предмети першої необхідності (також див. *Durable good, First-need goods*).

Nonprice competition - нецінова конкуренція - здійснюється у вигляді покращення зовнішньої привабливості товару, збільшення асортименту, підвищення якості, реклами, післяпродажного обслуговування, удосконалення методів збуту, надання споживачам кредитів на придбання та ін. Найчастіше зустрічається в умовах монополістичної конкуренції, рідше – в умовах олігополії (також див. *Monopolistic competition, Oligopoly, Range, Advertising, After-sale service, Promotion*, д.ч. 3, рис. 14).

Nonprofit association - неприбуткова асоціація (організація) - метою якої не є отримання прибутку, що повинно бути визначено в її статуті (не плутати з комерційними збитковими підприємствами!).

Nontariff barriers - нетарифні бар'єри - будь-які перепони, що вводить держава з метою обмеження імпорту: квоти, спеціальні ліцензії, необґрунтовані стандарти якості продукції, ускладнення процесу оформлення документації тощо. Використовується в якості засобу захисту вітчизняного товаровиробника, як елемент

протекціонізму (дет. див. *Tariff, Import, Quota, License, Quality, Protectionism*).

Non-waste production - безвідходне виробництво - спосіб задоволення суспільних потреб без забруднення навколишнього середовища, індикатор ефективного використання ресурсів.

Normal profit - нормальний прибуток - винагорода за використання підприємницьких здібностей, прибуток, що отримує підприємець-організатор. На відміну від чистого та бухгалтерського прибутку, він є елементом витрат виробництва (також див. *Accountant profit, Economic profit*).

О

Objection - заперечення.

Objects of work - предмети праці - все те, на що спрямована дія знарядь праці: сировина, матеріали тощо, елемент засобів виробництва (також див. *Implements, Production facilities*).

Obligations - 1) облігації - боргові цінні папери, що підтверджують право власника облігації отримати певну суму грошей у визначений термін від особи, що випустила облігацію з додатковою компенсацією у вигляді відсотка. Бувають державними та можуть випускатись підприємствами; 2) сумарний обсяг боргових зобов'язань (дет. див. *Money, Interest income, Securities*).

Obsolescence - моральний знос - невідповідність працюючого обладнання існуючим технічним параметрам.

Offer - 1) пропонувати (послуги, посередництво); 2) оферта.

Office - контора, офіс.

Official reserves - офіційні резерви - іноземна валюта у володінні Центрального банку країни (дет. див. *Currency*).

Offshore - офшорна (досл. – “у відкритотому морі”) зона - територія або держава, де гарантовані низькі податкові ставки, відсутній жорсткий валютний контроль за іноземним капіталом. В Україні – головний інструмент тінізації національної економіки.

Okun's Law - закон Оукена (Ойкена) - німецький вчений Артур Оукен дослідив, що збільшення в країні рівня безробіття на 1%, призведе до зменшення обсягу ВВП на 2.5% (дет. див. *Gross National Product, Unemployment*).

Oligopoly - олігополія - ситуація на ринку, коли існує невелика, обмежена кількість продавців, які можуть контролювати ціни за допомогою таємної змови. При цьому реалізуються стандартизовані або диференційовані товари, та велике значення має нецінова конкуренція (дет. див. *Differentiated product, Standardized product, Nonprice competition*, д.ч. 3, рис. 14).

Oligopsony - олігопсонія - ринок, на якому існує лише декілька покупців, що дозволяє їм узгоджувати свою діяльність, обмежуючи економічні права виробників.

OPEC (Organization of Petroleum Exporting Countries) - Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК) - картель тридцяти країн-експортерів нафти, створений в 1970 році, з метою контролю за цінами реалізації сирової нафти, та спільної економічної політики (дет. див. *Cartel*).

Open economy - відкрита економіка - економіка країни, що здійснює експортно-імпортні операції товарів, послуг, капіталу, сировини та робочої сили (також див. *Export, Import, Closed economy*, д.ч. 3, рис. 15).

Open-market operations - операції на відкритому ринку - один з найпоширеніших інструментів грошово-кредитної політики, продаж державних цінних паперів (переважно облігацій) для поповнення державного бюджету у випадку бюджетного дефіциту та їх продаж після стабілізації бюджетного процесу всередині країни та за кордоном. Також здійснює вплив на обсяг грошової маси з метою управління інфляційними процесами, та є джерелом формування державного боргу (дет. див. *Monetary policy, Securities, Bond, Budget, Budget deficit, Public debt*; також див. *Reserve ratio, Discount rate*).

Opportunity cost - альтернативна вартість, вартість втраченої можливості - величина очікуваного доходу, яким жертвують через володіння альтернативним активом.

Option - (досл. – “вибір”) опціон - біржове договірне право купити ф'ючерсний контракт, певний вид цінностей чи фінансових прав за встановленою на момент підписання угоди ціною в межах певного періоду (дет. див. *Futures*).

Opulence (compare *Affluence, Wealth*) - багатство.

Order - 1) замовлення; 2) наказ; 3) порядок.

Organization - організація - впорядкована система, існуюча структура.

Organization of Petroleum Exporting Countries (OPEC) - Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК) - картель тридцяти країн-експортерів нафти, створений в 1970 році, з метою контролю за цінами реалізації сирової нафти, та спільної економічної політики (дет. див. *Cartel*).

Origin - походження.

“Other things being equal” assumption (лат. – *Ceteris paribus*) - припущення “за інших рівних умов” - згідно з ним, решта факторів, за виключенням тих, що досліджуються є постійними.

Outcome - результат, наслідок.

Outpayments - зовнішні платежі.

Output - 1) вихід продукції; 2) виробіток; 3) кінцевий продукт.

Overdraft - овердрафт – кредит, який надає банк шляхом видачі з рахунку фірми чи особи коштів у більшому обсязі, ніж вона на нього внесла. Умови та обсяг овердрафту обговорюються під час відкриття контокорентного рахунку.

Overdue - прострочений (кредит, борг, термін).

Over-estimate - переоцінка, призначення нової ціни - наслідок змін в ринковій кон'юнктурі чи виробничих можливостях фірми.

Over-production - перевиробництво - створення більшого обсягу продукції, ніж спроможно спожити суспільство, передумова багатьох економічних криз, в тому числі й дефляції (дет. див. *Crisis, Deflation*).

Overtime - позаурочна додаткова робота - повинна оплачуватись за спеціальними, вищими тарифами.

Owner - власник, володар майна.

Ownership - 1) власність (also *Property*) - система відносин з приводу привласнення, володіння, користування, розпорядження, успадкування і відчуження майна; 2) майно.

P

Paper money - паперові гроші - банкноти Центрального банку або казначейські білети.

Parallel economy (also *Shadow economy, Underground economy*) - тіньова (досл. “паралельна”) економіка - складається з неофіційної (тобто тієї, що уникає державного податкового та статистичного обліку) та фіктивної (що пов'язана з ошукуванням партнерів та клієнтів, тобто шахрайства) економік. Сфера злочинності, корупції та готівкового обігу. За оцінками різних експертів до 60% економіки України знаходиться в тіньовому секторі (дет. див. *Corruption, Cash*).

Parity price - паритетна ціна - ціна на сільськогосподарську продукцію, що дозволяє фермерові за однакову кількість запропонованого товару з року в рік отримувати грошовий дохід, достатній для придбання однієї й тієї ж кількості товарів та послуг (не сільськогосподарських). Визначення та дотримання паритетної ціни в Україні суттєво впливає на рівень розвитку та капіталізації сільського господарства, соціальний стан та рівень розвитку інфраструктури села (дет. див. *Farmer, Capitalization, Infrastructure*).

Part - 1) частина, доля; 2) участь (у бізнесі); 3) ділити.

Participation - участь.

Partner - співвласник, партнер.

Partnership - 1) партнерство - підприємство колективної форми власності, його простіше заснувати ніж одноосібне

підприємство, також виникає можливість спеціалізації управління та накопичення виробничих активів. Але управління таким підприємством ускладнене, також непросто визначити відповідального за економічні результати; 2) товариство (також див. *Sole proprietorship*).

Patent - 1) патент - документ, що засвідчує авторські права на винахід і виключне право на його використання (також див. *Copyright*); 2) свідоцтво на право займатися торгівлею, промислом чи іншими видами діяльності.

Pawnshop - ломбард, установа, що надає мікрокредити населенню під заставу особистого майна.

Pay - платити.

Paying-in slip - платіжна відомість.

Payment - платіж, сплата.

Penalties - штрафні санкції - заходи щодо підприємств або країн, що є наслідком недотримання нормативно-правової бази економічної діяльності або міжнародних угод та вимог.

Penetration - вторгнення (конкурентів).

Pension - пенсія - щомісячна грошова виплата непрацездатним громадянам, визначається в залежності від терміну та умов праці, рівня здоров'я громадянина; є соціальним зобов'язанням держави.

People - люди, народ, населення - з економічної точки зору – головний виробничий та споживчий ресурс.

Personal income (PI) - особистий дохід громадянина - складається із заробітної плати та додаткових доходів, включаючи дивіденди, відсотки, ренту, премії, трансферти. Його частина залишається державі у вигляді податків, він є елементом системи національних рахунків (дет. див. *Salary, Income, Dividend, Interest income, Rental income, Bonus, Transfer payment, System of National Accounts*).

Personal income tax - особистий прямий прибутковий податок.

Personnel - 1) особовий склад; 2) персонал, кадри - вищий рівень робітників, працюючих на фірмі (also *Staff*).

Phillips curve - крива Філіпса - відображає зворотну залежність між рівнями інфляції та безробіття (також див. *Inflation, Unemployment*, д.ч. 3, рис. 10).

Physiological minimum - фізіологічний мінімум - вартісна величина середньодушового сукупного доходу, що забезпечує такий рівень задоволення потреб у харчуванні, нижче якого існування людини як біологічної істоти неприпустиме.

PI (Personal income) - особистий дохід громадянина - складається із заробітної плати та додаткових доходів, включаючи дивіденди, відсотки, ренту, премії, трансферти. Його частина

залишається державі у вигляді податків, він є елементом системи національних рахунків (дет. див. *Salary, Income, Dividend, Interest income, Rental income, Bonus, Transfer payment, System of National Accounts*).

Piling up (also *Accumulation*) - накопичення - передумова кредитної та інвестиційної діяльності.

Place an order - розміщувати замовлення.

Plan - план, планувати - ефективне стратегічне та тактичне планування суттєво підвищує вірогідність високих результатів. Всезагальне державне планування економіки – найхарактерніша риса командно-адміністративної системи (дет. див. *Command economy*).

Planned investment spending - планові інвестиційні видатки - запланований сукупний обсяг витрат на новий фізичний капітал (машини, комп'ютери, будівлі тощо) плюс планові видатки на нове житлове будівництво. Розділ видаткової частини державного бюджету, характеризує рівень капіталізації національної економіки (дет. див. *Capitalization, Budget, National economy*).

Plant - завод - велике машинне підприємство.

Pledge - застава - передача боржником свого майна кредиту як гарантії сплати боргу.

Policy - 1) політика (also *Politics*) - система ретельно розроблених та спланованих заходів, спрямована на покращення фінансово-господарського стану на мікро- або макрорівні; 2) страховий поліс - свідоцтво про укладання страхової угоди (також див. *Insurance*).

Poor - 1) бідний, малозабезпечений; 2) поганий.

Positioning - позиціонування - рекламна технологія психологічного "розташування" товару чи послуги у свідомості споживача.

Potential output - виробничий потенціал - максимальний обсяг виробництва, який можна виготовити при повному використанні наявних ресурсів.

Poverty (synonym *Misery*) - бідність - отримання доходів, нижчих за прожитковий мінімум (дет. див. *Living wage*).

Precious - 1) дорогоцінний (камінь, метал); 2) дорогий; 3) вишуканий.

Preference - преференції - пільговий митний режим, встановлений для товарів окремої країни, групи країн, або окремих суб'єктів. В Україні – один із проявів корупції (дет. див. *Privileges, Customs*).

Price (P) (also *Charge*) - ціна - грошовий вираз вартості товару. В конкурентній ринковій економіці, ціна - це компроміс між продавцем та покупцем, і визначається внаслідок дії ринкових

важелів: попиту і пропозиції (дет. див. *Value, Commodities, Competition, Market economy, Demand, Supply*).

Price ceiling - стеля цін - закріплений у законодавчому порядку максимально допустимий рівень цін. Найчастіше використовується в умовах економічних криз на товари першої необхідності, або в умовах тоталітарної економічної системи.

Price competition - цінова конкуренція - змагання за прихильність споживача, шляхом гнучкого оперативного управління цінами. Найвагомішу роль відіграє в умовах досконалої конкуренції та стандартизованого товару (також див. *Nonprice competition*, дет. див. *Standardized product, Pure competition*, д.ч. 3, рис. 14).

Price floor - мінімальна ціна - встановлюється урядом. Наприклад: мінімальна заробітна плата, закупівельні ціни на продукцію сільського господарства з метою підтримки товаровиробника.

Price index - індекс цін - відносний показник, що відображає динаміку зміни рівня цін найнеобхідніших споживчих товарів, використовується для розрахунку рівня інфляції (також див. *Inflation, Price*).

Price-list - прейскурант, прайс-лист - перелік товарів із зазначенням ціни.

Price-regulation - цінове регулювання - втручання держави в процеси ринкового ціноутворення, що здійснюється самостійно через механізм взаємодії попиту і пропозиції. Застосовується в умовах командної економіки, або в умовах економічних криз. Як правило держава стримує ціни на предмети першої необхідності та визначає мінімальну ціну використання робочої сили, а також закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію (дет. див. *Demand, Supply, Command economy*).

Price rise - зростання цін, передумова інфляції (дет. див. *Inflation*).

Primary market - первинний ринок - система економічних відносин з приводу купівлі-продажу нових товарів або нещодавно емітованих цінних паперів (дет. див. *Market, Buy, Sell, Commodities, Emission, Securities, Secondary market*).

Private domestic investment - валові приватні внутрішні інвестиції - загальний обсяг інвестицій, що здійснили підприємства та домогосподарства за рік усередині країни, складова розрахунку ВВП за витратами (також див. *Gross Domestic Product*).

Private property - приватна власність - право приватних осіб і фірм набувати, володіти, контролювати, використовувати, продавати і заповідати будь-яке майно; право, яке закріплено Конституцією.

Privatization - приватизація - передача державної власності приватним власникам через акціонування, відкритий аукціон, продаж акцій трудовим колективам тощо. Здійснюється заради підвищення рентабельності виробництва або в умовах трансформації відносин власності чи перехідної економіки.

Privileges - пільги, привілеї (при сплаті податків, мита, комунальних платежів тощо) - створюють передумови для нерівних умов конкурентної боротьби.

Prize - 1) премія (also *bonus*); 2) винагорода; 3) приз.

Procedure - технологічний процес.

Proceeds - фінансові активи - обігові засоби, що використовуються в ділових операціях та спроможні приносити прибуток.

Product differentiation - диференціація товарів - відмінності між схожими товарами, що мають однакову ціну; фактор, що змушує покупців надавати перевагу саме цьому товару (пакування, фасування, післяпродажне обслуговування, акції тощо). Найбільше значення та поширення має в умовах монополістичної конкуренції, дещо менше - в умовах олігополії (дет. див. *Monopolistic competition, Oligopoly*, д.ч. 3, рис. 14).

Production - виробництво - процес суспільної праці, в якому відбувається створення матеріальних і духовних благ, на відміну від праці завжди має завершений характер (також див. *Labour*).

Production facilities - засоби виробництва - матеріальна складова процесу виробництва, до неї входять засоби та предмети праці (дет. див. *Implements, Objects of work*).

Production possibilities curve - крива виробничих можливостей - показує різні комбінації виробництва двох товарів або груп товарів, що можуть бути виготовлені в умовах повної зайнятості та повного обсягу виробництва. Якщо точка розташована всередині кривої – економіка не є ефективною, якщо ж за її межами – вона недосяжна (дет. див. д.ч. 3, рис. 7, *Law of increasing opportunity costs*).

Production relations - виробничі відносини - виникають в процесі виробництва, обміну, розподілу та перерозподілу товарів і послуг, складаються з організаційно-економічних та соціально-економічних відносин (дет. див. *Economic-organizing production relations, Socio-economic production relations*).

Productivity - продуктивність - співвідношення обсягу виробництва до обсягу витрачених ресурсів; наприклад: продуктивність праці (також див. *Labour productivity*).

Product life-cycle - життєвий цикл товару - складається з чотирьох стадій. Залежно від стадії, на якій зараз знаходиться товар, визначається тип маркетингової стратегії, кожен з яких має свою кількість властивих саме йому рис (дет. див. д.ч. 3, рис. 5).

Products - вироби, продукти - результати виробництва, які призначені для задоволення особистих потреб і, на відміну від товарів, не призначені для обміну. Наявність великого обсягу виробництва продуктів – властивість традиційної економіки (також див. *Needs, Commodities, Traditional economy*).

Profit - 1) прибуток - дохід власників фірми, визначений як різниця між валовим доходом і загальними витратами на виробництво (compare *Advantage, Benefit, Gain, Return, Increment*; дет. див. *Gross income, Total cost*); 2) прибуток, дохід підприємця-організатора, власника фактору виробництва “підприємницькі здібності”; 2) користь; 3) вигода.

Profitability - прибутковість - доцільність економічної (господарської) діяльності.

Profit margin - “маржа” - показник чистого доходу.

Profit maximization - максимізація прибутку - прагнення будь-якого господарюючого суб'єкту до отримання максимального розміру прибутку. Визначається через співставлення валового доходу з валовими витратами або ж граничного доходу з граничними витратами (дет. див. *Total revenue, Total costs, Marginal revenue, Marginal cost*).

Progress - прогрес (букв. розвиток) - процес розвитку науки й удосконалення техніки, спрямований на покращення життя суспільства.

Progressive tax - прогресивний податок - податок, середня ставка якого зростає в міру збільшення доходу платника та зменшується з його скороченням.

Promoter - промоутер - відповідальний за просування та рух товару на ринку.

Promotion - просування - “розкрутка” товару.

Prompt - терміновий, негайний.

Property - 1) власність; 2) майно (also *Ownership*).

Property tax - податок на майно (капітал, землю, акції, облігації тощо).

Proportional tax - пропорційний податок - середній розмір ставки якого не змінюється в залежності від розміру доходу платника.

Protect - захищати.

Protectionism - протекціонізм - економічна політика держави спрямована на захист вітчизняного товаровиробника від конкуренції із закордонними суб'єктами. Здійснюється за допомогою підвищення митних ставок, введення квот і ліцензій, ускладнення процесу документального оформлення на митниці, таким чином обмежуючи обсяг імпортованих товарів (також див. *Free-trade*; дет. див. *Quota, Tariff, License, Import*).

Public assistance programs - державні програми матеріальної допомоги - надаються особам, що неспроможні заробляти собі на життя (інвалідам та дітям). Такі програми не є заробленим правом, як пенсії, і розглядаються як державна благодійність (також див. *Social security programs*).

Public debt - державний борг - сума внутрішнього і зовнішнього державного боргів за мінусом бюджетних надлишків (дет. див. *External debt* та *Internally held public debt*).

Public good - суспільний товар або послуга - неприбутковий товар, виробництво якого здійснює держава, за умови його суспільної корисності (зелені насадження, автошляхи, безкоштовні медичні послуги тощо).

Public relations (PR) - взаємозв'язок із суспільством, "піар" - фірма повинна турбуватись про свій імідж в очах суспільства, для цього слід брати участь в суспільних заходах, робити благодійні пожертвування, уважно реагувати на скарги людей. Слід, таким чином, підтримувати добрі стосунки з редакціями засобів масової інформації, з впливовими суспільними рухами.

Public sector - державний сектор - частка економіки країни, що повністю контролюється державою в особі органів державної влади та місцевого самоврядування, а також підприємства що повністю або частково знаходяться в державній або комунальній власності. Також до державного сектору відносять роздержавлені підприємства, тобто фірми, що знаходяться в державній власності але працюють не за методом державного централізованого плану, а за ринковими вимогами. Головне завдання державного сектору – створення суспільних благ.

Public utility - досл. "суспільна користь", підприємство, що виготовляє суспільний продукт на замовлення та під контролем держави.

Purchase (also *Buy (bought, bought)*) - купувати.

Purchaser - покупець.

Pure capitalism - чистий капіталізм досконалої конкуренції - економічна система, в якій всі виробничі ресурси належать приватному власникові, а ціни й розподіл товарів визначає ринковий механізм через взаємодію попиту і пропозиції і визначення рівноважної ціни та обсягів виробництва, що влаштовують як споживача так і виробника. Держава при цьому майже не втручається в економічні процеси (дет. див. *Competition, Economic system, Market, Demand, Supply, Equilibrium position, Price*).

Pure competition - чиста, досконала конкуренція - ринкова модель в якій існує безліч продавців однотипної, стандартизованої продукції, жоден з яких неспроможний впливати на ринкову ціну.

Найсприятливіша система для споживача, антипод монополії (також див. *Standardized product, Monopoly*).

Pure profit (also *Economic profit*) - чистий економічний прибуток.

Q

Qualified worker - кваліфікований робітник - продуктивність праці якого є вищою порівняно з іншими (дет. див. *Labour productivity*).

Quality - якість (продукції, робочої сили) - характеристика, що спроможна задовольняти високий рівень потреб (для товару) та вимог (для робочої сили).

Quality of management - кваліджметрія - наука про кількісне вимірювання якості управління (дет. див. *Management*).

Quantity (Q) - кількість (продукції) - у вигляді скорочення використовується на графіках.

Quarterly - щоквартальний (звіт).

Question - питання.

Questionnaire - опитувальний лист, анкета - використовується у маркетингових дослідженнях (дет. див. *Marketing*).

Queue - 1) черга - характерний атрибут командно-адміністративної економіки в умовах дефіциту (перевищення попиту над пропозицією) товарів; 2) стояти в черзі.

Quota - квота - кількісні обмеження на імпорт продукції, вводиться державою на певний період з метою захисту вітчизняного товаровиробника. Один з інструментів економічної політики протекціонізму (дет. див. *Import, Protectionism*).

Quotation - котирування, відкрите ринкове визначення вартості валют та цінних паперів (дет. див. *Currency, Securities*).

Quote (compare *Charge*) - призначати (ціну).

R

Range (also *Assortment*) - асортимент, номенклатура продукції.

Range of activities - масштаб ділової активності - порівняльний показник обсягів національного виробництва різних періодів (дет. див. *Activity*).

Ratchet effect - ефект “храповика” - макроекономічна тенденція, згідно якої рівень цін у країні може лише збільшуватись, коли ж відбувається скорочення сукупного попиту – ціна залишається незмінною, зменшується лише сукупна пропозиція (дет. див. *Aggregate demand, Aggregate supply*).

Rate - 1) розмір; 2) рівень; 3) норма; 4) курс.

Rate of exchange (also *Exchange rate*) - курс обміну (валют).

Rational - раціональний - такий, що використовується з максимальною користю та віддачею.

Raw materials - сировина - головний об'єкт праці.

Realter - ріелтер - посередник на ринку нерухомості (також див. *Estate, Market, Trader*).

Real wage - реальна заробітна плата - кількість товарів і послуг, яку можна отримати за номінальну заробітну плату (суму отриманих грошей), сума грошового доходу з поправкою на рівень цін. Розраховується шляхом ділення номінальної заробітної плати на загальний рівень цін (також див. *Money wage, General price level*).

Receipt - розписка, квитанція - свідоцтво щодо сплати грошей, відправлення чи отримання товару.

Recession - рецесія - зниження рівня ділової активності країни що характеризується, як правило, зменшенням реального ВВП протягом принаймні шести місяців (дет. див. *Gross Domestic Product*).

Reduce - скорочувати (витрати, обсяги виробництва).

Reduction (compare *Lowering*) - скорочення, урізання, зменшення (обсягів виробництва, ринкової діяльності, пропозиції).

Region - область, регіон - певна територія, що має спільні виробничі, ресурсні та етнічні елементи.

Regional economy - регіональна економіка - напрямок перспективних наукових досліджень України, об'єктом яких є виробничі, соціальні, міграційні комплекси розташовані на окремих територіях, що різняться одне від одного внаслідок географічних та історичних передумов.

Regulations - інструкція, правила - документально оформлені вимоги до режиму роботи фірми чи установи, або схема техніки експлуатації обладнання.

Release - 1) продаж активів; 2) звільняти; 3) відпускати.

Remittance - грошовий переказ, ремітта.

Rent - 1) оренда (compare *Leasing*); 2) орендна плата; 3) орендувати - брати в тимчасове користування за певні кошти. **Let rent** - здавати в оренду.

Rental income - рента - рентний дохід отриманий за надання землі в користування.

Repay - повернення (кредиту).

Reprocessing industry - переробна промисловість - пов'язана з переробкою (другим етапом виробництва кінцевої продукції) результатів первинної виробничої діяльності. Як правило підприємства видобувної промисловості та сільськогосподарського сектору входять із відповідними переробними підприємствами до одного народногосподарського підкомплексу, що узгоджує їхню спільну діяльність та підвищує показники економічної ефективності галузі.

Reproduction - відтворення - процес виробництва, що постійно повторюється; передумова оновлення економічної системи (дет. див. *Production, Economic system*).

Require - вимагати, відчувати потребу.

Requirements - вимоги, (до якості продукту, ціни, асортименту тощо).

Reserve - 1) запас, резерв; 2) ощадливий; 3) зберігати.

Reserve ratio - резервна норма - розмір обов'язкових резервів, який комерційний банк повинен розташовувати в Центральному банку на випадок відшкодування збитків вкладникам у разі його банкрутства. Визначення норми обов'язкових резервів – один із методів грошово-кредитної політики, що може збільшувати або зменшувати обсяг грошової маси в обігу.

Resident - резидент - економічний суб'єкт з постійним місцем перебування в певній країні.

Resident representative - постійний представник (фірми, компанії).

Resources - ресурси - все те, за допомогою чого виробляються товари, які задовольняють людські потреби: земля, праця, капітал, підприємницькі здібності, час, прогрес знань тощо. Мають загальну рису рідкості (обмеженості) та дедалі більшого скорочення (також див. *Needs*).

Respite for payment - відстрочення платежу.

Responsibility - відповідальність - одна з властивостей підприємницької діяльності.

Retail - роздрібна торгівля - торгівля невеликими партіями товарів, за ціною, що вища за оптову на розмір винагороди особи, що здійснює торгівлю (також див. *Wholesales*).

Retailer - роздрібний торговець.

Return - 1) дохід; 2) прибуток (compare *Advantage, Benefit, Profit, Gain, Increment*); 3) повернення, віддача; 4) повертати; 5) звіт.

Revaluation - ревальвація, реставрація - підвищення купівельної спроможності грошової одиниці, визначеної раніше (також див. *Devaluation*).

Revenue (R) - виручка, виторг, дохід - загальна сума грошей, що отримує підприємець за реалізовану продукцію (не плутати з прибутком!).

Revise - перевіряти (рахунки, бухгалтерію).

Rich - багатий, забезпечений.

Risk (compare *Hazard*) - ризик, невизначеність - може вплинути на діяльність суб'єкта господарювання або на здійснення певної економічної операції.

Rival (also *Competitor*) - конкурент, суперник.

Royalty - 1) роялті, ліцензійна плата; 2) гонорар.

Run a business - вести справу, бізнес.

S

Sabotage - саботаж - свідомо злочинна діяльність, спрямована на погіршення стану або унеможливлення виконання поставлених завдань. В економіці – перепони на шляху роботи різних підприємств та галузей, або повноцінного функціонування національної економіки.

Safety - безпека.

Safety precautions - техніка безпеки та правила охорони праці.

Salary (also *Wages, Earnings*) - заробітна плата - плата за використання ресурсу “робоча сила”. В Україні – головне джерело доходу більшості населення.

Sale - продаж, реалізація - обмін товару на гроші або інший засіб обігу чи платежу.

Sales manager - комерційний директор, менеджер з продажів.

Save - 1) заощаджувати, зберігати; 2) рятувати.

Save up - заощаджувати, робити заощадження.

Saving - економія.

Savings - заощадження - частина особистого доходу громадян після сплати податків, що не споживається (також див. *Disposable income*).

Savings account - ощадний рахунок - внесок до банку або іншої депозитної установи, на визначений термін з правом отримання визначеного відсотка, оформляється у вигляді ощадної книжки, та має більшу тривалість ніж терміновий внесок. Вкладник має право зняти кошти з рахунку раніше визначеного терміну, але за умови суттєвого скорочення розміру відсотка (також див. *Time deposit*).

Savings and loan association - позиково-ощадна асоціація - кредитна установа, що приймає внески та надає позики, працюючи при цьому переважно з фізичними особами в галузі споживчого кредиту та в галузі житлового будівництва.

Say's Law - закон Сея - одна з класичних точок зору (яка не отримала підтвердження на практиці), згідно якої виробництво продукції (пропозиція) автоматично викликає відповідний обсяг попиту (дет. див. *Demand, Supply*).

Scarcity of resources - обмеженість ресурсів - а саме: землі, капіталу, обсягу праці та підприємницьких здібностей; в сукупності з постійно зростаючими потребами суспільства формує головну проблему економіки (також див. *Unlimited wants*).

Schedule (also *Graph*) - 1) графік; 2) розклад.

SDR (Special Drawing Rights) - спеціальні права запозичення, СДР - безготівкова розрахункова одиниця Міжнародного валютного фонду. Механізм дії: весь обсяг СДР розподіляється між країнами-

учасниками, а на отриману суму країна може залучати кредити інших країн, що відбувається під контролем МВФ. Такі операції дозволяють розширити можливості та межі суспільного відтворення на рівні національної економіки окремої країни (також див. *International Monetary Fund*).

Secondary market - вторинний ринок - відносини з приводу купівлі-продажу виготовленої раніше продукції або зміни власника емітованих цінних паперів (дет. див. *Market, Buy, Sell, Commodities, Emission, Securities, Primary market*).

Securities - цінні папери - документи, які виражають відносини власності, або підкреслюють право власності, випускаються їх первинним володарем, та передбачають отримання прибутку у вигляді дивіденду чи проценту, вищого за банківський процент. Також цінні папери прийнято називати фінансовими інструментами, зокрема в системі кредитних відносин та відносин власності (також див. *Ownership, Dividend, Interest income, Bond, Share, Bill*).

Segmentation of a market - сегментація ринку - поділ його за елементами, наприклад, сегментація за споживачами, типом продукції, географією його споживання тощо. Є однією з передумов ефективної маркетингової діяльності підприємства (також див. *Marketing*).

Sell (sold, sold) - продавати, реалізовувати, обмінювати на гроші або інший засіб обігу та платежу.

Seniority - право робітника за вислугу років не підлягати скороченню чисельності персоналу.

Service - 1) послуга - один з товарів галузі нематеріального виробництва; 2) сервіс, обслуговування.

Shadow economy (also *Parallel economy, Underground economy*) - тіньова, паралельна, економіка.

Share (В.Б. – **Stock**) - акція - цінний папір, що посвідчує право його власника на частину власності підприємства, та гарантує йому отримання прибутку у вигляді дивідендів (також див. *Corporation, Dividend*).

Shareholder - власник акції, акціонер.

Shareholder`s (stockholder`s) meeting - збори акціонерів - на них вирішуються питання, що стосуються роботи акціонерного товариства та управління ним.

Shop - 1) магазин - місце реалізації товарів; 2) цех, виробнича ділянка.

Short bill - короткотерміновий вексель - має підвищену ліквідність (також див. *Liquidity, Bill*).

Short run - короткотерміновий період - протягом нього підприємство спроможне змінити лише певну частину застосовуваних ресурсів, але не всі. У короткостроковому періоді

(на відміну від довгострокового) на підприємстві існують постійні та змінні витрати ресурсів. І коротко-, і довгостроковий періоди є показниками не часовими а економічними (дет. див. *Resources, Fixed cost, Variable cost*; також див. *Long run*).

Short-term loan - короткотермінова (до 1 року) позика (дет. див. *Loan*).

Silver - срібло - дорогоцінний метал, який поруч із золотом виконує функції банківських або державних резервів. Слід зазначити, що перша грошова одиниця Київської Русі “гривня” виготовлялась зі срібла.

Skill - 1) мистецтво, майстерність; 2) кваліфікований (робітник).

Slogan - слоган, гасло, характерний вислів, що використовується в рекламі певного товару, та асоціюється з ним. Наприклад: “Завжди - ...”.

SNA (System of National Accounts) - система національних рахунків (СНР) - валовий національний продукт, чистий національний продукт, національний дохід, особистий дохід, дохід після сплати податків. Система взаємопов'язаних показників та класифікацій, що використовуються для опису та аналізу функціонування національної економіки (дет. див. *Gross National Product, Net National Product, National Income, Personal Income, Disposable Income*).

Socialism - соціалізм - доктрина організації егалітарного суспільства, в якому відсутня класова експлуатація і панують суспільні інтереси, суспільство соціальні рівності.

Social security programs - програми соціального страхування (досл. – “соціальної безпеки”) - вони спрямовані на відшкодування доходів при виході на пенсію та за умов тимчасового безробіття, що фінансуються за рахунок податків на заробітну плату та є заробленим правом громадян а не державною благодійністю (також див. *Public assistance programs, Pension*).

Socio-economic production relations - соціально-економічні виробничі відносини - складова виробничих відносин, що стосується переважно проблем розподілу, обміну та споживання виробленої продукції (також див. *Economic-organizing production relations*).

Sole proprietorship - одноосібне володіння - підприємство, яким володіє та керує одна особа. Підприємства такого типу не належать до числа прогресивних, оскільки мають більшу кількість недоліків порівняно з перевагами: недостатність коштів для збільшення виробничих масштабів, відсутність спеціалізації управління, відповідальність перед партнерами не лише виробничим а й особистим майном (також див. *Partnership*).

Solvency - платоспроможність - спроможність економічного суб'єкта виконувати боргові зобов'язання або вимоги за угодами та контрактами.

Special - спеціальний, особливий.

Special Drawing Rights (SDR) - спеціальні права запозичення, СДР - безготівкова розрахункова одиниця Міжнародного валютного фонду. Механізм дії: весь обсяг СДР розподіляється між країнами-учасниками, а на отриману суму країна може залучати кредити інших країн, що відбувається під контролем МВФ. Такі операції дозволяють розширити можливості та межі суспільного відтворення на рівні національної економіки окремої країни (також див. *International Monetary Fund*).

Speciality - спеціальність, професія.

Specialization - спеціалізація виробництва - використання індивідом, фірмою, або країною взагалі, наявних ресурсів для виробництва одного або декількох (групи) товарів чи послуг, що принесе їм найвищий зиск, або спеціалізація на виконанні лише певних елементів виробничого процесу (також див. *Cooperation*).

Specific - 1) характерний, особливий, специфічний; 2) визначений, конкретний.

Specify - точно визначати, робити уточнення.

Specimen - зразок (продукції), екземпляр.

Speculate - 1) спекулювати (акціями, валютою, дефіцитними товарами) - користуючись дефіцитом, продавати за завищеною ціною (дет. див. *Deficiency*); 2) розмірковувати.

Spend (spent, spent) - тратити, витратити (гроші).

Spillover cost - витрати переливу - витрати на виробництво, що здійснюють "треті" особи, які не є виробниками або споживачами певного товару. Так, особи, що мешкають поруч із заводом, що забруднює навколишнє середовище, витрачають своє здоров'я в процесі роботи цього підприємства, без відповідного відшкодування.

Sponsor - спонсор.

Sponsorship - спонсорство - матеріальне сприяння (допомога) певній події чи заходам. На відміну від благодійності, спонсорство може мати економічний чи політичний ефект (також див. *Charity*).

Staff (compare *Personnel*) - персонал, найвищий щабель робітників.

Stagflation - стагфляція - найбільш негативне (хоча й доволі унікальне) явище в економіці: поєднання підвищення рівня цін (інфляції) з підвищенням рівня безробіття та загальним спадом виробництва, виняток з теорії Філіпса (дет. див. *Inflation, Unemployment*; також див. *Phillips curve*, д.ч. 3, рис. 10).

Stagnation - стагнація - застій, відсутність позитивних змін в економічному середовищі, зокрема, щодо оновлення засобів виробництва.

Standardized product - стандартизований товар - який не відрізняється від таких, що пропонують інші продавці. За умови однакової ціни, покупцю байдуже в кого саме купувати такий товар, стандартизовані товари в найбільших обсягах пропонують в умовах досконалої ринкової конкуренції (також див. *Pure competition, Differentiated product*).

State - держава - суб'єкт ринкових відносин, що діє в особах уряду, Центрального банку, підприємств, установ та організацій державного контролю та державної форми власності.

State ownership - державна власність - в економіці йдеться в першу чергу про землю та капітал. Частка державної власності визначає тип економічної системи країни. 100% державної власності – це командно-адміністративна економіка. В країнах розвинутої ринково орієнтованої економіки (за виключенням Японії) державна власність зберігається лише на стратегічно важливі об'єкти, решта – це приватна чи колективна власність (також див. *Sole proprietorship, Partnership*).

Static economy - статична економіка - у якій пропозиція товарів та смаки споживачів не змінюються; в такій економіці відсутні будь-які зміни, або, якщо навіть вони й присутні, то цілком передбачувані. Вона є негативним явищем для країни в якій вона має місце.

Statistics - статистика - кількісний аналіз явищ подій і процесів одномоментно або в часі.

Stock - 1) акція (also *Share* – амер.); 2) запас (also *Store*).

Stock exchange - фондова біржа - спеціальна організація, призначена для відкритої торгівлі переважно цінними паперами (дет. див. *Bond, Share, Obligations, Securities*).

Storage - зберігання.

Store - 1) зберігати на складі; 2) склад.

Storehouse (also *Warehouse*) - склад - місце короткострокового зберігання ресурсів, засобів виробництва чи напівфабрикатів. В умовах ринкової економіки, де виробник орієнтується на споживчий попит, продукція реалізується практично відразу, після її виготовлення. Тому товари на складах зберігаються дуже нетривалий час.

Store of value - засіб нагромадження (досл. – зберігання цінності) - гроші або інші активи та цінності, що зберігаються для їх майбутнього споживання або для передачі їх у спадок. Одна з функцій грошей (*Money, Assets, Consumption, Heritage*).

Strike - страйк - призупинення виробничого процесу групою робітників або цілим підприємством через незадоволення умовами

праці чи розміром її оплати. Найчастіше організатором страйків виступає профспілка (дет. див. *Labour union*).

Structural unemployment - структурне безробіття - викликається змінами в структурі попиту на споживчі товари, таким чином, робітники, що були зайняті на певному виробництві втрачають роботу. Це явище є властивим будь-якій економічній системі, але таким, що підлягає розв'язанню, зокрема, через перекваліфікацію робітників (також див. *Frictional unemployment*, *Cyclical unemployment*).

Submit - подавати (документи).

Subordinate - підлеглий.

Subordination - субординація - чітка підпорядкованість, одна з передумов успішного управління процесом виробництва та організації збуту.

Subsidiary factory - дочірнє підприємство - діє в межах політики, визначеної головним підприємством та повністю йому підпорядковується.

Subsidy - субсидія - виплата урядом (трансфертний платіж), фірмою чи домогосподарством певної суми коштів без отримання адекватної компенсації, тобто допомога.

Subsistence level - прожитковий мінімум (досл. – “рівень”) - вартість набору товарів і послуг, визначеного на основі обґрунтованих нормативів споживання і забезпеченості населення першочерговими життєвими засобами.

Substitute good - замітник, товар-субститут - його споживанням можна замінити споживання іншого. Для таких товарів існує пряма залежність між ціною на один з них, та попитом на інший. Так, зменшення ціни на один товар викликає зниження попиту на інший і навпаки. Приклади субститутів: чай і кава, масло і маргарин (також див. *Complementary goods*, *Independent goods*, *Price*, *Demand*).

Success - успіх, добробут.

Sufficient - достатній (виторг, масштаб виробництва тощо).

Suggestion - пропозиція щодо покращення виробництва, або пропозиція співробітництва.

Sum - 1) сума; 2) підсумок.

Superior - 1) старший начальник; 2) найкращий.

Supermarket - (досл. - “надринок”) супермаркет - місце роздрібної реалізації продукції дуже широкого асортименту (дет. див. *Retail*).

Supervision - нагляд, контроль.

Supervisor - супервайзер - начальник торгового відділу, до його функцій входить контроль за роботою та навчання підлеглих.

Supplier - постачальник.

Supply (S) - 1) пропозиція - загальний обсяг певного продукту, який готові виробити та продати на ринку виробники при кожному з можливих рівнів цін, один з головних елементів ринкової теорії (також див. *Demand*); 2) поставляти (продукцію).

Supply schedule - графік пропозиції - відбиває кількість товару або послуги, яку пропонують до продажу постачальники при кожному з можливих рівнів цін.

Surplus - 1) надлишок (товарів) - наслідок перевищення пропозиції над попитом, індикатор розбалансування ринкової рівноваги; 2) зайвий.

Synthesis - синтез - метод наукового пізнання.

System of National Accounts (SNA) - система національних рахунків (СНР) - валовий національний продукт, чистий національний продукт, національний дохід, особистий дохід, дохід після сплати податків. Система взаємопов'язаних показників та класифікацій, що використовуються для опису та аналізу функціонування національної економіки (дет. див. *Gross National Product, Net National Product, National Income, Personal Income, Disposable Income*).

T

Take-away - магазин, де торгують "на виніс".

Takeover - поглинання - купівля однієї компанії іншою, або групою інвесторів.

Talks - переговори - передумова укладання угод.

Target-group - цільова група - група, яка, з точки зору маркетологів, повинна споживати певний товар. Ознаки цільової групи: вік, стать, освіта тощо. На цю групу спрямовуються заходи збутової політики компанії (також див. *Marketing, Promotion*).

Tariff - 1) митний збір (also *Customs duty*); 2) тариф.

Tax (compare *Duty, Levy*) - податок - обов'язковий внесок до державної скарбниці, важель фіскальної політики та головний інструмент формування бюджету (також див. *Fiscal policy, Budget*).

TC (Total cost) - валові, сукупні витрати - сума постійних та змінних витрат (також див. *Variable cost* та *Fixed costs*).

Technology - технологія - елемент засобів виробництва, система знань, які можна використовувати в процесі виробництва товарів.

Tender - 1) торг, торги; 2) система організації торгів на конкурсній основі.

Terms and conditions of a contract - умови контракту.

Test - випробування (товару), тестування, тест.

Theft (also *Larceny*) - крадіжка - незаконне відчуження майна власника без його відома та без застосування насильства.

Tight money policy - політика “дорогих” грошей - заходи держави спрямовані на скорочення обсягу грошової маси (заморожування банківських внесків, підвищення облікової ставки) та стримання інфляції (також див. *Easy money policy*).

Time - час - найобмеженіший фактор виробництва.

Time deposit - строковий внесок - вкладання грошей до банку або до будь-якої іншої кредитної установи на певний термін з метою отримання винагороди у вигляді відсотка (також див. *Demand deposit, Savings account*).

Tip - “чайові”.

Token money - розмінна монета - її номінальна вартість більше реальної, і вона вільно обмінюється на банкноти Центрального банку.

Total cost (TC) - валові, сукупні витрати - сума постійних та змінних витрат (також див. *Variable cost* та *Fixed costs*).

Total revenue (TR) - валова, загальна виручка (виторг), сукупний дохід - дорівнює ціні реалізації товару помножену на його кількість.

Trade - 1) торгівля - процес взаємодії продавців та покупців (*compare commerce*); 2) ремесло, спеціальність (*also Craft*).

Trade balance - торговельний баланс - складова платіжного балансу, різниця між вартістю експорту й імпорту країни, чистий експорт (також див. *Net exports, Balance of payments*).

Trademark (*also Brand*) - торгова марка - елемент механізму просування товару (дет. див. *Promotion*).

Trade union (*compare Labour union*) - профспілка - об'єднання фахівців певної спеціалізації з метою захисту своїх прав, зокрема, щодо рівня оплати та умов праці.

Trader - торговець, посередник. Традиційно, прийнято вважати, що в Україні більшість економічних криз зумовлена прагненням посередників отримувати надприбутки, зокрема, у сільському господарстві.

Traditional economy (*compare Customary economy*) - традиційна, натуральна економіка - економічна система, властива рабовласницькому та феодальному ладу в умовах керівної ролі традицій та звичаїв, натурального господарства та бартерної системи обміну (дет. див. *Barter*).

Transaction - 1) ділова операція; 2) грошовий переказ (*synonym Remittance*); 3) передача прав власності.

Transfer payment - трансфертні платежі - допомога, яку надають уряд, підприємства, або фізичні особи малозабезпеченим громадянам.

Transitive economy - транзитивна, перехідна економіка - в більшості випадків, перехід відбувається від командно-адміністративної до ринково орієнтованої форми господарювання.

Характеризується розвитком підприємництва, роздержавленням засобів виробництва та появою нових форм власності. Але, враховуючи постійні зміни в економічних явищах, процесах, еволюцію продуктивних сил та виробничих відносин, можна стверджувати, що будь-яка економіка є перехідною.

Treasure - скарб - нагромаджене майно, одна з функцій грошей.

Treasury bill - скарбничний вексель - короткостроковий урядовий цінний папір, що відображає позику, яку отримує держава під заставу свого майна (також див. *Exchequer*).

Treasurer - скарбник - особа відповідальна за зберігання скарбу.

Trial period - випробувальний термін (робітника на новому місці, чи дії товару).

Trust company - довірча компанія - елемент кредитної системи, що отримує внески від населення та здійснює управління власністю за довіреністю. Також здійснює фінансово-виробничі операції, і після цього повертає вкладникам вкладену та прирощену суми. Як правило прибуток від вкладання коштів до трастової компанії більший за банківський відсоток (дет. див. *Bank Rate, Credit System*).

Trust receipt - розписка про отримання майна в довірче управління.

Turn-key construction - підготовка підприємства "під ключ" - реєстрація всіх необхідних документів.

Turnover - товарооборот - обсяг виготовлених та реалізованих товарів протягом певного періоду.

Turnover tax - податок з обороту.

U

Underemployment - неповне використання ресурсів - неспроможність економіки досягти повного обсягу виробництва, виробити максимальну кількість товарів із наявних ресурсів. Типове явище для сучасних технологій господарювання.

Underground economy (also *Shadow economy, Parallel economy*) - підпільна, тіньова економіка.

Unemployment - безробіття, незайнятість ресурсів - неспроможність економічної системи повністю використовувати робочу силу. Соціально-економічне явище, пов'язане з перевищенням пропозиції робочої сили над попитом на неї, об'єкт державного регулювання. Розрізняють фрикційне, структурне та циклічне види безробіття (дет. див. *Frictional unemployment, Structural unemployment, Cyclical unemployment*).

Unemployment allowance (compensation) - грошова допомога по безробіттю, компенсація.

Unemployment rate - рівень безробіття - відсоткове співвідношення кількості офіційно зареєстрованих безробітних до чисельності економічно активного населення.

Unfair competition - нечесна конкуренція - будь-які заходи, що призводять до ліквідації ринкових конкурентів, або блокування входу до галузі, що можуть бути поціновані суспільством як неприпустимі. Переслідуються законодавством. (також див. *Competition, Barrier to entry*)

Unit - агрегат - одиниця технологічного процесу.

Unit of account - (досл. – “одиниця рахунку”) міра вартості - одна з функцій грошей що використовується для вимірювання та порівняння вартості товарів і послуг.

Universal Product Code (UPC) - “Універсальний товарний код” - система штрих-кодування, створена в 1973 році в США (також див. *European Article Number*).

Unlimited wants - необмежені та постійно зростаючі потреби суспільства - головна мета економіки – максимальне задоволення потреб при раціональному використанні ресурсів (також див. *Scarcity of resources*).

Unsecured loan - незабезпечена (досл. – “незахищена”) позика - кредит, що надається без застави, наприклад: кредити молодим сім'ям в межах державної програми стимулювання народжуваності.

Upgrade - підвищення рівня, підвищення якості, поліпшення.

Urbanization - урбанізація - комплекс процесів, пов'язаних з рухом населення із сільської місцевості до міст. Її наслідки: концентрація крупного виробництва на окремих територіях, забруднення навколишнього середовища, нерівність доходів мешканців різних територій тощо (дет. див. *Environment, Non-waste production, Income inequality*).

Utility - корисність - здатність товару задовольняти потреби (дет. див. *Commodities, Needs*).

Utilization - 1) використання; 2) утилізація - використання відходів у подальших виробничих циклах, з метою уникнення забруднення навколишнього середовища та найповнішого використання ресурсів (також див. *Waste materials, Environment, Full employment*).

V

Vacancy - 1) вакансія - наявність вільного місця для робітника певної кваліфікації; 2) порожнеча.

Valid - дійсний, чинний.

Validity - термін придатності.

Valuable - цінний.

Valuation - оцінка - визначення вартості.

Value - 1) вартість - обсяг праці та ресурсів, витрачених на виробництво; 2) цінність.

Value added - додана вартість - різниця між ціною реалізації продукції та її собівартістю.

Value of money - вартість грошей - купівельна спроможність; кількість товарів та послуг, що можна придбати за грошову одиницю, показник, зворотний до рівня цін (також див. *Money*).

Value-added tax (VAT) - податок на додану вартість (ПДВ) - непрямий бюджетоутворювальний податок. До останнього часу, в Україні вважався одним з найбільш корумпованих.

Variable cost (VC) - змінні витрати - їх загальний обсяг зростає або зменшується якщо фірма збільшує або зменшує обсяги виробництва, витрати на змінні ресурси: сировину, найманий персонал, устаткування (також див. *Fixed cost, Long run, Short run*).

Variable resource - змінний ресурс - будь-який ресурс, що застосовує фірма. У довгостроковому періоді всі ресурси та витрати є змінними (також див. *Fixed resource, Long run, Short run*).

Velocity of money - швидкість обертання грошей - показує скільки разів протягом певного періоду (як правило одного року), грошова одиниця використовується для придбання товарів та послуг; визначається через формулу закону грошового обігу Фішера (дет. див. *Equation of exchange*).

Venture operations - венчурні операції - пов'язані з підвищеним ризиком (також див. *Hazard*).

W

Wages (also *Salary, Earnings*) - зарплата.

Wants (compare *Needs, Demand*) - потреби.

Ware (also *Goods*) - блага, товари, вироби, результати виробництва.

Warehouse (also *Storehouse*) - склад.

Warehouse receipt - товарна квитанція, розписка.

Warranty - гарантія, розписка, застава - елемент кредитних відносин.

Waste materials - відходи виробництва - речовини, що не остаточно використовуються в процесі виробництва.

Wealth - 1) багатство (compare *Opulence, Affluence*); 2) багатий (compare *Rich*).

Weekly return - щотижневий звіт.

Welfare - добробут - економічна спроможність задовольнити більшість своїх потреб (не плутати з багатством!).

Welfare programs - програми державної соціальної допомоги.

Well-being - добробут.

Well-to-do - забезпечений, платоспроможний.

Wheeler-dealer - спекулянт, діляга (дет. див. *Speculate*).

Wholesales - оптова торгівля - продаж великих обсягів товарів за цінами, які нижчі за роздрібні (також див. *Retail*).

Work (compare *Labour*) - працювати, робота.

Worker - робітник - власник ресурсу “робоча сила”, водночас може бути власником або співвласником засобів виробництва (також див. *Production facilities*)

Working capital (also *Circulating capital, Current assets*) - оборотний капітал.

World Trade Organization (WTO) - Світова організація торгівлі (COT), міжнародна економічна угода щодо економічної співпраці між країнами, що господарюють на ринкових засадах та досягли певного рівня розвитку продуктивних сил та виробничих відносин. Вступ країни до COT означає суттєве розширення ринків збуту та підвищення рівня конкуренції на внутрішньому ринку (дет. див. *Means of production* та *Production relations*).

Wrap - пакувати - робити товар зручнішим для транспортування чи зберігання.

Y

Year - рік - найпоширеніший термін економічної звітності та фінансово-господарського аналізу, типовий приклад – розрахунок ВВП (дет. див. *Gross National Product*).

Yield - 1) річний дохід у вигляді відсотків на вкладений капітал; 2) урожай; 3) обсяг товару, що випускається.

Z

Zero level channel - “канал нульового рівня” - прямий продаж товару споживачу виробником без посередників (також див. *Trader*).

УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ СЛОВНИК

У К Р А Ї Н С Ь К А А Б Е Т К А

А а	Б б	В в	Г г	Ґ ґ	Д д
Е е	Є є	Ж ж	З з	И и	І і
Ї ї	Й й	К к	Л л	М м	Н н
О о	П п	Р р	С с	Т т	У у
Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ
		Ю ю	Я я	Ь ь	

А

Абстракція - abstraction.

Аваль - avail.

Аванс - advance.

Автаркія - autarky.

Автоматизація - automation.

Авторитарний капіталізм - authoritarian capitalism.

Авторське право - copyright.

Агент - agent.

Агенція - agency, company (Co).

Аграрний - agrarian.

Агрегат - unit.

Адаптація - adaptation.

Адвокат - lawyer.

Акредитив - letter of credit.

Акт про приймання товару - acceptance report.

Актив, активи - assets.

Активізм - activism.

Акцепт - accept.

Акцизний збір - excise tax.

Акціонер - shareholder.

Акціонерне товариство - corporation.

Акція - share, stock.

Аліменти - alimony.

Алокація - allocation.

Альтернатива - alternative.

Альтернативна вартість - opportunity cost.

Амортизаційні відрахування, амортизація - capital consumption allowances, depreciation.

Аналіз - analysis (амер. - *analyzes*).

Аналізувати - analyse (амер. - *analyze*).

Антициклічне регулювання економіки - economy anticyclic regulation.

Асортимент - assortment, range.

Асоціація - association.

Аудит - audit.

Аудитор - auditor.

Аукціон - auction.

Аффідевіт - affidavit.

Б

- Багатий** - rich, wealthy.
Багато - lot.
Багатство - affluence, opulence, wealth.
Базовий рік - base year.
Баланс - balance sheet.
Баланс народного господарства - Balance of National Economy (BNE).
Банк - bank.
Банк банків - bankers bank.
Банківська діяльність - banking.
Банківська справа - banking.
Банківський внесок - deposit, account.
Банкноти - banknotes (амер. – *bills*).
Банкомат - cash dispenser.
Банкрут - bankrupt, insolvent.
Банкрутство - bankruptcy.
Банкрутство банку - bank failure.
Бар'єри до вступу - barrier to entry.
Бартерна торгівля, бартер - barter.
Безвідходне виробництво - non-waste production.
Безготівковий розрахунок (платіж) - clearing settlement (payment).
Безпека - safety, security.
Безплатний, безплатно - free.
Безризикові облігації - default-free bonds.
Безробіття - unemployment.
Бенефіс - benefit.
Бідний - poor.
Бідність - misery, poverty.
Бізнес, справа - business.
Бізнес-план - business-plan.
Біржа - exchange.
Благо - good, ware, benefit.
Благодійність - charity.
Блокада - blockade.
Борг - debt, duty.
Боргове зобов'язання - liability.
Брати в оренду - lease, rent.
Бреттон-Вудська система - Bretton-Woods system.
Брокер - broker.
Брокеридж - brokerage.
Брошюра - leaflet.
Бутлегер, торговець контрабандою - bootlegger.

Бухгалтер - accountant, book-keeper.
Бухгалтерський облік - accounting, book-keeping.
Бухгалтерський прибуток - accountant profit.
Бюджет - budget.
Бюджетний дефіцит - budget deficit.
Бюро - bureau.

В

Вакансія - vacancy.
Валова виручка - total revenue (TR).
Валовий внутрішній продукт (ВВП) - Gross Domestic Product (GDP).
Валовий дохід - gross income.
Валовий виторг - total revenue (TR).
Валові витрати - total cost (TC).
Валові приватні внутрішні інвестиції - private domestic investment.
Валюта - currency.
Валютні резерви - monetary reserves.
Вантаж - freight.
Вартість - value.
Вартість втраченої можливості - opportunity cost.
Вартість грошей - value of money.
Вартість, страхування, фрахт (СІФ) - cost, insurance, freight (CIF).
ВВП, Валовий внутрішній продукт - Gross Domestic Product (GDP).
Вексель - bill.
Венчурні операції - venture operations.
Вести переговори - negotiate.
Вести справу - run a business.
Взаємний - mutual.
Взаємодоповнюючі (комплементарні) товари - complementary goods.
Взаємозв'язок із суспільством - public relations (PR).
Вибір - alternative.
Вивіз капіталу - capital outflow.
Вигода - advantage, profit.
Виграш - gain.
Видати аванс - advance.

Визначення вартості - valuation.
Виконання - implementation.
Виконувати - implement.
Використання - utilization, usage.
Вимагати - require.
Вимірювання - measurement.
Вимірювати - measure.
Вимоги - requirements.
Винагорода - prize.
Випробувальний термін - trial period.
Випробування (товару) - test.
Випустити на ринок новий товар - launch a product.
Виріток - output.
Вироби - products.
Виробляти - manufacture, make (made, made).
Виробник - manufacturer.
Виробництво - production.
Виробничий потенціал - potential output.
Виробничі відносини - production relations.
Виручка - revenue.
Виставка - exhibition, business-show, demonstration.
Виторг - revenue.
“Виток мізків” - brain drain.
Витрати - expenses, cost.
Витрати виробництва - costs.
Витрати переливу - spillover cost.
Витрачати - bear the cost, spend (spent, spent).
Вихід продукції - output.
Вишуканий - precious.
Віддача - return.
Відділ - department, bureau.
Відділення - branch.
Відкрита економіка - open economy.
Відома компанія - known company.
Відповідальність - responsibility, charge.
Відстрочення платежу - respite for payment.
Відсутність роботи за спеціальністю - jobness.
Відтворення - reproduction.
Відходи виробництва - waste materials.
Відшкодовувати збитки - indemnify.
Вільна торгівля - free trade.
Вільний - liberal, free.
Вільний товар - free good.
“Вільно на борту”, FOB - free on board, FOB.

Вкладати гроші - deposit.
Власник - owner.
Власність - ownership, property.
Вмонтована стабільність - built-in stability.
Внесок - deposit, fee, dues.
Внесок до запиту - demand deposit.
ВНП, Валовий національний продукт - Gross National Product (GNP).
Внутрішній борг - internally held public debt.
Вплив - effect.
Врожай - yield.
Вступати - join.
Вторинний ринок - secondary market.
Вторгнення (конкурентів) - penetration.
Втрачати - lose (lost, lost).
Вуличний торговець - hawker.

Г

Г1 (гроші 1) - M1 (money 1)
Г2 (гроші 2) - M2 (money 2)
Г3 (гроші 3) - M3 (money 3)
Галузеве регулювання - industrial regulation.
Галузь - industry, branch.
Генеральна угода про тарифи та торгівлю, ГАТТ - General Agreement on Tariffs and Trade (GATT).
Гіперінфляція - hyperinflation.
Глобалізація - globalization.
Глобальна економіка - global economy.
Глобальні проблеми - global problems.
Гнучкий валютний курс - floating (flexible) exchange rate.
Головний - capital.
Гонорар - fee, salary, wages, earnings, royalty.
Господарська (ринкова) кон'юнктура - economic conditions.
Господарський механізм - economic mechanism.
Готівковий розрахунок (платіж) - cash settlement (payment).
Готівкові гроші, готівка - cash.
Графік - graph, schedule.
Графік попиту - demand schedule.
Графік пропозиції - supply schedule.
Гроші - money, cash, currency, liberal values (L.V.).
Гроші 1, Г1 - M1 (money 1).
Гроші 2, Г2 - M2 (money 2).
Гроші 3, Г3 - M3 (money 3).
Грошова база - monetary base.

Грошова допомога по безробіттю - unemployment allowance (compensation).
Грошова маса - money 1 (M1), money 2 (M2), money 3 (M3).
Грошовий капітал - money capital.
Грошовий обіг - money turnover.
Грошовий переказ - transaction, remittance.
Грошова пропозиція - money, money supply.
Грошовий ринок - money market.
Грошово-кредитна (монетарна) політика - monetary policy.
Гуманізація виробництва - humanization of production.

Г

Гарантія - guarantee, warranty, pledge.
Гарантувати - guarantee.
Гранична виручка (дохід) - marginal revenue (MR).
Гранична корисність - marginal utility.
Граничні витрати - marginal cost (MC).
Грант - grant.

Д

Двостороння монополія - bilateral monopoly.
Дебіт - debit.
Девальвація - devaluation.
Дедукція - deduction.
Дезінфляція - disinflation.
Демонетизація - demonetization.
Демонстрація (товарів) - demonstration, exhibition, business-show.
Демпінг - dumping.
Департамент - department.
Депозит - deposit.
Депозитарій - depository.
Депонент - bailer.
Деприватизація - deprivatization.
Держава - state.
Державна власність - state ownership.
Державний борг - public debt.
Державний (суспільний) сектор - public sector.
Державні закупівлі - government purchases.
Державні програми матеріальної допомоги - public assistance programs.
Детермінанта валютного курсу - exchange rate determinant.
Дефіцит - deficiency.

Дефляція - deflation.
Дефолт - default.
Децентралізація - decentralization.
Дешевий - cheap.
Джентльменська угода - gentlemen's agreement.
Диверсифікація - diversification.
Дивіденд - dividend.
Диктат, диктувати - dictate.
Дилер - dealer.
Дисконт - discount.
Дискреційна фінансова політика - discretionary fiscal policy.
Дискримінація - discrimination.
Диференціація товарів - product differentiation.
Диференційований продукт - differentiated product.
Діамант - diamond.
Дієвість - efficiency.
Дійсна ринкова вартість металу, з якого виготовлена монета - intrinsic value.
Дійсний - valid.
Ділити - part.
Ділова активність - activity.
Ділова одиниця - business.
Ділова операція - transaction.
Діяльність - activity.
Добробут - welfare, well-being, success.
Довгостроковий період - long run.
Довірча компанія - trust company.
Договір - contract.
Додана вартість - value added.
Додатковий (граничний) продукт - marginal product (MP).
Додатковий безкоштовний товар - bonus.
Додатковий внесок - advanced freight.
Додаткові, позапланові інвестиції - injection.
Доля - part, lot.
Домовленість - agreement.
Домогосподарство - household.
Дорогий - expensive, precious, dear.
Дорогоцінний (метал) - precious.
Дорогоцінний камінь - jewel.
Досконала конкуренція - pure competition.
Достатній - sufficient.
Досягати - gain.
Дохід - income, revenue, return.
Дохід у вигляді відсотка - interest income.
Дочірнє підприємство - subsidiary factory.

Е

Еквівалент - equivalent.

Екземпляр - specimen.

Економіка - economy.

Економіка участі - economy of participation.

Економічна безпека держави - econosecstate, economic security of state.

Економічна безпека підприємства - econosecent, economic security of enterprise.

Економічна інтеграція - economic integration.

Економічна модель - economic model.

Економічна політика - economic policy (politics).

Економічна система - economic system.

Економічна теорія, економікс - economics.

Економічне зростання - economic growth.

Економічні стимули - economic incentives.

Економічні товари - commodities.

Економічний - economic.

Економічний ефект - economic benefit.

Економічний прибуток - economic profit, net profit, pure profit.

Економічний режим - economic regime.

Економічний розвиток - economic development.

Економічний цикл - business-cycle.

Економія - economy, saving.

Економія масштабу виробництва - economies of scale.

Економний - economic.

Експорт - export.

ЕКЮ, “європейська грошова одиниця”- European Currency Unit (ECU).

Ембарго - embargo.

Емісія - emission.

Етикетка - label.

Ефект - effect.

Ефективна зайнятість - efficient employment.

Ефективний - effective.

Ефективність, “здійснення правильних заходів”- effectiveness.

Ефективність, “правильне здійснення заходів” - efficiency.

Ефект “храповика” - ratchet effect.

Є

ЄБРР, Європейський банк реконструкції та розвитку - European Bank of Reconstruction and Development (EBRD).

Європейська грошова одиниця, ЕКЮ - European Currency Unit (ECU).

Європейський артикул - European Article Number (EAN).

ЄЕС, Європейська економічна співдружність - European Economic Community (EEC).

ЄС, Європейський союз - European Union (EU).

Ж

Життєвий цикл товару - product life-cycle.

З

Забезпечений - well-to-do.

Заборгованість - liability.

За вартістю (лат.) - ad valorem.

Завдання - goals.

Завод - plant.

Загальний рівень цін - general price level.

Загальні витрати - “all in cost”.

Зайвий - surplus.

Зайнятість - employment.

Закон Грешема - Grasham’s law.

Закон зростання альтернативних витрат - law of increasing opportunity costs.

Закон Оукена (Ойкена) - Okun’s Law.

Закон попиту - law of demand.

Закон пропозиції - law of supply.

Закон Сея - Say’s Law.

Закон спадної віддачі - law of diminishing returns.

Закон спадної граничної корисності - law of diminishing marginal utility.

Закони - laws.

Законний - legitimate.

Закордон, за кордоном - abroad.

Закрита економіка - closed economy.

Закриття компанії - dissolution of a company.

Залишок рахунку - balance.

Замінник - substitute goods.
Замовлення - order.
Замовник - customer.
Заощадження - savings.
Заощаджувати - save, save up.
Запас - stock, store, reserve.
Заперечення - objection.
Заробітна плата - earnings, salary, wages.
Заробіток - earnings, salary, wages, fee, royalty.
Засіб нагромадження - store of value.
Засіб обігу - medium of exchange.
Засновувати - establish.
Засоби виробництва - production facilities.
Засоби обслуговування - facilities.
Засоби праці - implements.
Застава - guarantee, warranty, pledge.
Заставляти - mortgage.
Заставна - bill of sale, mortgage.
Застосовувати - employ.
Захищати - protect.
Збанкрутіти - bankrupt.
Зберігання - storage.
Зберігати - reserve, store.
Збитки - losses.
Збільшення - gain.
Збір - levy.
Збори акціонерів - shareholder`s (stockholder`s) meeting.
Звільнений від сплати мита - duty-free.
Звільняти - free, release.
Звіт - account, return.
Здавати в оренду - lease.
Здача - change.
Здійснення - implementation.
Здійснювати - implement, make (made, made).
Земельний - agrarian.
Земля - land.
Зиск - advantage, benefit.
Зменшення - reduction, lowering.
Зміна - change.
Змінний ресурс - variable resource.
Змінні витрати - variable cost (VC).
Змішаний капіталізм - mixed capitalism.
Знак якості - mark of conformity.
Знання - knowledge.
Знати - know (knew, known).

Знижка - discount, bonus.
Зобов'язання - obligation, duty.
Зовнішні платежі - outpayments.
Зовнішній борг - external debt.
Золото - gold.
Зразок (продукції) - specimen.
Зростання - growth, gain.
Зростання цін - price rise.
Зростаюча віддача - increasing returns.

I

Імплементація - implementation.
Імпорт - import.
Інвестиції - investment.
Інвестиції в людський капітал - human capital investment.
Інвестор - investor.
Інвестувати - invest.
Індекс цін - price index.
Індекс цін споживчих товарів - consumer price index.
Індивідуальний попит - individual demand.
Індивідуальна пропозиція - individual supply.
Індукція - induction.
Інжиніринг - engineering.
Інноваційний цикл - innovation cycle.
Іноземний - foreign.
Іноземний обслуговуючий персонал - expatriate staff.
Інструкція - regulations.
Інтервенція - intervention.
Інтуїція - hunch, intuition.
Інфляція - inflation.
Інфляція попиту - demand-pull inflation.
Інфляція, викликана зростанням витрат виробництва - cost-push inflation.
Інформація - information.
Інформувати - inform.
Інфраструктура - infrastructure.
Іпотека - hypothecation.

K

Кадри - personnel, staff.
Канал нульового рівня - zero level channel.
Капітал - capital.

Капітал у вигляді акцій - equity capital.
Капіталізація - capitalization.
Кар'єра - career.
Картель - cartel.
Касир - cashier.
Каталог - catalogue.
Кваліджметрія - quality of management.
Кваліфікований (робітник) - qualified, skill.
Квитанція - receipt.
Квота - quota.
Кейнсіанська економічна теорія - Keynesian economics.
Керувати - govern.
Кількість (продукції) - quantity (Q), amount.
Кінцева продукція - final goods, output
Класична теорія зайнятості - classical theory of employment.
Кліринг - clearing.
Клієнт - client.
Колективна, спільна (власність) - collective.
Колективне господарство, колгосп - collective farm.
Колообіг доходів, ресурсів і товарів - circular flow of income.
Командно-адміністративна економіка - command economy.
Комерційна таємниця - commercial secret.
Комерційний - commercial.
Комерційний кредит - commercial credit.
Комершлз - commercials.
Компанія - company (Co), firm.
Комунізм - communism.
Конвертованість - convertibility.
Конгломерат, конгломератне об'єднання - conglomerate combination.
Конкретний - specific.
Конкурент - competitor, rival.
Конкурентоспроможний - competitive.
Конкурентоспроможність - competitiveness.
Конкуренція - competition.
Коносамент - bill of lading (B/L).
Консалтинг - consulting.
Консалтингова компанія - consulting company.
Консорціум - consortium.
Конструктивне підприємництво - constructive business undertaking.
Конс'юмерізм - consumerism.
Контора - office, bureau.
Контрабанда - contraband.
Контракт - contract.

Контрафакція - counterfeiting.
Контроль - control, supervision.
Контрольний пакет акцій - controlling block of shares.
Конфіскація - forfeit.
Концерн - concern.
Концесія - concession.
Кооперація - cooperation.
Корисність - utility.
Користь - advantage, benefit, profit.
Короткотерміновий період - short run.
Короткотермінова позика - short-term loan.
Короткотерміновий вексель - short bill.
Корпоратизація - corporatization.
Корпорація - corporation.
Корупція - corruption.
Котирування - quotation.
Коштовний - dear, expensive.
Коштовності - jewellery.
Кошторис - estimate, budget.
Коштувати - cost.
Крадіжка - larceny, theft.
Кредит - credit.
Кредитна картка - credit card.
Кредитна лінія - line of credit.
Кредитна система - credit system.
Кредитна спілка - credit union.
Крива байдужості - indifference curve.
Крива виробничих можливостей - production possibilities curve.
Крива Лаффера - Laffer curve.
Крива Лоренця - Lorenz curve.
Крива споживчого бюджету - budget line.
Крива Філіпса - Phillips curve.
Криза - crisis, default.
Купувати - buy (bought, bought), purchase.
Купча - bill of sight.
Курс - rate.
Куртаж - brokerage.

Л

Лаб - lag.
Легальний - legal.
Легітимний - legitimate.
Лейборизм - labourism.

Лібералізм - liberalism.
Лівередж - financial leverage.
Лізинг - leasing.
Ліквідність - liquidity.
Ліцензійна плата - royalty.
Ліцензія - license.
Лобіювання - lobbying.
Логістика - logistics.
Логічна помилка - fallacy.
Локаут - lock-out.
Ломбард - pawnshop.
Люди - people.
Людина - man.
Людство - mankind.

М

Магазин, де торгують “на виніс” - take-away.
Майже гроші - near-money.
Майно - property, ownership.
Маклер - broker.
Макроекономіка - macroeconomics.
Максимізація прибутку - profit maximization.
Мануфактура - manufacture.
Маржа - margin, profit margin.
Маркетинг - marketing.
Масштаб ділової активності - range of activities.
Машина - machine.
МВФ, Міжнародний валютний фонд - International Monetary Fund (IMF).
МБРР, Міжнародний банк реконструкції та розвитку - International Bank of Reconstruction and Development (IBRD).
Менеджер - manager.
Менеджер з продажів - sales manager.
Менеджмент - management.
Міграція - migration.
Міжнародна організація праці (МОП) - International Labour Organization (ILO).
Міжнародний валютний фонд (МВФ) - International Monetary Fund (IMF).
Митний збір - tariff, customs duty.
Митний союз - customs union.
Митниця - customs, custom-house.
Мито - customs duty, tariff.
Міжнародна торгівля - international trade.

Міжнародне договірне право - Conventional International Law.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) - International Bank of Reconstruction and Development (IBRD).

Міжнародний золотий стандарт - international gold standard.

Мікроекономіка - microeconomics.

Мінімальна ціна - price floor.

Монета - coin.

Монетаризм - monetarism.

Монетизація боргу - debt monetization.

Моніторинг - monitoring.

Монополістична конкуренція - monopolistic competition.

Монополія - monopoly.

Монопсонія - monopsony.

МОП, Міжнародна організація праці - International Labour Organization (ILO).

Моральний знос - obsolescence.

Мотивація - motivation.

Мотивація праці - labour motivation.

Мультиплікатор - multiplier.

Н

Навколишнє середовище - environment.

Нагляд - supervision.

Надавати інформацію - inform.

Надавати кредит - extend credit.

Надлишок (товарів) - surplus.

Найкращий - superior.

Наймати на роботу - hire, engage.

Наказ - order.

Накопичення (грошей або інших активів) - accumulation, piling up.

Нарощувати - accrue.

Натуральна економіка (економічна система) - customary economy, traditional economy.

Націоналізація - nationalization.

Національна економіка - National economy.

Національний (Центральний) банк - National bank.

Національний дохід - National Income (NI).

Невидима рука - invisible hand.

Невиконані замовлення - backlog of orders.

Негайний - prompt.

Негативний ефект масштабу виробництва - diseconomies of scale.

Недискреційна фіскальна політика - nondiscretionary fiscal policy.

Неекономічний товар - free good.

Незабезпечена позика - unsecured loan.

Незалежні товари - independent goods.

Необмежені потреби - unlimited wants.

Неплатоспроможний - insolvent.

Неповне використання ресурсів - underemployment.

Неприбуткова асоціація - nonprofit association.

Непрямі витрати - nonexplicit costs.

Нерівність доходів - income inequality.

Нерухоме майно - estate.

Нестача асортименту - gap of assortment.

Нетарифні бар'єри - nontariff barriers.

Нецінова конкуренція - nonprice competition.

Нечесна конкуренція - unfair competition.

Нововведення - innovation.

Номінальна вартість - nominal value, face value.

Номінальна заробітна плата - money wage, nominal wage.

Норма - rate.

Нормальний прибуток - normal profit.

Ноу-хау - know-how.

О

Область - region.

Облігації - obligations, bonds.

Облікова ставка - discount rate, bank rate.

Обмеженість ресурсів - scarcity of resources.

Обмінний (валютний) курс - exchange rate, rate of exchange.

Обмінювати (валюту) - exchange.

Оборотні фонди - circulating capital, floating capital, current assets, working capital.

Оборотний капітал - circulating capital, floating capital, current assets, working capital.

Обслуговування - service.

Обсяг - amount.

Обсяг товару, що випускається - yield.

Овердрафт - overdraft.

Одноосібне володіння - sole proprietorship.

Олігополія - oligopoly.

Олігопсонія - oligopsony.

Операції на відкритому ринку - open-market operations.

Опитувальний лист - questionnaire.

Оптова торгівля - wholesales.

Опціон - option.

Організаційно-економічні виробничі відносини - economic-organizing production relations.

Організація - organization.

Організація з питань продуктів харчування та сільського господарства - Food and Agriculture Organization (FAO).

Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК)- Organization of Petroleum Exporting Countries (OPEC).

Організовувати - establish.

Оренда - lease, leasing, rent.

Орендар - leaseholder.

Орендна плата - rent.

Основні фонди - fixed capital.

Основний капітал - fixed capital.

Особистий дохід - personal income (PI).

Особистий прямий подороходний податок - personal income tax.

Особливий - special, specific.

Особовий склад - personnel.

Останній термін (сплати, дії контракту) - deadline.

Остаточна ціна - closing bid.

Отримання - gain.

Офіційні резерви - official reserves.

Офшорна зона - offshore.

Оцінка - valuation.

Оцінювати - estimate.

Очікувана норма чистого прибутку - expected rate of net profit.

Очікування - expectations.

Ощадливий - economic.

Ощадливість - economy.

Ощадний рахунок - savings account.

II

Пакувати - wrap.

Паперові гроші - paper money.

Паритетна ціна - parity price.

Партія товарів - consignment.

Партнер - partner.

Партнерство - partnership.

Пасив - liabilities.

Патент - patent.

ПДВ, податок на додану вартість - value-added tax (VAT).

Пенсія - pension.

Первинний ринок - primary market.
 Перевага - benefit.
 Перевиробництво - over-production.
 Перевіряти (рахунки, бухгалтерію) - revise.
 Переводний (переказний) вексель - bill of exchange.
 Переговори - negotiations.
 Переговори - talks.
 Передача прав власності - transaction.
 Переоцінка - over-estimate.
 Переробна промисловість - reprocessing industry.
 Перехідна економіка - transitive economy.
 Персонал - personnel, staff.
 Письмове грошове зобов'язання - debenture.
 Питання - question.
 “Піар” - public relations (PR).
 Підвищення рівня - upgrade.
 Підготовка підприємства “під ключ” - turn-key construction.
 Підлеглий - subordinate.
 Підпільна, тіньова економіка - underground economy.
 Підприємницька діяльність - business.
 Підприємницькі здібності - entrepreneurial ability.
 Підприємство - firm, company (Co), enterprise, business, plant, factory, manufacture.
 Підприємство, що виготовляє суспільний продукт - public utility.
 Підробка - counterfeiting, knock-off.
 Підсумок - sum.
 Піклування - charge.
 Пільга - privilege, bonus, benefit.
 Піраміда Маслоу - Maslow pyramid.
 Післяплата - cash on delivery (C. O. D.).
 Післяподатковий дохід - disposable income (DI).
 Післяпродажне обслуговування - after-sale service.
 Плаваючий валютний курс - floating (flexible) exchange rate.
 План - plan.
 Планові інвестиційні видатки - planned investment spending.
 Планувати - plan, draft.
 Платити - pay.
 Платіж - payment.
 Платіжна відомість - paying-in slip.
 Платіжний баланс - balance of payments.
 Платоспроможність - solvency.
 Платоспроможний - payable, well-to-do, solvent.
 Повернення, повертати - return.
 Повернення кредиту - repay, ment of credit.

Повна зайнятість - full employment.
Повне виробництво - full production.
Поглинання - takeover.
Подавати (документи) - submit.
Подарунок - gift.
Податок - tax, duty, levy.
Податок з обороту - turnover tax, indirect tax.
Податок на додану вартість (ПДВ) - value-added tax (VAT).
Податок на майно - property tax.
Подвоювати - double.
Поділ праці - division of labour.
Позаурочна додаткова робота - overtime.
Позбавлення - forfeit.
Позика - loan.
Позиково-ощадна асоціація - savings and loan association.
Позиціонування - positioning.
Позичати - borrow.
Показ (товарів) - business-show, exhibition, demonstration.
Покупець - buyer, purchaser, consumer, client, customer.
Поліпшення - upgrade.
Політика - policy, politics.
Політика “дешевих” грошей - easy money policy.
Політика “дорогих” грошей - tight money policy.
Політика доходів - income policy.
Попит - demand.
Посвідчення - certificate.
Посередник - trader, agent.
Посередництво - intermediation.
Послуга - service.
Поставка - delivery.
Поставляти (продукцію) - supply, deliver.
Постачальник - supplier.
Постійний представник - resident representative.
Постійний ресурс - fixed resource.
Постійні витрати - fixed cost.
Потік (грошовий) - current.
Поточний - current.
Поточний рахунок - checking account.
Потреби - needs, demand, wants.
Походження - origin.
Правила - regulations.
Право робітника не підлягати скороченню - seniority.
Працелюбний - industrious.
Працювати - work, labour.
Праця - labour, work, job.

Предмети праці - objects of work.
Представник (торговий) - agent, dealer, resident.
Прейскурант - price-list.
Премія - bonus, prize.
Претензійний період - complaint period.
Преференції - preference.
Прибутковість - profitability.
Прибуток - advantage, profit, gain, benefit, return, increment, income.
Привабливий (товар) - attractive.
Приватизація - privatization.
Приватна власність - private property.
Привілеї - privileges.
Приз - prize.
Призначати (ціну) - quote.
Призначати торги - invite tenders.
Призначати ціну - charge.
Прийняття рішень - decision-making.
Припущення “за інших рівних умов” - “other things being equal” assumption (лат. – *ceteris paribus*).
Природна монополія - natural monopoly.
Природний рівень обсягу виробництва - natural rate level of output.
Природний рівень безробіття - natural rate of unemployment.
Прискорена амортизація - accelerated depreciation.
Прогноз - estimate, forecast.
Прогнозування - forecasting.
Програвати - lose (lost, lost).
Програми державної соціальної допомоги - welfare programs.
Програми соціального страхування - social security programs.
Прогрес - progress, advance.
Прогресивний податок - progressive tax.
Продавати - sell (sold, sold).
Продаж - sale, distribution.
Продаж активів - release.
Продуктивні сили - means of production.
Продуктивність - productivity.
Продуктивність праці - labour productivity.
Проект - project, plan, draft.
Прожитковий мінімум - living wage, subsistence level.
Промисловість - industry.
Проміжні товари - intermediate goods.

Промоутер - promoter.
Пропозиція - supply, suggestion.
Пропонування ціни - bid.
Пропонувати - offer.
Пропорційний податок - proportional tax.
Прострочений (кредит, борг) - overdue.
Просування - promotion, distribution.
Протекціонізм - protectionism.
Професійна спілка - labour union, trade-union.
Професія - career.
Процес управління - government.
П'ять фундаментальних економічних питань (проблем) - five fundamental economic questions.

Р

Рахувати - count.
Рахунок - account, bill.
Рахунок-фактура - invoice.
Раціональний - rational.
Реалізація - implementation, realize.
Реалізовувати - realize, distribute, implement.
Реальна заробітна плата - real wage.
Ревальвація - revaluation.
Ревізор - auditor.
Регіон - region.
Регіональна економіка - regional economy.
Резервна норма - reserve ratio.
Резидент - resident.
Результат - outcome, output, effect.
Рекламна діяльність, реклама - advertising.
Рекламувати - advertise.
Ремесло - handicraft, trade, craft, speciality.
Ремітта - remittance.
Рента - rental income.
Рентний дохід - rental income.
Реставрація - revaluation.
Ресурси - resources.
Ретельно розроблений - elaborate.
Рецесія - recession.
Ризик - risk, hazard.
Ринкова економіка - market economy.
Ринкова рівновага - market equilibrium, equilibrium position.
Ринкова система, ринок - market system.
Ринкова пропозиція - market supply.

Ринковий попит - market demand.
Ринкова ціна - market price.
Ринок - market.
Ринок праці - labour market.
Риса - feature.
Рівень - level, rate.
Рівень безробіття - unemployment rate.
Рівень життя - level of living.
Рівновага - balance.
Рівноважне становище (ринкова рівновага) - equilibrium position, market equilibrium.
Рівняння закону грошового обігу - equation of exchange.
Рієлтер - realtor.
Рік - year.
Річний дохід у вигляді відсотків - yield.
Робити - make (made, made).
Робітник - worker.
Робота - job, labour, work, employment.
Розвивати - develop.
Розвиток - development, progress.
Роздрібна торгівля - retail.
Роздрібний торговець - retailer.
Розкіш - luxury.
Розклад - schedule, graph.
Розмінна монета - token money.
Розмір - size, rate.
Розміщувати замовлення - place an order.
Розписка - receipt, warranty.
Розписка про отримання майна в довірче управління - trust receipt.
Розповсюджувати - distribute.
Розподіл - distribution.
Розподіляти - distribute.
Розпорядження щодо поставки - delivery order.
Розраховувати - calculate.
Розрахунок на комп'ютері - electronic computation.
Розробляти проект - draft.
Роялті - royalty.
Рух золота - gold flow.
Рухоме майно - moveable assets, movables, chattels.
Рухомість - moveable assets, movables, chattels.
Рятувати - save.

С

Саботаж - sabotage.

Сальдо - balance.

Свідоцтво про походження товару - certificate of origin.

Світова організація торгівлі (COT) - World Trade Organization (WTO).

Світовий банк - World bank.

СДР, спеціальні права запозичення, - Special Drawing Rights (SDR).

Сегментація ринку - segmentation of a market.

Середні валові витрати - average total cost (ATC).

Середні змінні витрати - average variable cost (AVC).

Середні постійні витрати - average fixed cost (AFC).

Середня виручка (дохід) - average revenue (AR).

Середня собівартість - average cost (AC).

Сертифікат - certificate.

Синтез - synthesis.

Сировина - raw materials.

Система національних рахунків (СНР) - System of National Accounts (SNA).

Сільське господарство - agriculture.

Сімейний бюджет - family budget.

СІФ (вартість, страхування, фрахт) - CIF (cost, insurance, freight).

Скарб - treasure.

Скарбник - treasurer.

Скарбниця - exchequer.

Скарбничний вексель - treasure bill.

Скасовувати - cancel.

Склад - warehouse, storehouse, store.

Скорочення - reduction, lowering.

Скорочувати (витрати, обсяги виробництва) - reduce.

Слоган - slogan.

Служба - employment.

Службовець - employee.

СНР, Система національних рахунків - System of National Accounts (SNA).

COT, Світова організація торгівлі - World Trade Organization (WTO).

Соціалізм - socialism.

Соціально-економічні виробничі відносини - socio-economic production relations.

Спадок, спадщина - heritage, legacy.

Спекулювати - speculate.

Спекулянт - "wheeler-dealer".
Спеціалізація - specialization.
Спеціальний - special.
Спеціальні права запозичення, СДР - Special Drawing Rights (SDR).
Спеціальність - speciality, craft, trade, job.
Співвласник - partner.
Співпраця - cooperation.
Спільне виробництво - coproduction.
Спільне підприємство - joint venture.
Сплата - payment.
Сплачувати - defray, pay.
Споживання - consumption.
Споживати - consume.
Споживач - consumer.
Споживчий кредит - consumer in installment credit.
Споживчі товари - consumer goods.
Спонсор - sponsor.
Спонсорство - sponsorship.
Спосіб платежу - mode of payment.
Срібло - silver.
Ставка відсотка - interest rate.
Стагнація - stagnation.
Стагфляція - stagflation.
Стандартизований товар - standardized product.
Старший начальник - superior.
Статистика - statistics.
Статична економіка - static economy.
Створювати - make (made, made).
Стеля цін - price ceiling.
Стояти в черзі - queue.
Страйк - strike.
Страхова компанія - insurance company.
Страховий поліс - policy, insurance policy.
Страхування - insurance.
Страхувати - insure.
Строковий внесок - time deposit.
Структурне безробіття - structural unemployment.
Суб'єктивний чинник виробництва - manpower.
Субординація - subordination.
Субсидія - subsidy, grant.
Сукупна виручка - total revenue.
Сукупні витрати - total cost.
Сукупна пропозиція - aggregate supply.
Сукупний попит - aggregate demand.

Сума - sum, amount.
 Сумка - budget.
 Супервайзер - supervisor.
 Супермаркет - supermarket.
 Суспільний товар - public good.

Т

Тариф - tariff.
 “Та, що закриває” ціна - closing bid.
 Тезаврація - hoarding.
 Терези - balance.
 Термін дії (угоди, ліцензії) - duration.
 Термін придатності - validity.
 Терміновий - prompt.
 Техніка безпеки - safety precautions.
 Техніко-економічне обґрунтування проекту - feasibility study.
 Технологія - technology.
 Технологічний процес - procedure.
 Тимчасове свідоцтво про страхування - cover note.
 Тіньова економіка - parallel economy, shadow economy, underground economy.
 Т.О.В. - limited (Ltd).
 Товариство з обмеженою відповідальністю - limited (Ltd).
 Товар короткострокового користування - nondurable good.
 Товар тривалого користування - durable good.
 Товари - goods, ware, commodities.
 Товари недовгострокового споживання - consumer non-durables.
 Товари першої необхідності - first-need goods.
 Товари, придатні для продажу - goods available for sale.
 Товари, що перебувають на митному складі, і за які не сплачено мито - bonded goods.
 Товариство - partnership.
 Товарна квитанція - warehouse receipt.
 Товарооборот - turnover.
 Товар-субстититут - substitute goods.
 Торг - bid, tender.
 Торгівля - trade, commerce.
 Торгова марка - brand, trademark.
 Торговельна палата - chamber of commerce.
 Торговельна угода - bargain.
 Торговельний баланс - trade balance.
 Торговець - merchant, trader, dealer.

Торговий - commercial.
Торговий представник - dealer, agent, resident.
Торгуватись - bargain, haggle.
Точно визначати - specify.
Традиційна економіка - traditional economy, customary economy.
Транзитивна економіка - transitive economy.
Транспортна накладна - consignment note.
Трансфертні платежі - transfer payment.
Трастова компанія - trust company.
Тратта - draft.
Тривалість - duration.
Тримати на службі - employ.
Трудовий потенціал - labour force.
Трудові ресурси - labour resources.
Трудомісткій товар - labour-intensive commodity.
Трудомісткість - labour input.

У

Угода - agreement, contract, commercial, deal.
Умова - condition.
Умови контракту - terms and conditions of a contract.
Універсальний товарний код - Universal Product Code (UPC).
Управляти - manage.
Урбанізація - urbanization.
Урізання - reduction, lowering.
Уряд - government.
Успіх - success.
Успішно розвиватись - advance.
Установчі документи - foundation documents.
Утилізація - utilization.
Участь - participation.

Ф

Фабрика - factory.
Фактична зайнятість - actual employment.
Фактичні інвестиції - actual investment.
Фактори виробництва - factors of production.
Факторинг - factoring.
Факторні доходи - factor incomes.
Фізіологічний мінімум - physiological minimum.

Фіксований валютний курс - fixed exchange rate.
Фіктивний капітал - fictitious capital.
Філія - branch.
Фінанси - finance.
Фінансова підтримка - financial support.
Фінансовий рік - financial year.
Фінансові активи - financial assets, proceeds.
Фінансові інструменти - securities.
Фінансово-бюджетна політика - fiscal policy.
Фінансувати - finance.
Фірма - firm, company (Co).
Фіскальна політика - fiscal policy.
ФОВ (“вільно на борту”) - FOB (free on board).
Фонд - fund.
Фондова біржа - stock exchange.
Форс-мажор - force majeure.
Франчайзинг - franchising.
Фрикційне безробіття - frictional unemployment.
Функціональний розподіл доходів - functional distribution of incomes.
Ф’ючерси - futures.

X

“Хай так і буде” - let it be (фр. – Laissez Faire).
Хеджування - hedging.
Холдингова компанія - holding company.
“Хоум бенкінг” - home banking.

Ц

Циклічне безробіття - cyclical unemployment.
Цивілізація - civilization.
Цілі - goals.
Цільова група - target-group.
Ціна - price.
Цінний - valuable.
Цінний папір з фіксованим доходом - bond.
Цінні папери - securities.
Цінність - value.
Цінова конкуренція - price competition.

Ч

Чайові - tip.

Час - time.

Чек - cheque.

Чекова книжка - check book.

Чековий депозит - checkable deposit.

Черга - queue.

Чиста вага - net weight.

Чиста заробітна плата - net wages.

Чиста, досконала конкуренція - pure competition.

Чистий економічний прибуток - net profit, economic profit, pure profit.

Чистий експорт - net exports.

Чистий капіталізм досконалої конкуренції - pure capitalism.

Чистий національний продукт (ЧНП) - Net National Product (NNP).

Чисті приватні внутрішні інвестиції - net private domestic investment.

Чисті податки - net taxes.

ЧНП, чистий національний продукт - Net National Product (NNP).

Ш

Швидкість обертання грошей - velocity of money.

Штраф - forfeit, fine.

Штрафні санкції - penalties.

Щ

Щоквартальний - quarterly.

Щотижневий звіт - weekly return.

Ю

Ювелірні вироби - jewellery.

Юрист - lawyer.

Я

Явні витрати - explicit costs.

Якість - quality.

Ярлик - label.

Ярмарок - fair.

ДОПОМІЖНА ЧАСТИНА

1. ПРИКЛАДИ ВЖИВАННЯ ТЕРМІНІВ ТА СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ

At some hotels, you will have to pay in advance.
Newspaper "All about accounting".
My friend works in an advertising agency.
James Bond is a Secret Service agent.
Supply and demand govern the market.
Your amount depends on the results of your studies.
Not only goods may be attractive, but some young persons too.
Your pocket money is an allowance from your parents.
Christi's is a famous London auction.
The balance was positive and the accountant regained his balance.
Bank rates for dollar and hryvna deposits are different.
Keep your money in bonds!
Brain drain may sometimes be stopped by brainwash.
Business suffers when businessmen and businesswomen meet unofficially.
Robbers shot the cashier and took away the money.
My car does not consume much petrol.
Keep the change.
The devaluation of dollar was a result of September events.
I bought my camera duty-free.
It was an elaborate speech.
Forecasting means giving right estimates.
To implement the policy of the majority party.
I hold the policy for my car; it is insured against all losses.
At my leisure time I usually read legal liabilities.
For money can't buy me love!
Private ownership is a new feature of our economic system.
Kuwait is rich in oil.
Hands off! Private property!
Recently, I upgraded my computer.
Health is over the Wealth.

2. СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ

- a/c** - *Account* - рахунок.
- AC** - *Average cost* - середня собівартість.
- AD** - *Aggregate demand* - сукупний попит.
- AFC** - *Average fixed cost* - середні постійні витрати.
- AR** - *Average revenue* - середня виручка.
- AS** - *Aggregate supply* - сукупна пропозиція.
- ATC** - *Average total cost* - середні валові витрати.
- AVC** - *Average variable cost* - середні змінні витрати.
- BNE** - *Balance of National Economy* - баланс народного господарства.
- B/L** - *Bill of lading* - коносамент.
- COD** - *Cash on delivery* - наложний платіж.
- CIF** - *Cost, insurance, freight* - вартість, страхування, фрахт, СІФ.
- Co** - *Company* - компанія, фірма, агенція.
- D** - *Demand* - попит.
- DI** - *Disposable income* - післяподатковий дохід.
- EAN** - *European Article Number* - “Європейський артикул”.
- EBRD** - *European Bank of Reconstruction and Development* - Європейський банк реконструкції та розвитку, ЄБРР.
- EC** - *European Union* - ЄС, Європейський союз.
- ECU** - *European Currency Unit* - ЕКЮ, “європейська грошова одиниця”.
- EEC** - *European Economic Community* - ЄЕС, Європейська економічна співдружність.
- EU** - *European Union* - ЄС, Європейський союз
- FC** - *Fixed cost* - постійні витрати.
- FOB** - *Free on board* - “вільно на борту”, умова поставки.
- FAO** - *Food and Agriculture Organization* - Організація ООН з питань продуктів харчування та сільського господарства.
- GATT** - *General Agreement on Tariffs and Trade* - Генеральна угода про тарифи та торгівлю (ГАТТ).
- GDP** - *Gross Domestic Product* - ВВП, валовий внутрішній продукт.
- GNP** - *Gross National Product* - ВВП, валовий національний продукт.
- IBRD** - *International Bank of Reconstruction and Development, World Bank* - Міжнародний банк реконструкції та розвитку, світовий банк.
- ILO** - *International Labour Organization* - Міжнародна організація праці, МОП.
- IMF** - *International Monetary Fund* - МВФ, Міжнародний валютний фонд.
- LV** - *Liberal Values* - досл.: ліберальні цінності, жарг. - гроші.
- Ltd** - *Limited* - Т.О.В., товариство з обмеженою відповідальністю.

- M1, M2, M3** - *Money1, Money2, Money3* - Г1, Г2, Г3 - гроші1, гроші2, гроші3.
- MC** - *Marginal cost* - граничні витрати.
- MP** - *Marginal product* - граничний продукт.
- MR** - *Marginal revenue* - гранична виручка.
- NI** - *National Income* - Національний дохід.
- NDP** - *Net Domestic Product* - ЧВП, чистий внутрішній продукт.
- NNP** - *Net National Product* - ЧНП, чистий національний продукт.
- OPEC** - *Organization of Petroleum Exporting Countries*
Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК).
- P** - *Price* - ціна.
- PI** - *Personal income* - особистий дохід.
- Q** - *Quantity* - кількість (продукції).
- R** - *Revenue* - виручка, виторг.
- S** - *Supply* - пропозиція.
- SDR** - *Special Drawing Rights* - спеціальні права запозичення, СДР.
- SNA** - *System of National Accounts* - система національних рахунків (СНР).
- TC** - *Total cost* - сукупні, валові витрати.
- TR** - *Total revenue* - сукупна, валова виручка (виторг).
- UPC** - *Universal Product Code* - “Універсальний товарний код”.
- VAT** - *Value-added tax* - податок на додану вартість (ПДВ).
- VC** - *Variable cost* - змінні витрати.
- WTO** - *World Trade Organization* - світова організація торгівлі (СОТ).

3. ТАБЛИЦІ ТА ГРАФІКИ

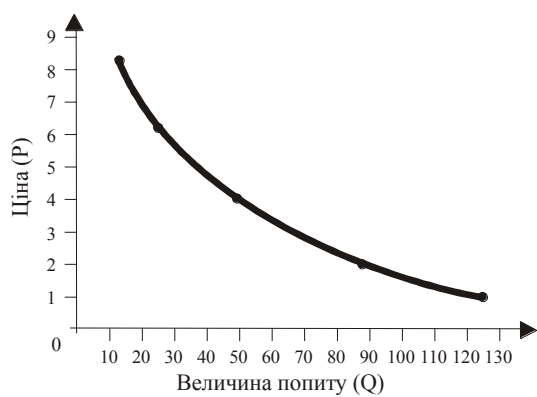


Рис. 1. Графік попиту

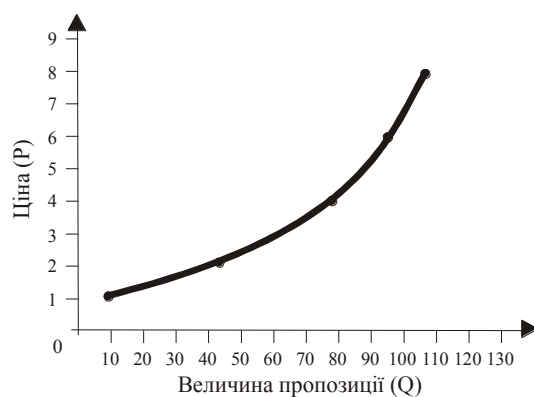


Рис. 2. Графік пропозиції

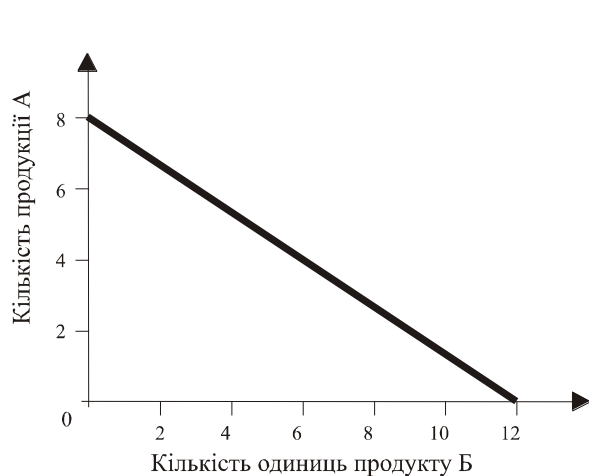


Рис. 3. Крива споживчого бюджету

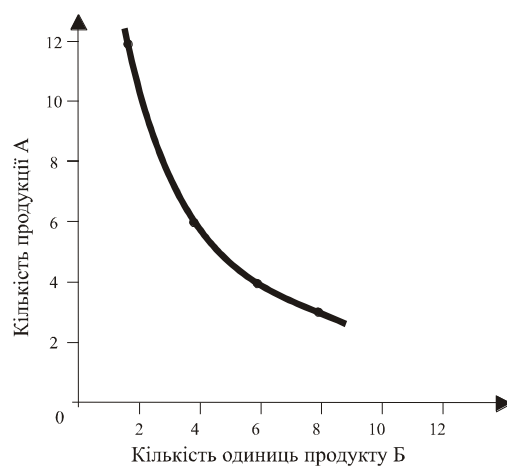


Рис. 4. Крива байдужості споживача

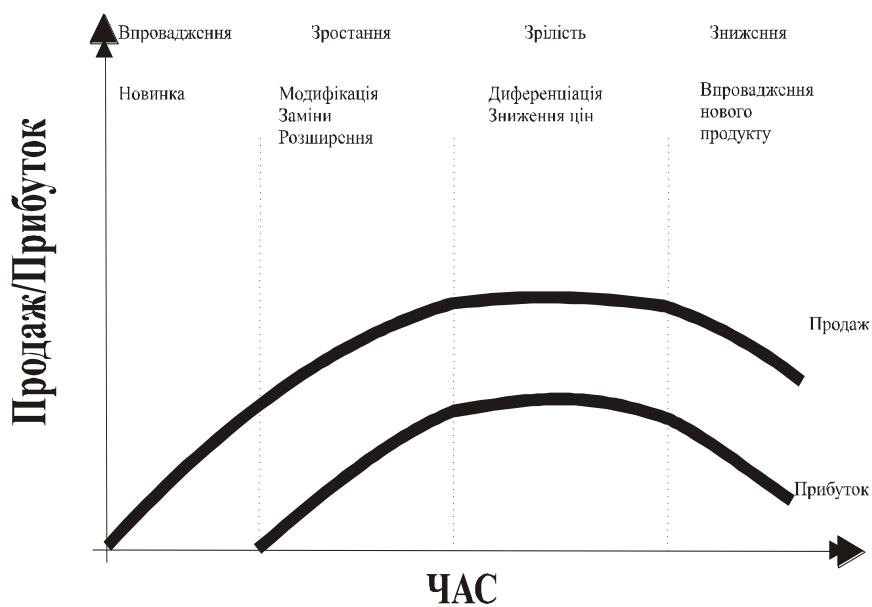


Рис. 5. Життєвий цикл товару

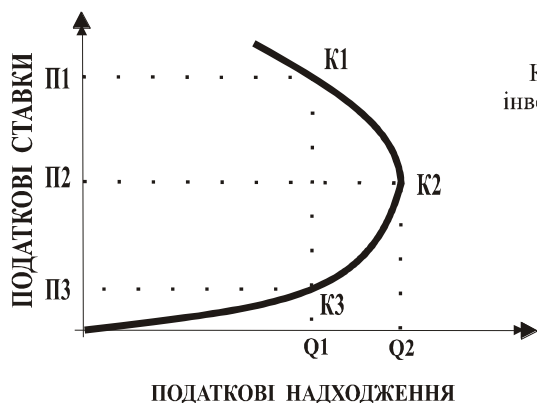


Рис. 6. Крива Лаффера

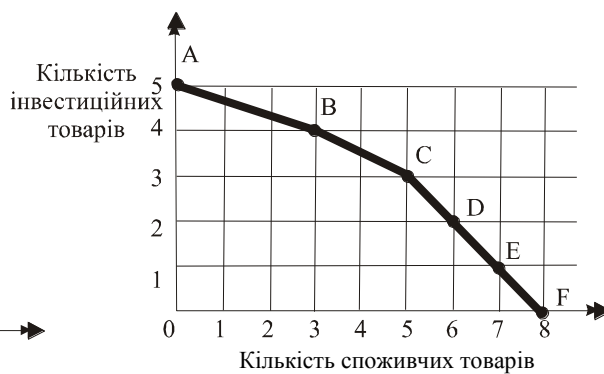


Рис. 7. Крива виробничих можливостей

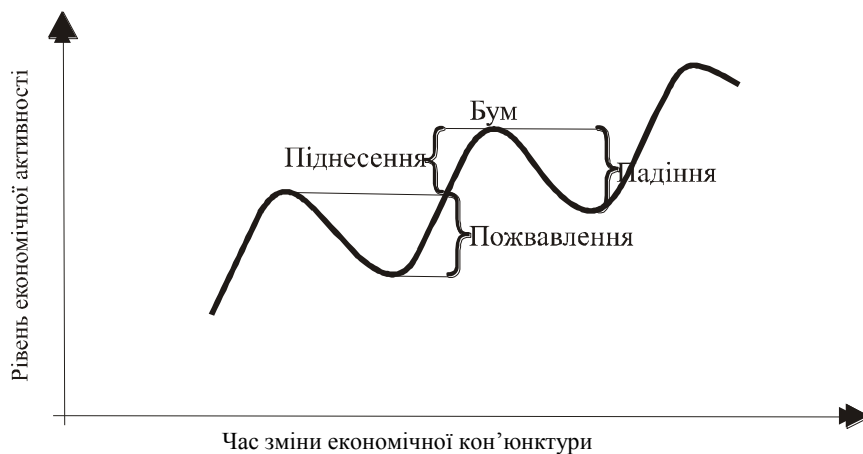


Рис. 8. Економічний цикл

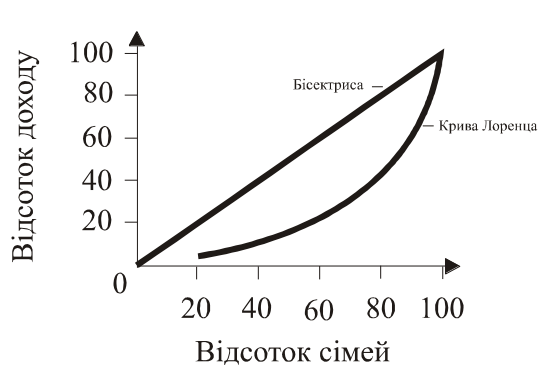


Рис. 9. Крива Лоренця

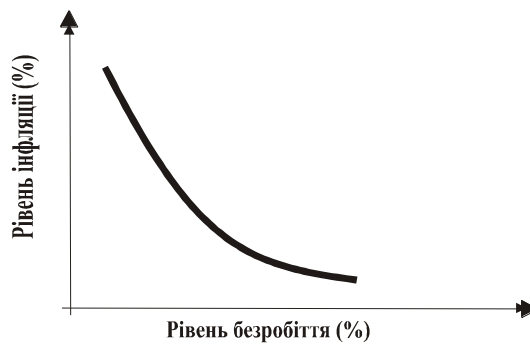


Рис. 10. Крива Філіпса



Рис. 11. Графік сукупного попиту

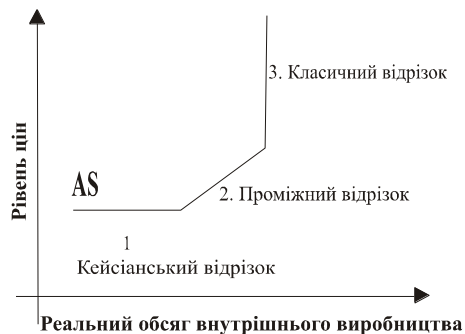


Рис. 12. Графік сукупної пропозиції

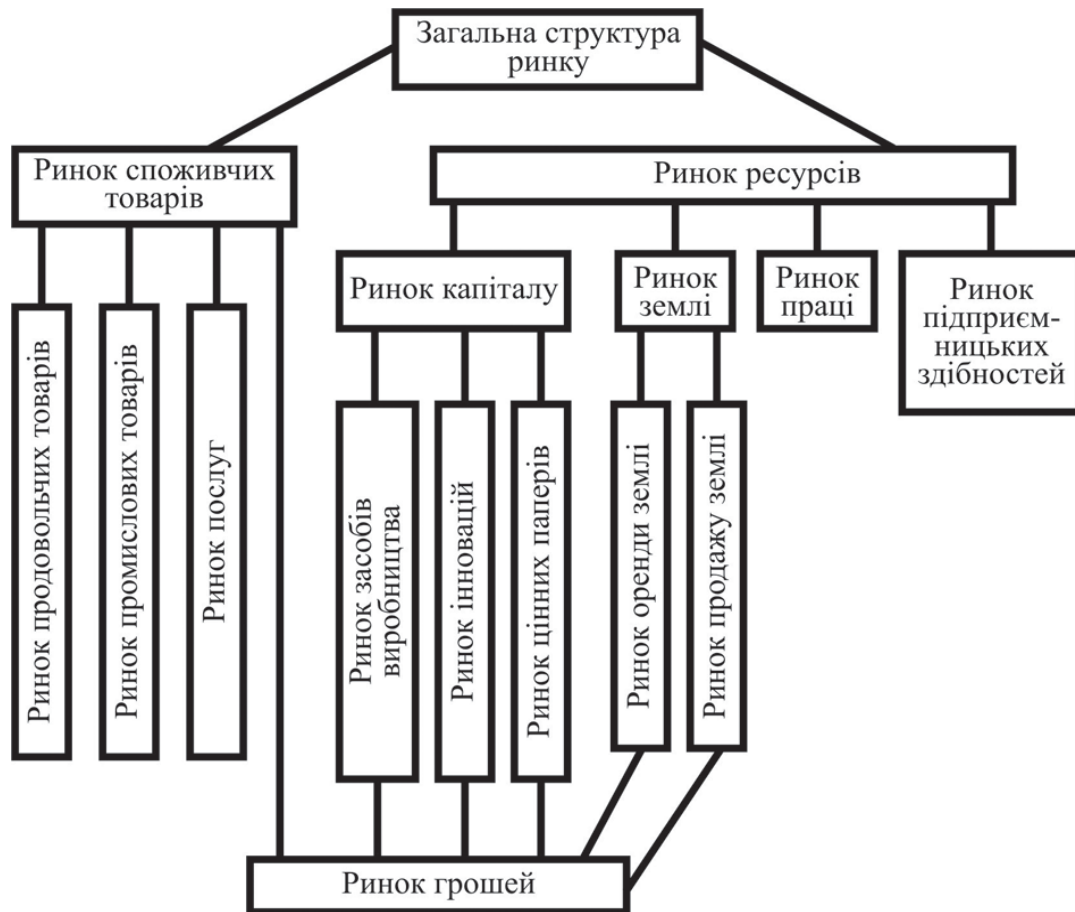


Рис. 13. Загальна структура ринку

Характерні риси	Моделі ринку			
	Чиста конкуренція	Монополістична конкуренція	Олігополія	Чиста монополія
1. Кількість фірм	Дуже багато	Багато	Декілька	Одна
2. Тип продукту	Стандартизований	Диференційований	Стандартизований або диференційований	Унікальний, немає близьких замінників
3. Контроль над цінами	Відсутній	Дуже незначний	Обмежений взаємозалежністю, значний при тасмній змові	Значний
4. Умови входження до галузі	Жодних перепон	Відносно легкі	Серйозні перешкоди	Входження заблоковане
5. Нецінова конкуренція	Відсутня	Значна	Значна за умови диференціації продукту	Реклама зв'язків з громадськими організаціями
Приклади	Сільське господарство	Роздрібна торгівля, виробництво одягу	Виробництво сталі, автомобілів	Місцеві підприємства комунальних послуг

Рис. 14. Характеристика ринкових моделей

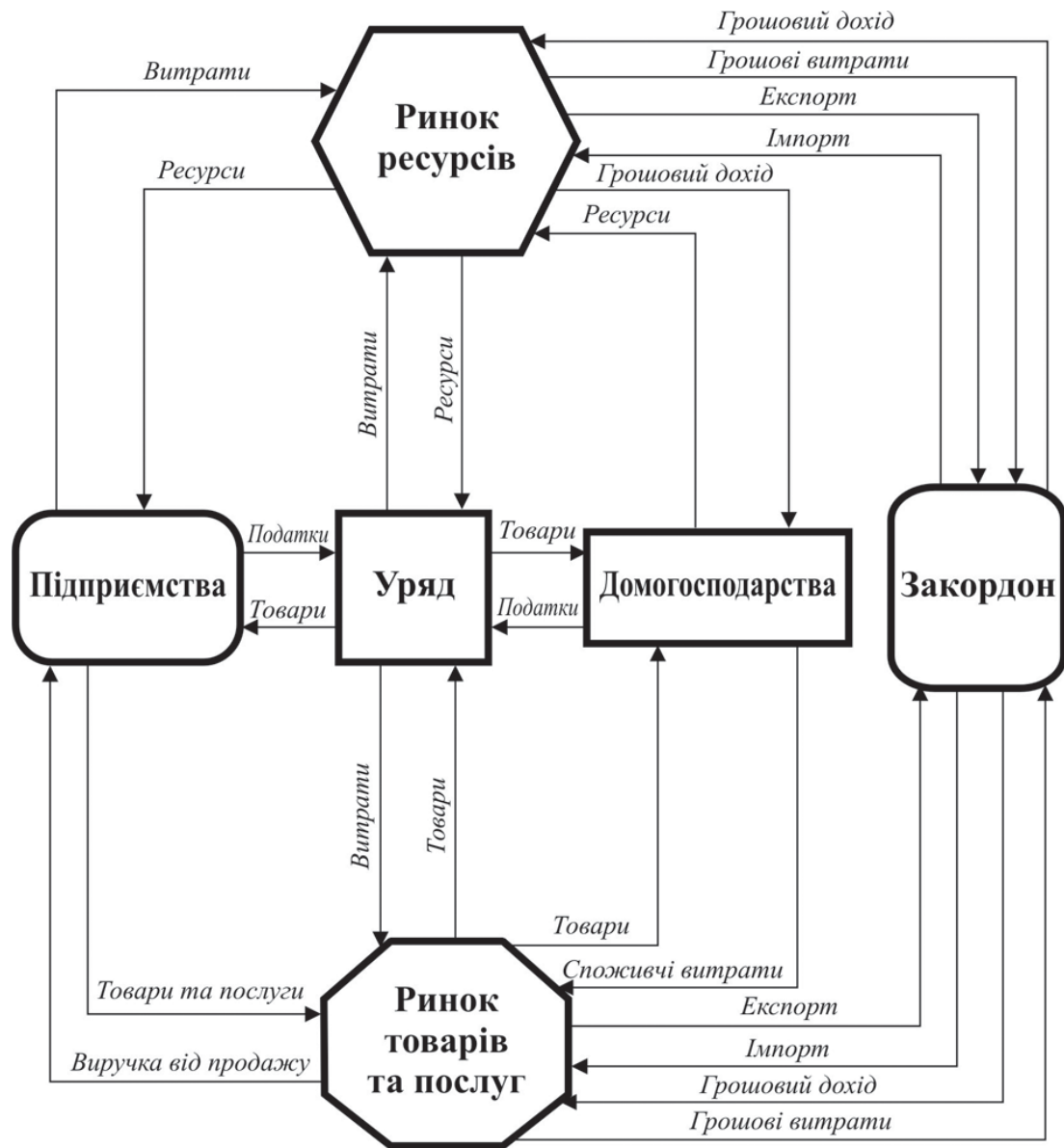


Рис. 15. Колообіг товарів і доходів у відкритій, ринково орієнтованій економіці



Рис. 16. Піраміда потреб за А. Маслоу

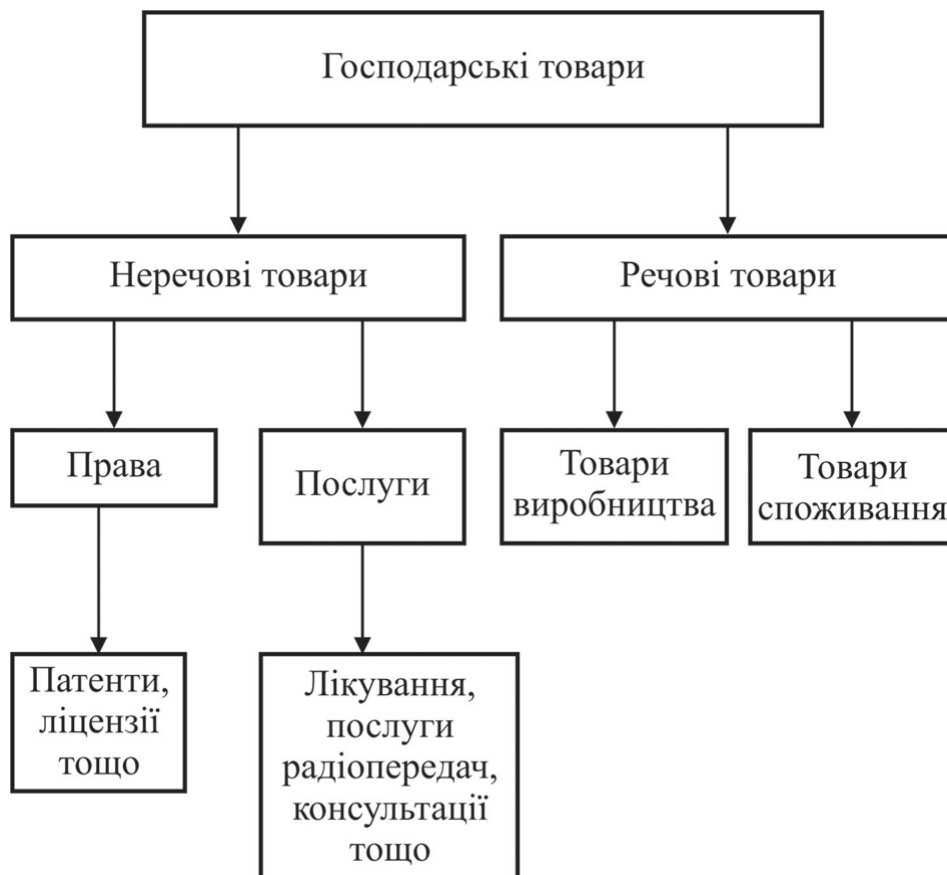


Рис. 17. Класифікація економічних (господарських) товарів

КОНТРОЛЬНА ЧАСТИНА. НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1 РІВЕНЬ СКЛАДНОСТІ

1. Використовуючи наведений матеріал, згрупуйте терміни за такими секціями:

- виробництво;
- споживання;
- підприємницька діяльність;
- грошовий обіг;
- ринок;
- економічні негаразди;
- економічна система;
- держава в економічному секторі.

Запам'ятайте правила їх написання англійською мовою. Які слова належать водночас до декількох секторів? Які з них повторюються найчастіше, чому?

2. Згрупуйте терміни, слова та словосполучення за рівнем їх приналежності до окремих економічних наук та секторів:

- основи економічної теорії (політекономія);
- макроекономіка;
- мікроекономіка;
- менеджмент;
- бухгалтерський облік;
- маркетинг;
- економіка праці;
- банківська справа;
- економічна політика;
- загальна теорія грошей і кредиту.

Які терміни повторюються найчастіше? В чому некоректність поставленого завдання?

3. Згрупуйте наведену термінологію за наступними групами:

- міжнародні економічні відносини;
- просування товару;
- сервісне обслуговування;
- економічна ефективність;
- тіньова економіка.

Чи залишились терміни, що не належать до жодної групи? Поясніть отриманий результат.

2 РІВЕНЬ СКЛАДНОСТІ

1. Визначте всі терміни, що можуть входити до категорій *Assets*, *Capital* та розташуйте їх за рівнем зменшення *Liquidity*.
2. Визначте відмінності між категоріями *Goods*, *Commodities* та *Products*.
3. Згадайте всі функції *Money* зазначені в посібнику.
4. Назвіть та запам'ятайте всі види *Securities*.
5. Сформулюйте всі складові *Means of production* та *Production relations*.
6. Які слова чи словосполучення з інших мов (крім англійської та української) використані в посібнику? Для чого це зроблено?
7. Використовуючи наведений матеріал, назвіть головну проблему функціонування економіки. Визначте два словосполучення, що його характеризують.
8. Який період діяльності фірми досліджується, якщо мають місце зміни як у змінних так і в постійних витратах?
9. Перерахуйте та назвіть всі школи економічної думки, зазначені у довіднику.
10. В чому різниця між категоріями *Income* та *Profit*? Які їх види згадуються в словнику?
11. Сформулюйте всі складові системи національних рахунків. Запам'ятайте їх вимову та написання англійською та українською мовами, а також їх взаємозалежність в структурі *System of National Accounts*.
12. Назвіть всі види та типи податків, згадані в словнику.
13. Визначте взаємозалежність між категоріями *Liquidity*, *Hazard* та *Profitability* в їх різних попарних комбінаціях.
14. Розрахуйте *Net exports*, якщо сума експорту дорівнює 289 млн. грн., а витрати на продукцію іноземних товаровиробників склали 344 млн. грн. Про що свідчать отримані дані, і де використовується цей показник?

15. Визначте *Labour input*, якщо *Labour productivity* = 4 одиниці продукції за одну годину.
16. Перерахуйте способи уникнення та мінімізації різних видів *Hazard*, зазначені в посібнику.
17. Що входить до складу *Economic system*? Які їх види ви знаєте?
18. Визначте, чому дорівнюють *Average fixed cost*, якщо загальний обсяг постійних витрат дорівнює 891 грн. 67 коп., і за цих витрат було надано 12 консультаційних послуг однакової вартості.
19. Розрахуйте *Unemployment rate*, якщо кількість безробітних складає 3 276 987 осіб, а обсяг економічно активного населення складає 44 876 тис. осіб.
20. Розрахуйте величину *Profit* підприємства, якщо його загальний виторг склав 378 987 тис. грн., а обсяг *Total cost* дорівнює 84 963 тис. грн.
21. Використовуючи закон Оукена, розрахуйте, на скільки зменшився обсяг *Gross National Product*, якщо рівень безробіття зріс на 7%.
22. Чому дорівнює обсяг *Variable cost*, якщо загальні витрати підприємства склали 27 761 тис. грн., а *Fixed cost* протягом аналізованого короткострокового періоду становили 12 224 тис. грн.
23. Використовуючи другий розділ додаткової частини посібника, розрахуйте *TR*, якщо $R = 16.04$ грн., а $Q = 162$ од.
24. Розрахуйте розмір *Marginal cost*, якщо валові витрати на виробництво одиниці продукції зменшились з 78.76 грн. до 69.14 грн. Яке економічне явище може мати місце в цьому випадку?

3 РІВЕНЬ СКЛАДНОСТІ

1. Назвіть всіх вчених-економістів згаданих у посібнику та використовуючи літературу з історії економічної думки розташуйте їх в хронологічному порядку.
2. Випішіть, сформулюйте (якщо це потрібно), та запам'ятайте всі математичні формули, що наводяться в посібнику.
3. Використовуючи гіпотетичні дані, побудуйте *Demand schedule* та *Supply schedule* в одній системі координат та визначте *Equilibrium position*.
4. Розрахуйте *Net National Product*, якщо валовий національний продукт дорівнює 48.5 млрд. грн., а обсяг *Capital consumption allowances* складає 68 млн. грн.
5. Визначте обсяг амортизації на відновлення основного капіталу в структурі *National economy*, якщо *Net Domestic product* дорівнює 114.6 млрд. грн., а обсяг *Gross Domestic product* склав 166 млрд. грн.
6. Продемонструйте графічно дію *Ratchet effect*, використовуючи зміни на графіках сукупного попиту та сукупної пропозиції.
7. Маємо показники, що характеризують стан економіки двох країн:
 1 країна – обсяг *Private domestic investment* складає 86 млн. грн., а сума амортизаційних відрахувань національної економіки – 49 млн. грн.;
 2 країна – обсяг валових приватних внутрішніх інвестицій складає 97 млн. грн., а сума *Capital consumption allowances* – 69 млн. грн.
 Використовуючи матеріали посібника, визначте, економіка якої країни розвивається динамічніше, чому?
8. Розрахуйте показник *M1*, якщо *M3* = 986.3 млрд. грн., сума ощадних внесків = 82.4 млрд. грн., і на термінових рахунках розташовано 72.3 млрд. грн.
9. Розрахуйте реальну заробітну плату, якщо *Money Wage* = 450 грн., а ціни за звітний період зросли на 10 %.
10. Визначте *Velocity of money*, якщо за звітний період було реалізовано товарів на загальну суму 241 700 грн., а в обігу знаходилось 56 300 грн.

11. Визначте споживчий оптимум, співставляючи *Indifference curve* з *Budget line*.
12. Розрахуйте розмір *Revenue*, якщо собівартість склала 27.86 грн., а *Profit* = 35.63 грн. Чи можуть існувати умови завдання в дійсності? Чому?
13. Розрахуйте показники *M2* та *M3*, якщо сума готівкових грошей складає 56 млрд. грн., на поточних рахунках розташовано 23.7 млрд. грн., *Time deposit* = 24 млрд. грн., кошти на *Savings account* = 19.1 млрд. грн., а внески в іноземній валюті складають 8.3 млрд. грн.
14. Зростання величини *Total cost* протягом *Short run*, склало 5 678 тис. грн. Визначте на скільки зросли змінні витрати підприємства, якщо обсяг *Fixed cost* = 1 882 тис. грн.
15. Дайте відповідь на питання: що відбувається з *Price* та *Quality* у випадках коли:
 - а) *Demand* збільшується, *Supply* незмінна;
 - б) *Demand* зменшується, *Supply* незмінна;
 - б) *Supply* зростає, *Demand* незмінний;
 - б) *Supply* зменшується, *Demand* незмінний;
 - в) одночасно зростають як *Demand* так і *Supply*;
 - г) одночасно зменшуються як *Demand* так і *Supply*;
 - д) *Demand* збільшується, *Supply* зменшується;
 - е) *Demand* зменшується, *Supply* збільшується.
 Поясніть, що може викликати такі зміни в ринковій кон'юктурі, в кожному з випадків.
16. Побудуйте по декілька графіків *Individual demand* та *Individual supply*, і на їх підставі побудуйте криві *Market demand* та *Market supply*.
17. Розрахуйте кількість грошей в обігу за звітний період, якщо *Velocity of money* становила 5, і було реалізовано 264 *Commodities*, за середньою *Price* 2162 грн.
18. Визначте обсяг *Cyclical unemployment*, якщо загальна кількість безробітних становить 40 267 осіб, а до числа *Natural rate of employment* входять 18 863 особи.
19. Визначте обсяг виробництва фірми в короткостроковому періоді, якщо обсяг змінних витрат = 762.76 грн., величина *Fixed*

cost дорівнює 824.90 грн., а розмір *Average total cost* складає 42.64 грн.

20. Визначте, коротко- чи довгостроковий період діяльності фірми має місце у випадку, що підлягає аналізу, якщо при аналізі середніх валових витрат виробництва, з кількістю одиниць виготовленої продукції, співставляються лише змінні витрати.
21. Розрахуйте розміри *Economic profit* та *Accountant profit* підприємства, якщо його валова виручка за звітний період дорівнювала 87982.77 грн., в той же час воно несло витрати за такими напрямками: витрати власного капіталу – 1083.66 грн., використання власної робочої сили – 18321 грн., оплата праці іноземного персоналу – 6221.07 грн., використання земельних ділянок, що належать підприємству – 3790 грн., оренда додаткової землі – 14327.22 грн., оплата організаційно-консультаційних послуг іноземної фірми – 24899 грн. Чи можна діяльність фірми вважати прибутковою?
22. Розрахуйте граничні витрати по кожному із зазначених випадків, якщо виробництво продукції фірми зростає на одну одиницю, а обсяг *Total cost* зростає 1) від 0 до 60 грн.; 2) від 60 до 110 грн.; 3) від 110 до 150; 4) від 150 до 170 грн. В якому випадку вони дорівнюватимуть нулю?
23. Розрахуйте розмір *Economic profit* підприємства, якщо *Market price* одиниці готової продукції встановилась на рівні 120.22 грн., реалізовано 41 одиницю, а фірма в процесі *Production* здійснила такі фіксовані витрати ресурсів на кожну одиницю продукції: *Labour* – 34 грн., *Land* – 4.2 грн., *Capital* – 6.9 грн., *Entrepreneurial ability* – 8. Визначте сукупний обсяг *Normal profit*. Як, за структурою витрат ресурсів, можна охарактеризувати тип виробництва, що здійснює підприємство? Який прогресивний фактор виробництва не використовує наша фірма?

ВИКОРИСТАНА ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Khachaturova M.F. English for business contacts. – К.: Аконит, 1997. – 266 р.
2. MacConnell Campbell R., Brue Stanley L. Contemporary Labor Economics. – Львів.: Сейбр-Світло, 1992. – 660 р.
3. Pratten Cliff. Applied Macroeconomics. – Oxford, 1985. – 285 р.
4. The Pocket Oxford Russian Dictionary. – М.: «Весь Мир» и «Издательский дом ИНФРА-М», 2002. – 628 с.
5. Англійсько-український, українсько-англійський словник / За ред. Бусела В.Т. – К.: Книга, 1984. – 442 с.
6. Англо-русский словарь / Под ред. Козырева М.Н., Фёдорова И.В. – М.: Русский язык, 2000. – 1118 с.
7. Англо-український словник / За ред. Жлуктенка Ю.О. - К.: Радянська школа, 1994. – 432 с.
8. Андреев Б.Ф. Системный курс экономической теории. – СПб.: Лениздат, 1998. – 574 с.
9. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. - 851 с.
10. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе. – М.: Дело, 1997. – 781 с.
11. Большой русско-английский словарь / Под ред. Смирнитского А.И. – М.: Русский язык, 2000. – 760 с.
12. Долан Э., Кэппбелл К., Кэмпбелл Р. Деньги, банковское дело и кредитно-денежная политика. – Л., 1991. – 448 с.
13. Економічна теорія: політекономія. Підручник / За ред. Базилевича В.Д. – К.: Знання-Прес, 2004. – 615 с.
14. Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Сучасна економіка. – К.: Вища школа, 2005. – 325 с.: іл.
15. Запоточний І.В., Захарченко В.І. Державне регулювання регіональної економіки. – Харків – Львів – Одеса: ТОВ «Одіссей», 2003 р. – 592 с.
16. Історія економічних учень: Підручник / Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко, А.М. Поручник та ін.; за ред. Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко. – К.: КНЕУ, 2005. – 564 с.
17. Історія економічних учень: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 1300 с.
18. Качура О.В., Пастернак-Таранушенко Г.А. Тлумачний англо-український словник зовнішньоекономічних термінів. – К.: Інститут державного управління і самоврядування при Кабінеті Міністрів України, 1993. – 155 с.

19. Кейнс Д. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Гелиос, 1999. – 352 с.
20. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу. – К.: Видавництво КНЕУ, 1998. – 224 с.
21. Лагутін В.Д. Людина і економіка: соціоекономіка. – К.: Просвіта, 1996. – 336 с.
22. Макконелл К., Брю С. Экономикс. Принципы, проблемы, политика: в 2 т. – М.: Республика, 1992. - 800 с.
23. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. Державне регулювання економіки. Підручник. – К.: Атіка, Ельга-Н, 2000. – 592 с.
24. Новый англо-русский, русско-английский словарь / Под ред. Аматуни А.А. – К.: Аконтит, 1997. – 726 с.
25. Павловський М. Макроекономіка перехідного періоду: український контекст. – К.: Техніка, 1999. – 336 с.
26. Практический словарь делового английского языка / Козлов А.В., Девель Л.А. – Санкт-Петербург: “ЭРВИ”, 1991. – 206 с.
27. Русско-английский словарь / Под ред. Ахмановой О.С. – М.: Государственное издательство иностранных и национальных словарей, 1951. – 468 с.
28. Русско-английский, англо-русский словарь / Под ред. Борисюка В.Б. – М.: Наука, 1957. – 432 с.
29. Русско-английский, англо-русский словарь / Под ред. Романова А.С. – К.: Знание, 1984. – 562 с.
30. Слухай С.В. Довідник базових термінів та понять з мікроекономіки. – К.: Лібра, 1998. – 256 с.
31. Тарнавська Н.П., Пушкар Р.М. Менеджмент: теорія і практика. – Тернопіль: Карт-бланш, 1997. – 456 с.
32. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. – К.: Логос, 2003. - 631 с.
33. Шевелева С.А., Стогов В.Е. Основы экономики и бизнеса. - М.: Юнити, 2000. – 504 с.
34. Яковенко Р.В. Технології продажу товарів. – Кіровоград: 2003. – 212 с.

З М І С Т

Передмова	3
Основна частина	
Тлумачний англо-український словник економічних термінів	6
Українсько-англійський економічний словник	84
Допоміжна частина	
1. Приклади вживання слів та термінів	114
2. Скорочення та аббревіатури	115
3. Таблиці та графіки	117
Контрольна частина.	
Навчально-практичні завдання	
Перший рівень складності	122
Другий рівень складності	123
Третій рівень складності	125
Використана та рекомендована література	128

[illegible]

Виготовлено в ТОВ «Поліграф-Сервіс»
м. Кіровоград, вул. Садова, 88а.
Тел. 8 (0522) 22-64-52, 22-47-17.
E-mail: poligraf@kw.ukrtel.net

Ум. друк. арк. 8,25

Замовлення № 2881. Наклад 100 прим.